

Futsal Mad Maxin toiminnan kehittäminen – seuralle toimintakäsikirja

Sanna-Kaisa Rousku & Oona Konttinen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelma, liikunnanohjaaja AMK

Opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijät Oona Konttinen & Sanna-Kaisa Rousku
Tutkinto Liikunnanohjaaja AMK
Opinnäytetyön nimi Futsal Mad Maxin toiminnan kehittäminen – seuralle toimintakäsikirja
Sivu- ja liitesivumäärä 51+39
<p>Suomalainen urheiluseuratoiminta on murroksessa ja toiminnalta vaaditaan laatua, sillä kilpailu ihmisten vapaa-ajan käytöstä on lisääntynyt. Futsal Mad Max tunnisti lisääntyneet vaatimukset seuratoimintaa kohtaan, ja päätti lähteä kehittämään seuraa kohti vastuullisempaa ja laadukkaampaa toimintaa.</p> <p>Opinnäytetyöprojekti sai alkunsa Palloliiton tekemästä Laatujärjestelmä arvioinnista Futsal Mad Maxille. Tämän raportin perusteella saimme toimeksiannon, jonka tavoitteena oli kehittää seuran toimintakulttuuria yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Opinnäytetyöprojektin tuloksena syntyi Futsal Mad Maxille toimintaa ohjaava toimintakäsikirja, joka on jokaisen seuratoimijan saatavilla.</p> <p>Rajasimme yhdessä toimeksiantajan kanssa tärkeimmät asiat, jotka toimintakäsikirjaan haluttiin. Näitä olivat arvojen, mission, vision ja sääntöjen luominen, ohjeet ongelmatilanteisiin, vuosikello, sekä fyysiset painopistealueet junioritoiminnalle. Laatujärjestelmäraportissa oli kehitettävää edellä mainittujen kohtien lisäksi myös taloudessa ja viestinnässä, mutta nämä seura rajasi pois meidän työstämme.</p> <p>Työn keskeisessä tietoperustassa käsitellään suomalaista urheiluseuratoimintaa ja sen muutosta. Pohdimme myös seurajohtamista ja seuran toimintakulttuurin kehittämistä. Lisäksi esittelemme futsalia lajina ja toimeksiantajamme Futsal Mad Maxin.</p> <p>Työn toimeksianto annettiin 2022 maaliskuussa. Projektin aikana pidimme arvotyöskentelypäivän yhdessä seuratoimijoiden kanssa, sekä teimme sähköpostikyselyn muutamalle seuratoimijalle liittyen seuran arvoihin ja missioon. Haastattelimme puheenjohtajaa, pidimme Zoom -palavereita yhdessä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kanssa, sekä olimme aktiivisesti yhteydessä sähköpostilla ja viesteillä toimeksiantajaan.</p> <p>Toimintakäsikirja on tällä hetkellä seuran tärkein työkalu, kun toimintakulttuuria lähdetään muokkaamaan. On tärkeää, että ohjeet ja säännöt on kirjoitettuna selkeästi ylös, kun uusia asioita lähdetään jalkauttamaan seuratoimijoille. Nyt kun asiat ovat kirjoitettuna ylös, konkreettinen työ voi alkaa ja olemme mielenkiinnolla mukana viemässä uusia tapoja ja toimintamalleja käytäntöön. Seuran kehittämistyö ei jää tähän opinnäytetyöhön, vaan seuralla on jo seuraavat stepit mielessä, kuinka lähdetään toimintaa entisestään kehittämään. Meidän tekemän työn pohjalta on helppo lähteä rakentamaan esimerkiksi strategiaa ja valmennuslinjaa. Toimintakäsikirjaa on tarkoitus päivittää seuran puolesta vuosittain, joten meidän tekemä versio ei ole lopullinen.</p> <p>Toimintakäsikirja julkaistaan seuran nettisivuilla viimeistään syksyllä 2023. Samana syksynä pidetään toimintakäsikirjan esittelytilaisuus, johon kutsutaan kaikki seuratoimijat.</p>
Asiasanat toimintakäsikirja, urheiluseuratoiminta, kehittäminen, futsal

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Järjestötoiminta	3
2.1	Liikunta- ja urheiluseuratoiminta.....	3
2.2	Vapaaehtoisuus	4
3	Urheiluseuratoiminnan vuosikymmenet.....	6
3.1	Liikunnan ja urheilun ajanjaksot	6
3.2	Urheiluseuratoiminnan ammattimaistuminen	8
3.3	Urheiluseuratoiminnan tulevaisuus	9
4	Seurajohtaminen	11
4.1	Missio	12
4.2	Visio.....	13
4.3	Arvot.....	13
4.4	Strategia.....	14
5	Urheiluseuran toimintakulttuurin kehittäminen	16
5.1	Organisaation toimintakulttuuri	16
5.2	Palloliiton laatujärjestelmä	18
5.3	Toimintakäsikirja	19
6	Futsal	20
6.1	Futsalin historiaa.....	20
6.2	Futsal lajina.....	21
7	Futsal Mad Max	23
7.1	Historia.....	23
7.2	Seuran toimintaympäristö.....	23
8	Työn tavoite	26
9	Työn vaiheet.....	27
9.1	Vaihe 1 – Seuratoiminnan kehittämisen tarpeen toteaminen (Toimintakäsikirja)	27
9.2	Vaihe 2 – Arvot, visio, missio	28
9.3	Vaihe 3 – Säännöt	33
9.4	Vaihe 4 – Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa.....	35
9.5	Vaihe 5 – Vuosikello	36
9.6	Vaihe 6 – Painopistealueet junioritoiminnalle	38
9.7	Vaihe 7 – Muut sisällöt ja toimeenpanosuunnitelma.....	38
10	Työn tulokset.....	40
11	Pohdinta	41
	Lähteet	46

Liitteet.....	51
Liite 1. Seuran toimintakäsikirja	51

1 Johdanto

Urheiluseuratoiminta on Suomen suurin kansanliike, johon osallistuu eri rooleissa noin 1,8 miljoonaa ihmistä. Seurat tavoittavat ainakin hetkellisesti lähes 90 % lapsista ja nuorista ennen täysikäisyyttä. Urheiluseuroilla nähdään olevan ainutlaatuinen voima saada suomalaiset voimaan paremmin, kasvamaan tähdiksi, tuntemaan yhteenkuuluvuutta sekä ennen kaikkea luottamaan omiin kykyihin. (Olympiakomitea 2019; Koski & Mäenpää 2018, 11.) Urheiluseurat ovat erittäin keskeisessä roolissa suomalaisessa liikuntakulttuurissa. Huolimatta liikuntakulttuurin moninaistumisesta ja organisoitumistapojen kirjosta, ovat urheiluseurat edelleen niin kilpa- ja huippu-urheilun kuin harrasteliikunnankin ydinyksiköitä. (Koski & Mäenpää 2018, 11-12.)

Vaikka liikunnan ja urheilun harrastaminen on suosittua suomalaisten keskuudessa, on kuitenkin tunnistettava, että nykypäivänä urheiluseurat joutuvat kilpailemaan ihmisten vapaa-ajasta yhdessä kaikkien muiden vapaa-ajan palveluiden kanssa. Urheiluseuratoiminnan tulee erottua muusta kansalaistoiminnasta myönteisellä tavalla ja yksi merkittävimmistä kilpailueduista on toiminnan laatu. Urheiluseurat ovat joutuneet viimeisien vuosien aikana paineiden alle toiminnan ammattimaistumisesta, kun kuluttamiseen ja laatuvaatimuksiin liittyvät muutokset ovat kohdanneet seuratoiminnan. Ammattimaisuudella tarkoitetaan seuratoiminnassa esimerkiksi koulutettujen valmentajien ja ohjaajien hyödyntämistä sekä systemaattisten toimintatapojen ja -järjestelmien käyttöönottoa. Laatuvaatimuksiin perustuvat muutokset tuovat oman haasteensa seurakenttään, kun näihin vaatimuksiin ei enää pystytä vastaamaan täysin vapaaehtoisten voimin ja näin ollen seurojen pitää palkata toimintaan ammattilaisia. (Härkönen, Nieminen & Aarresola 2016, 4-5.) On kuitenkin otettava huomioon, että ammattilaisten lisääntymisestä huolimatta, etenkin lasten ja nuorten urheilua, pyritetään edelleen suurelta osin vapaaehtoisten voimin (Aarresola, Lämsä & Itkonen 2022, 9). Tämän työn teoriatausta avaa tarkemmin seurakentän muutosta ja sitä mitä se vaatii seuratoiminnalta sekä seurajohtamiselta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on vastata juuri tähän seurakenttää kohdanneeseen muutokseen sekä kasvaviin laatuvaatimuksiin. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii futsal Mad Max, jonka tarpeena on kehittää seuran toimintakulttuuria Palloliiton laatujärjestelmän vaatimusten pohjalta. Palloliiton laatujärjestelmä on sekä seuran että lajin kehittämisen ja ohjaamisen työkalu, joka on luotu kehittämään seurojen toimintaa kokonaisvaltaisesti (Palloliitto s.a.). Työn tavoitteena on luoda seuralle toimintakäsikirja, jonka avulla seura pystyy muuttamaan toimintakulttuuriaan yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Tämä käsikirja on seuran kirjallinen dokumentti, joka avaa seuran jokapäiväistä toimintaa sekä yhteisiä linjauksia ja helpottaa seurajohtamisen kannalta yhteisten prosessien ja toimien hahmottamista. Toimintakäsikirjalla vastataan Palloliiton

laatujärjestelmän kehitysehdotuksiin liittyen toiminnan linjaamiseen, dokumentoimiseen ja käyttöönottamiseen. Tämän opinnäytetyöprojektin tuloksena syntyvä toimintakäsikirja pitää sisällään seuran arvot, mission, vision, säännöt, ohjeet ongelma/turvallisuustilanteisiin, junioritoiminnan fyysisen harjoittelun painopistealueet futsalissa, seuran vuosikellon, tietoa koulutuksista sekä lisäksi yleisen läpileikkauksen seuran toiminnasta, toimijoista ja heidän rooleistaan.

Toimintakäsikirja syntyy aktiivisessa yhteistyössä toimeksiantajan kanssa, jotta käsikirja palvelee seuraa parhaalla mahdollisella tavalla. Toimintakäsikirjan sisältö ja data koostuu olemassa olevien materiaalien sekä kyselyiden ja haastatteluiden pohjalta, jotka teimme opinnäytetyöprojektin aikana seuran toiminnassa mukana oleville henkilöille.

2 Järjestötoiminta

Yhteiskuntaelämä voidaan jakaa neljään sektoriin. Ensimmäinen sektori käsittää markkinat ja yrityselämän, toisella sektorilla tarkoitetaan valtiota ja julkista sektoria, kolmanteen sektoriin kuuluu kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta ja neljänteen sektoriin perhe, kotitaloudet ja intiimit suhteet. Nämä sektorit perustuvat ajatukseen, jossa kukin niistä toimii oman erityisen tyylinsä mukaisesti. (Konttinen s.a.) Kansalaisyhteiskunta nähdään osana kolmatta sektoria, jossa toiminta on epämuodollista, vapaaehtoista ja voittoa tavoittelematonta. Kansalaisyhteiskuntaan liittyy olennaisena osana kansalais- ja järjestötoiminta. (Harju 2020.) Järjestöllä tarkoitetaan tiettyä tarkoitusta varten muodostettua yhteenliittymää, tarkoitus voi olla mikä vain kuhan se ei riko lakia. Järjestö sanalla viitataan usein kansalaisyhteiskunnan toimijoihin, sen sijaan yhdistys on hallinnollinen termi. Näitä sanoja käytetään kuitenkin pitkälti toistensa synonyymeina. (Vaikute.net s.a.) Myllymäki ja Hinkka (2016, 17) kertovat yhdistystoiminnan osuuden olevan Suomen bruttokansantuotteesta jopa 6-14 miljardia euroa eli 3-7 %. Suomessa tyypillisesti liikunta- ja urheiluseurat ovat osana järjestötoimintaa, koska ne ovat pääsääntöisesti voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä.

2.1 Liikunta- ja urheiluseuratoiminta

Suomalaista liikuntajärjestelmää hahmotetaan myös tyypillisesti sektoreittain, kuten yhteiskuntaelämää ylipäätään. Julkishallinto kattaa valtion ja kunnat, kolmassektori sen sijaan liikunta- ja urheiluseurat sekä muut liikuntaa organisoivat vapaaehtoisjärjestöt. Puolestaan yksityinen sektori käsittää ne henkilöt ja organisaatiot, jotka tarjoavat liikunta- ja urheilupalveluita tavoitellakseen taloudellista voittoa. Kolmassektori on jo 1800-luvun lopulta ollut suomalaiselle liikuntajärjestelmälle merkittävin toimija. Tässä kappaleessa paneudumme lisää kolmannen sektorin liikunta- ja urheiluseuroihin. (Ilmanen 2015, 19-20.)

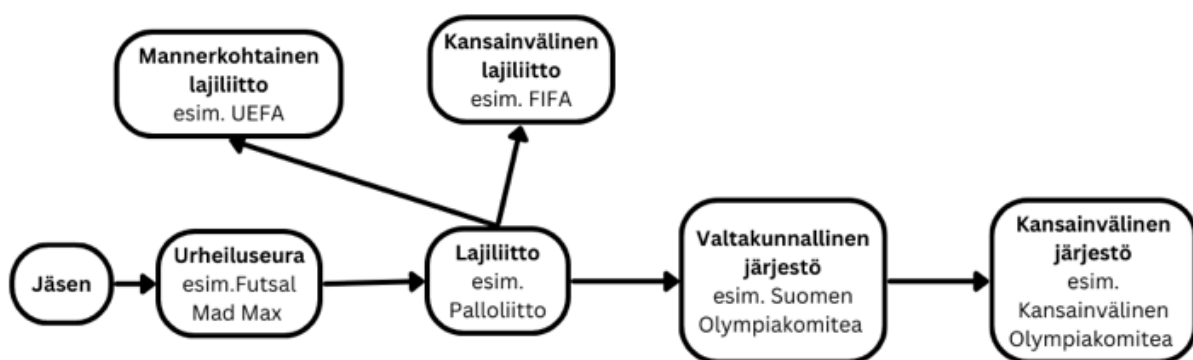
Suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan on kuulunut jo pitkään olennaisena osana liikunta- ja urheiluseuratoiminta. Urheiluseuratoiminnassa on mukana joka kolmas suomalainen, ja seuratoimintaan osallistuu vuosittain eri rooleissa 1,8 miljoonaa ihmistä (Olympiakomitea 2019). Seurojen toiminta on keskeisessä asemassa suomalaisessa liikuntakulttuurissa. Suomessa toimivista aktiivisista urheiluseuroista ei ole olemassa tarkkaa lukumäärää, mutta vuonna 2018 Yhdistysrekisterin mukaan seuroja on noin 14 000. Kuntien mukaan arvioitu määrä sen sijaan on 9 000-11 000. Suomessa on perustettu sen historian aikana 30 000 liikunta- ja urheiluseuraa. 70 % suomalaisista seuroista ovat yhden lajin erikoisseuroja ja keskimäärin seuroissa on 359 jäsentä. Lapsista 90 % on jossain vaiheessa elämäänsä mukana seuratoiminnassa ja 9-15 vuotiasta seuroissa harrastaa 60 %. Aikuisista, seuroissa liikkuu vain 13%. (Koski & Mäenpää 2019.)

Urheiluseuroista, niiden jäsenistä ja ylipäätään liikunnan kansalaistoiminnasta ei ole olemassa systemaattisesti kerättävää tietopohjaa vaan vain hyvin hajanaista tutkimustietoa. Tämän takia esimerkiksi tarkkaa seuramäärää ei voida määrittellä. Kaikissa tutkimuksissa urheiluseuroissa harrastamista tai vapaaehtoistoimintaan osallistumista on kysytty eri tavoin ja osittain epätarkasti. Vastausvaihtoehdot poikkeavat myös toisistaan, jonka vuoksi tutkimusten tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia. (Lehtonen & Hakonen 2013, 28-29.)

Liikunta- ja urheiluseurojen perimmäinen tarkoitus on Robinsonin (2011, 6) mukaan tarjota ihmisille mahdollisuus urheilla ja osallistua erilaisiin vapaaehtoiisiin töihin urheilun ympärillä. Paikallinen yhteenkuuluvuus ja sosiaalinen vuorovaikutus ovat läsnä seuratoimintaan osallistuvilla henkilöillä. Näillä asioilla on positiivinen panos koko yhteiskunnan kannalta, sillä sosiaalinen vuorovaikutus ja fyysinen aktiivisuus ovat ihmisen terveyden kulmakiviä.

2.2 Vapaaehtoisuus

Robinson (2011, 3) määrittelee organisaation vapaaehtoisjärjestöksi, silloin kun merkittävä osa työvoimasta on vapaaehtoista ja kun organisaatio ei tavoittele voittoa myymällä tuotteita tai palveluita. Vapaaehtoisjärjestöillä voi kuitenkin olla myös palkallisia työntekijöitä ja he voivat perustaa voittoa tavoittelevia tytäryhtiöitä, joiden tarkoituksena on kerätä varoja organisaatioille. Vapaaehtoista urheilujärjestöä voi johtaa vapaaehtoiset tai palkatut henkilöt, ja järjestöjen taso voi vaihdella isoista ja ammattimaisista järjestöistä, pieniin ja heikosti resursoituihin järjestöihin. Vapaaehtoinen urheilusektori on järjestynyt kunkin urheilulajin ympärille hierarkkiseen rakenteeseen (Kuva 1.).

Kuva 1. Vapaaehtoisen urheilukentän rakenne (mukaillen Robinson 2011, 5)

Suomessa toimivista yhdistyksistä suurin osa ovat aatteellisia yhdistyksiä joihin liittyminen ja joista eroaminen perustuvat vapaaehtoisuuteen. Yhdistykset saavat myös itse päättää ketkä hyväksyy jäseniksi. Vapaaehtoiseen yhdistystoimintaan liittyä olennaisesti termi vapaaehtoistyö, joka

käsitetään toimintana, josta ei saa rahallista korvausta. Yhdistyslaki ohjaa Suomessa aatteellista yhdistystoimintaa ja määrittää muun muassa talouteen, jäsenyyteen ja päätöksentekoon liittyviä asioita. Yhdistyslakia käytännön näkökulmasta merkityksellisempi toiminnan ohjaaja on kuitenkin yhdistyksen omat säännöt, jotka toki ovat yhdistyslain mukaiset. (Myllymäki & Hinkka 2016, 14–17.)

Suomessa vuonna 2018 toteutetun tutkimuksen perusteella noin viidennes suomalaisista eli 845 000 henkilöä teki vapaaehtoistyötä urheilun ja liikunnan parissa. Vapaaehtoistyön arvon on laskettu olevan 0,9-1,5 miljardia euroa vuodessa. Vaikka vapaaehtoisuus onkin vähenemässä ja ammattilaisten palkkaaminen lisääntyy, ei kuitenkaan vapaaehtoisten panosta voida vielä hetkeen, jos koskaan korvata täysin. (Aarresola, Lämsä & Itkonen 2022, 9.)

3 Urheiluseuratoiminnan vuosikymmenet

Itkonen ja Laine (2015, 5) kuvailivat teoksessaan, että muun yhteiskuntamuutoksen tavoin myös liikuntakulttuurissa vain muutos on pysyvää. Ja ymmärtääksemme liikuntakulttuurin nykytilaa on tutkittava ensin liikuntaelämän historiallisia vaiheita, jotta on mahdollista nähdä, miten tämänhetkiseen vaiheeseen on päästy eri muutosten ja tekijöiden kautta.

1800- ja 1900-lukujen taitteessa liikunta ja urheilu alkoi nostamaan päätään ja muotoutui laajaksi joukkoliikkeeksi, jonka takia se alkoi muodostamaan omaa organisaatiotaan ja esittämään vaatimuksia julkishallinnolle. Vastatakseen urheiluväen vaatimuksiin, oli kuntien ja valtion perustettava kokonaan uusi hallinnonala – urheiluhallinto. 1860-luvulla moderni urheilu otti ensimmäisiä askeliaan pääkaupungin porvariston piireissä, jotka alkoivatkin perustamaan juuri urheilun harjoittamiseen tarkoitettuja järjestöjä. 1856 perustettiin Suomen ensimmäinen urheiluseura Segelföreningen i Bhörneborg – BSF. (Ilmanen 2015, 21; Westerback 2011.)

1960-luvulla alkoi ripeä teollistuminen ja kaupungistuminen, jonka seurauksena myös liikuntapaikkarakentaminen kasvoi. Yhteiskunnan muutosten seurauksena myös liikuntapoliittiset painotukset muuttuivat ja valtion urheilulautakunta esitti kunnille, että kunnissa aloitettaisiin laatimaan pitkäjänteisiä urheilulaitosten rakennussuunnitelmia, jossa huomioidaan erilaiset harrastuspiirit ja väestöryhmät. 1970-luvulla monet asiat kuten siirtyminen palveluyhteiskuntaan ja kansan vapaa-ajan liikkumisen nousu urheilun rinnalle vaikutti liikuntapalveluiden muotoutumiseen. Suurin muutos tapahtui vuonna 1980, kun liikuntalaki astui voimaan pitkien valmisteluprosessien jälkeen ja tämän seurauksena esimerkiksi valtio alkoi antamaan tukeaan kuntien urheiluseura-avustuksiin sekä pitämään huolen yhdessä kuntien kanssa siitä, että maassa on tarpeeksi liikuntapaikkoja. 1980-luvulla liikunta- ja urheiluseurat sekä muut liikuntaharrastusta edistävät kolmannen sektorin toimijat vastasivat järjestettävästä liikuntatoiminnasta. (Ilmanen 2015, 30-32.)

3.1 Liikunnan ja urheilun ajanjaksot

Itkosen (2015, 49) mukaan yleisen kansalaistoiminnan kausien tavoin myös liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnasta on erotettavissa omat ajanjaksonsa. Hän jäsentää aikakaudet tutkimuksissaan järjestökulttuurin kaudeksi, harrastuksellis-kilpailulliseksi kaudeksi, kilpailullis-valmennukselliseksi kaudeksi sekä eriytyneen toiminnan kaudeksi. Meidän opinnäytetyömme kannalta tarkastellen urheiluseuratoiminnan kehittymisen ja kasvavien vaatimusten merkittävimmät ajanjaksot ovat 1960-luvulta alkaen kilpailullis-valmennuksellinen ja eriytyneen toiminnan kaudet.

Kilpailullis-valmennuksellinen kausi asettui 1960-70 -luvulle. 1960-luvulla käynnistyi suunnitteluoptimismin aika, jonka seurauksena suunnitteluideat kulkeutuivat myös liikunta- ja

urheilupiireihin. Suunnittelun ja tiedon laajeneminen antoi omat paineensa sekä haasteensa valmennukselle. Valmennustieto alkoi mahdollistamaan laadukkaiden urheilutulosten saavuttamista. Suomen urheilun keskusjärjestöt SVUL ja TUL alkoivat järjestämään koulutuksia valmentajille ja ohjaajille. Maahamme hankittiin myös koulutustehtäviin kansainvälisiä huippuvalmentajia urheiluvalmennuksen laadun parantamiseksi ja uusimman valmennustiedon saamiseksi. Tällä kaudella urheilun tavoitteellisuus oli keskeisessä asemassa, vaikka myös kuntoliikunta nousi tällä aikakaudella isommaksi, ei se vaikuttanut suuresti määrin seuratoiminnan käytäntöihin. (Itkonen 2015, 52-53.)

Kilpailullis-valmennuksellisen kauden jälkeen siirryttiin 1980-luvulla eriytyneen toiminnan kauteen, jonka voidaan katsoa jatkuvan edelleen. Eriytymisellä tarkoitettiin niin organisaatioon kuuluvaa kuin sen sisällöllistä toiminnan muutosta. Tällä ajanjaksolla urheilu- ja liikuntajärjestöjä perustettiin aiempaa enemmän ja niiden osuus nousi 8 prosentista 16,4 prosenttiin kaikista rekisteröidyistä yhdistyksistä 1970-luvulta 1980-luvulle. 1980-luvulla, kun kansalaistoiminnat eriytyivät, pirstoi se urheilu- ja liikuntaseuratodellisuutta uudella tavalla. Tätä pirstoutunutta seurakenttää voidaan hahmottaa jakamalla seurat kuudeksi eri tavoitteellisuuden omaavaksi sekä eri tavalla toimivaksi seuratyypiksi. Tämän mallin mukaan urheilu- ja liikuntaseurat jakoutuivat kahtia: urheilullis-suoritukselliset ja sosiokulttuuriset organisaatiot. Urheilullis-suoritukselliset seurat ovat mukana urheilun kilpailujärjestelmässä ja heidän tavoitteensa on päästä mahdollisimman hyvin tuloksiin, menestykseen ja ennätyksiin. Puolestaan sosio-kulttuuriset seurat taas eivät ole mukana kilpailujärjestelmissä ja heidän tavoitteensa ovat kilpailutavoitteita laajemmat. Urheilullis-suoritukselliset seurat pitävät sisällään kolme eri seuratyyppeä: liikunnallis-harrastuksellinen (kilpailutoimintaa harrastusmielessä), kilpailullis-kasvatuksellinen (tavoitteellisempaa ja korkeampi tasoista, kuin liikunnallis-harrastuksellinen) sekä julkisuus-markkinallinen (edustaa huippu-urheilua, jossa urheilija/joukkue on ns. urheilutuote). Ja myös sosio-kulttuuriset seurat pitävät sisällään kolme eri seuratyyppeä, jotka ovat kasvatuksellis-sosiaalinen (liikunta palvelee etukäteen asetetun tavoitteen toteutumista esim. terveyden edistäminen, alueellis-liikunnallinen (tyydytetään tietyn alueen liikunnallisen yhteistoiminnan tarvetta) sekä yhteisöllis-elämyksellinen (tavoitellaan joko yhteisöllisiä kokemuksia ja elämyksiä tai yhteisön toiminnan kehittämistä). (Itkonen 2015, 53-56.) Tätä jaottelua ei voi nähdä välttämättä ainoana oikeana tapana jaotella urheilu- ja liikuntaseuroja, sillä monet seurat voidaan nähdä kuuluva useamman määritelmän alle. Esimerkiksi meidän työhömme liittyvän futsalseura Mad Maxin voidaan nähdä olevan osana urheilullis-suorituksellista puolta (kilpailutoiminta ja menestyminen), mutta osaltaan myös osana sosio-kulttuurillisia seuroja (yhteisön kehittäminen/yhteisölliset kokemukset joukkueissa ja seurassa).

Eriytyneen toiminnan aikakauden ajatellaan jatkuvan edelleen, mutta tämä herättääkin usein kysymyksen, että onko sille tulossa seuraajaa. Itkonen (2015, 55) toteaa, että sille voisi olla

jatkeena tietynlainen verkostoitumisen kausi, vaikkakin verkostoituminen voidaan nähdä myös osana eriytymistä ja nähdä siitä viitteitä jo nyt. Lisäksi on tärkeää muistaa, että liikunnan kansalaistoiminnan tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa ja muutos tapahtuu hitaasti eikä sitä ole helppo ennakoita.

3.2 Urheiluseuratoiminnan ammattimaistuminen

Liikunnan ja urheilun järjestötoiminta on yleisesti kokenut monenlaisia suuria muutoksia viimeisien vuosikymmenien aikana, jonka takia seurojen johtaminen on monimutkaistunut ja vaatii kehittämistä sekä ajanhermoilla olemista (Aarresola 2020, 4). Liikunta- ja urheiluseurat kilpailevat kansalaisten vapaa-ajasta muiden palveluiden kanssa ja erottuakseen edukseen on toiminnan laadulla iso merkitys (Härkönen, Nieminen & Aarresola 2016, 4).

Urheilun ammattimaistuminen on ollut puheissa jo 1980-luvulta lähtien ja lisääntynyt entisestään 2000-luvulla (Aarresola, Lämsä & Itkonen 2022, 4). Aarresola, Lämsä ja Itkonen (2022, 4) tekivät kyselytutkimuksen urheilun ammattimaistumisesta, jossa perehdytään muista tutkimuksista poiketen lisäksi urheilujärjestöjen ammattimaistumiseen, jota on tutkittu Suomessa vielä vähemmän kuin urheilijoiden ja valmentajien kehitystä. Tämä tutkimattomuus osaltaan vaikuttaa myös urheiluseuratoiminnan kehittämiseen, mikäli faktaan ja teoriaan pohjaavaa tietoa on niukasti.

Urheilun ammattimaistuminen -termi ei ole ollut täysin yksiselitteinen eikä sitä ole ymmärretty aina samalla tavalla. Sen yhteydessä voidaan viitata joko yksinomaan palkanmaksuun tai toisaalta myös kokonaisvaltaiseen urheilun toimintatapaan. (Aarresola ym. 2022, 4.) Kosken & Heikkalan (1998, 35) teoksessa selvitetään, että organisaatioiden ammattimaistumisella tarkoitetaan: *”jatkumoa, jonka kehityksen alkupäässä toiminta tavoitteetonta ja epäjohdonmukaista puuhastelua, loppupäässä taas hiottua laatutasoltaan korkeaa ammattityötä”*. Aarresola, Lämsä ja Itkonen (2022, 23-24) puolestaan kuvailivat, että urheiluorganisaatioiden kehitys merkitsee muutosta vapaaehtoisjärjestöistä kohti ammattilaisten johtamaa organisaatiota, poistumista voittoa tavoittelemattomien yhdistysten toiminnasta kohti yritysmaisempää toimintaa tai ammattiuurheilun viitekehityksessä siirtymistä yhdistystoiminnasta yhtiöpohjaiseen organisointiin. He myös perustelivat tutkimuksessaan ammattimaistumisen syyt seuratoiminnassa kumpuavan huippu-urheilun vaatimuksista tai yhteiskunnan kasvavista odotuksista kansalaistoimintaa kohtaan. Kahden edellisen teoksen lisäksi Härkönen, Nieminen ja Aarresola (2016, 4) määrittivät työkirjassaan ”seura-ammattilaisen palkkaaminen” urheiluseurojen ammattimaistumisen tarkoittavan vapaaehtoistoiminnan vähentymistä, sillä se ei enää riitä vastaamaan tarvittavia vaatimuksia ja näin ollen tarvitaan enemmän koulututtuneita erityisosaamista omaavia ammattilaisia, sekä urheiluseurojen toimintatapojen systemoitumista ja erilaisten järjestelmien käyttöönottoa.

Ammattimaistumiseen vastataan seuroissa yksinkertaisuudessaan Härkösen, Niemisen ja Aarresolan (2016, 5) mukaan palkkaamalla toimintaan ammattilainen, joka mahdollistaa seuran kokonaisvaltaisen kehittymisen uudelle tasolle. On kuitenkin muistettava, että edelleenkin palkatut työntekijät/ammattilaiset eivät pysty korvaamaan vapaaehtoisten työtä, vaan voidaan ajatella ammattilaisten tukevan vapaaehtoisten työtä ja myös toisinpäin (Härkönen ym. 2016, 5).

Yleisesti voidaan siis sanoa, että asiantuntijat ovat Suomessa tutkitusta urheiluseuratoiminnan kehityksestä ja ammattimaistumisesta yhtä mieltä ja määrittelevät sen syyt ja seuraukset samalla tavalla. Lienee itsestään selvää, että vanhempi tutkittu tieto ennen 2000-lukua määrittelee ammattimaistumisen eri tavalla, sillä muutoksia tapahtuu jatkuvasti ja urheiluseuratoiminta kehittyy, jolloin myös ammattimaistuminen -termi käsittää alleen erilaisia määrittelyjä.

3.3 Urheiluseuratoiminnan tulevaisuus

Suomi muuttuu kovaa vauhtia ja se vaatii seuratoiminnalta sekä sen edellytyksiltä muutoksia. Seuratoiminnalla on edessään haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Kun seura jatkaa eteenpäin vanhoilla toimintatavoilla ja ratkaisuilla, saavat he aikaan vain vanhoja tuloksia. Puolestaan uusilla toimintatavoilla ja ratkaisuilla voidaan saada aikaan uusia tuloksia. Tietoisella uudistamisella seura pystyy samalla kunnioittamaan perinteitä ja niiden arvokasta toimintaa, mutta myös vastaamaan muutokseen, jotta seura pystyy toimimaan muuttuvassa toimintaympäristössä. (Olympiakomitea 2017, 2-3.)

Urheiluseurojen toimintaympäristössä on nähtävissä erilaisia muutoksia, ilmiöitä ja trendejä, jotka vaikuttavat seurojen toimintakenttään niin suorasti kuin välillisestikin. Näitä ilmiöitä ovat ammattimaistuminen, uudet sisällöt, kaupungistuminen, digitalisaatio, ikääntyminen, oppiminen, toimintatavat, ympäristövastuullisuus sekä vapaaehtoisuus (kuva 2.). (Olympiakomitea 2017, 4.)

Kuva 2. Urheiluseurojen toimintakentässä nähtävät muutokset, trendit ja ilmiöt (Olympiakomitea 2017, 4)

Tämän tyyppinen opinnäytetyöprojekti, jonka tuotamme seuralle, on juuri tällaiseen muutokseen vastaamista ja tietoista seuran uudistamista, jossa pidetään kiinni vanhoista periaatteista samalla muuttamalla toimintaa yhtenäisemmäksi ja ammattimaisemmaksi.

4 Seurajohtaminen

Jo edelläkin mainittu liikunnan ja urheilun järjestökentän muutos on tarkoittanut seurajohtamisen monimutkaistumista. Ajatellaan, että johtamisella pystytään hallitsemaan tätä muutosta ja vastaamaan sekä uusiin että vanhoihin haasteisiin. Tämä osaltaan näkyy myös kolmannen sektorin toiminnassa, sillä yhä enemmän toimintaa tutkitaan johtamisen ja organisaatioiden tutkimuksen käsitteiden ja teorioiden kautta. Johtamisen tutkimista ei voida kuitenkaan pitää yksiselitteisenä, sillä se kattaa alleen monia erilaisia käsitteitä ja malleja, jonka takia se ei myöskään anna suoraan oikeaa vastausta seuran toiminnan kehittämiseen. (Aarresola 2020, 4-5.)

Synkkää realismia suomalaisessa urheilukentässä on se, että henkilöstöresurssit ovat minimaaliset ja usein seuran ainoa palkattu työntekijä on toiminnanjohtaja. Yksi ihminen ei kuitenkaan pysty hallitsemaan kaikkia seurajohtamisen osa-alueita laadukkaasti. Laadukkaan seurajohtajan ominaisuuksiin kuuluu esimerkiksi: ajanhallinta/priorisointi/paineiden sietokyky, hallinnollinen osaaminen, hallitustoiminnan osaaminen, henkilöstöjohtamisen osaaminen, intohimo, juridinen osaaminen, kyky hahmottaa kokonaisuuksia ja tehdä strategista suunnittelua, markkinointiosaaminen, myyntiosaaminen, neuvottelu- ja esiintymistaidot, tapahtumien järjestäminen, toimintaympäristön tuntemus, viestintäosaaminen sekä yhteiskunnallinen tuntemus. (Auvinen & Kuuluvainen 2017, 436-437.) Leigh Robinson (2011, 12) kertoo kirjassaan puolestaan tärkeimpien vapaaehtoistoiminnassa toimivien johtajien ominaisuudet ja taidot ovat päätöksenteko, ongelmanratkaisu, kommunikointi, ajanhallinta sekä konfliktien hallinta. Valitettavasti suurimmaltakaan osalta seurajohtajista ei löydy näitä kaikkia ominaisuuksia ja liian usein oletetaan, että yksi ja ainoa palkattu työntekijä hoitaa nämä osa-alueet ja vielä laadukkaasti. (Auvinen & Kuuluvainen 2017, 436-437.)

Hyvä ja laadukas seurajohtaminen pitää sisällään toimivia tiimejä, jotka erilaisen osaamisen täydentämisellä muodostavat hyvän kokonaisuuden. Hyvä hallitus toimisi optimaalisimmassa tilanteessa palkatun seurajohtajan apuna ja sparraajana esimerkiksi strategisissa asioissa. Hallituksella on tärkeää olla selkeät vastuujaot, jolloin tehostetaan toimintaa ja vältetään väärinkäsityksiä. Hallitukselta olisi hyvä löytyä näitä samoja ominaisuuksia, joita edellä lueteltiin laadukkaan seurajohtajan kohdalla. Suomalaisessa seurakentässä kuitenkin oman haasteensa tuo se, että suurin osa urheiluseurojen hallituksista on kerätty täysin vapaaehtoisista toimijoista ja näin motiivit työhön tulee löytää jostain muusta kuin rahasta. Hallitukseen usein valikoituu henkilöitä, jotka ovat kiinnostuneita enemmän urheilusta kuin siihen liittyvästä bisneksestä. Hallituksen agendalla kaikkein korkeimmalla tulisi olla seuran liiketoiminta, seurakokonaisuus sekä kehittäminen. (Auvinen & Kuuluvainen 2017, 438-439.)

Seuratoiminnan lähtökohtana tulisi olla seuran arvomaailmasta lähtevä profilointi. Seurajohdon pitää selvittää miksi seura on olemassa (missio), mihin halutaan mennä (visio) ja miten sinne päästään (strategia). Kun määrittelyyn otetaan mukaan koko seurayhteisö, niin on todennäköisempää saada seuratoimijat ja sidosryhmät sitoutumaan toimintaan. (Auvinen & Kuuluvainen 2017, 433.)

Meidän opinnäytetyössämme määritetään urheiluseuralle kirjalliseen muotoon missio, visio sekä arvot. Tarkoituksenamme on selkeyttää ja kehittää organisaation toimintakulttuuria ja johtamista kirjallisen toimintakäsikirjan avulla. Kirjallisten tuotoksien avulla luomme seuralle hyvän pohjan strategiaprosessin aloittamiselle tämän opinnäytetyöprosessin jälkeen. Avaamme kuitenkin strategian -käsitteenä kappaleessa 4.4, koska se on yksi osa tämän tyyppistä toimintakulttuurin muutostyötä.

4.1 Missio

Niin strategialle, kuin myös missiolle on olemassa monenlaisia erilaisia määritelmiä. Missio kuvaa organisaation olemassaolon tarkoituksen sekä sen tavoitteet (Miller 2014). Kun visio vastaa kysymykseen ”Mihin organisaatio on menossa?”, niin missio puolestaan antaa suunnan, kuinka sinne päästään (Bowen 2018, 1). Gorton (2022) perustelee käsitteen missio tarkoittavan organisaation kulttuuria, arvoja ja olemassaolon tarkoitusta. Missio vastaa kysymyksiin: mitä organisaatio tekee, kuinka se tekee ja miksi se tekee. Kahdesta edellisestä määritelmästä poiketen Savaspuro (2017) kertoo artikkelissaan, että organisaatioiden tulisi lopettaa missiosta puhuminen ja keskittyä olemassaolon tarkoitukseen. Hän kuvailee olemassaolon tarkoituksen olevan missiota paljon konkreettisempi, ymmärrettävämpi sekä enemmän sisältöä ja merkitystä antava määre, kuin pelkkä missio. Voidaan siis todeta, että on olemassa erilaisia määritelmiä missiolle ja olemassaolon tarkoitukselle. Ne voidaan nähdä kahtena eri käsitteenä, joilla on omat määritelmänsä tai toistensa synonyymeinä. Tässä opinnäytetyössä missiota ja olemassaolon tarkoitusta käytetään toistensa synonyymeinä.

Missio helpottaa organisaatiota priorisoimaan toimintojaan, joita he kohtaavat päivittäisessä tekemisessä sekä pidemmällä aikavälillä. Lisäksi hyvä missio luo kilpailuetua organisaatiolle. (Bowen 2018, 3.) Mission avulla määritellään organisaation kulttuuri, arvot, eettiset periaatteet, perustavoitteet ja visio. Nämä myös koskevat organisaation sidosryhmiä, jotka voivat mukauttaa oman tavoitteensa sopimaan organisaation tavoitteeseen. (Gorton 2022.)

Mission määrittely alkaa vastaamalla kysymykseen: mitä yritys tekee. Seuraavaksi organisaation tulisi miettiä ja kuvailla tapaa, miten tekee sitä mitä tekee. Tässä vaiheessa olisi tärkeä miettiä, mitkä ovat ne keskeiset arvot, jotka ohjaavat toimintaa. Viimeisenä on tärkeää sisällyttää missioon

se, miksi yritys tekee sitä mitä tekee. Mission on tärkeä olla lyhyt ja ytimekäs. Kun missio on määritelty ja organisaatio kokee sen kuvaavan omaa identiteettiään, on tärkeää jakaa se julkisesti näkyville kaikille. (Gorton 2022.)

4.2 Visio

Visio on organisaation määrittelemä tavoitetila, jossa se haluaa olla pidemmän ajan kuluessa. Visio vastaa kysymykseen ”Mihin organisaatio on menossa?”. (Bowen 2018,1.) Hokkanen, Mäkelä & Taatila (2008, 127-128) kuvaavat vision tarkoittavan organisaation tavoitetta, joka on pitkälti sen omistajien määrittelemä. Kotterin (2012, 71) mukaan visio on tulevaisuuden kuva, joka pitää sisällään joko suoria tai epäsuoria viitteitä organisaation toimijoille, miksi heidän tulisi ponnistella tämän tulevaisuuden kuvan toteuttamiseksi. Voidaan siis todeta, että vision määritelmä on laaja-alaisesti hyvin yhtenäinen ja sen kuvataan yksinkertaisuudessaan tarkoittavan organisaation tai yrityksen tulevaisuuden tavoitetilaa.

Organisaation hyvä visio palvelee kolmea tärkeää päämäärää muutosprosessissa: selkiyttää muutoksen yleistä suuntaa, kannustaa ihmisiä tekemään oikean suuntaisia toimenpiteitä sekä selkiyttää resurssien kohdistamista visiota tukeviin projekteihin. Menestyksekkäs visio on yleensä hyvin yksinkertainen ja arkipäiväinen. Tehokkaan vision tunnuspiirteet ovat: kuvittelevissa oleva, haluttava, toteutettavissa oleva, hyvin rajattu, joustava sekä viestittävässä oleva. Puolestaan tehottomat visiot ovat yleensä taivaita syleileviä eikä niissä oteta huomioon sidosryhmien etuja. (Kotter 2012, 71-74.) Vision vaikutus on tärkeää olla selkeä kaikille organisaation jäsenille ja organisaatiossa on varmistettava, että koko henkilöstön käsitykset ovat linjassa vision kanssa (Hokkanen, Mäkelä & Taatila, 2008 127-128).

Hyvän ja laadukkaan vision laatiminen vaatii päättä, sydäntä, aikaa sekä useita ihmisiä. Vision laatimisprosessi pitää sisällään erilaisia vaiheita ja piirteitä kuten ensimmäisen luonnoksen tekeminen, luonnoksen muokkaaminen tiimissä/isommassa ryhmässä, analyyttisen ajattelun ja unelmoinnin vaihe, prosessin sekavuus ja epälineaarisuus, aikaa vievyys sekä lopussa tietenkin lopputulos, jossa syntyy tulevaisuuden kuva. (Kotter 2012, 82-84.)

4.3 Arvot

Arvot kuvaavat mikä organisaatiossa on ainutlaatuista sekä mihin periaatteisiin toiminta, päätökset ja kehitys perustuvat (Saarni 2019). Arvoilla voidaan viestiä kaikille sidosryhmille sitä, miten organisaatiossa toimitaan ja mikä on sille oikeasti tärkeää. Tähän perustuu arvojen merkitys organisaatiossa. Arvot parhaimmillaan ohjaavat kaikkea organisaation päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Arvot vastaavat organisaatiolle kysymyksiin: mitkä ovat meille tärkeitä asioita ja miten me toimimme päivittäisissä tilanteissa. Kun arvot on sisäistetty, tulisi niiden ohjata

henkilöstön päätöksentekoa vastaamaan yhteisiä pelisääntöjä sekä linjauksia. (Hokkanen, Mäkelä & Taatila 2008, 131.) Arvojen ollessa uskottavia, ovat ne yhteydessä organisaation kulttuuriin ja heijastuvat tasapainoisesti jokapäiväisestä toiminnasta (Saarni 2019). Sekä vision kuin missionkin tulee perustua organisaation arvoihin (Bowen 2018, 4).

Arvot voivat olla mission, vision ja strategian ohella yksi organisaation kilpailutekijöistä. Niiden avulla organisaatiolla on mahdollisuus erottua kilpailijoistaan. Erilaiset toimintaympäristöön vaikuttavat trendit sekä kohderyhmien arvovalinnat lisäävät organisaatioiden tarvetta miettiä perusteellisesti omia arvojaan. (Saarni 2019.)

Arvojen määrittelyprosessi tulisi aloittaa vastaamalla kysymyksiin: miksi prosessi käynnistetään, mikä on sen tavoite ja mihin arvoja tarvitaan. Prosessissa on tärkeä ymmärtää ja määrittää missä organisaatio on nyt ja millainen arvokenttä toimintaa ohjaa. Arvojen määrittämistä helpottaa, kun organisaatio pohtii mitkä ovat asiat sekä teemat, jotka tulevat esiin keskusteluista ja tekemisistä. Nämä asiat yleensä ovat organisaation toiminnan kannalta tärkeitä, merkityksellisiä sekä voimaannuttavia. On tärkeä osallistaa arvojen määrittelyyn koko oma henkilöstö ja ottaa pohdinnassa huomioon niin tunteiden kuin mielikuvituksen näkökulma sekä haastaa omia ajatuksia ja oletuksia. Näillä elementeillä saadaan hyvä lähtökohta organisaation kestäväan arvopohjaan. (Saarni 2019.)

4.4 Strategia

Strategiasta on olemassa käsitetasolla lukemattoman paljon erilaisia määritelmiä. Strategia on monitahoinen ja moniulottuvainen, joka käsitteenä kattaa alleen erilaisia vahvuuksia ja heikkouksia. Strategian vahvuus on mahdollisuus syvälliseen sekä monipuoliseen ajatteluun liiketoiminnan, organisaation ja henkilöstön johtamisessa ja kehittämisessä. Puolestaan strategian heikkous heijastuu sen vaikeudesta ja vaativuudesta. Etenkin henkilöt, joilla ei ole teoria- tai kokemustaustaa strategiasta, ajattelevat sen olevan epämääräinen ja vaikea käsite. (Kamensky 2020.)

Parhaimmatkaan strategiamääritelmät eivät pidä sisällään koko strategia-aihepiiriä, mutta on olemassa erilaisia määritelmiä, jotka yhdessä antavat hyvän kuvan siitä mitä strategia on (Kamensky 2020). Heikkala, Krook ja Pekkarinen (2014, 10) määrittelevät strategian, yhdistyksen toimintaa ohjaavan vision sekä toiminnan voimavarojen ja tavoitteiden kiteymäksi. He myös kuvailevat strategian sisältävän suunnitelman, joka sisältää erilaisia tavoitteita. Nämä tavoitteet puolestaan kuvaavat yhdistyksen valintoja sen suhteen, mihin yhdistys haluaa keskittää resurssejaan tavoitteiden saavuttamiseksi pidemmällä aikavälillä. Beech ja Chadwick (2004, 215) puolestaan kuvailevat kirjassaan strategian olevan suunnitelma ja tietoisesti suunniteltu

toimintatapa sekä ohje tiettyjen tilanteiden käsittelemiseksi. Kirjassa myös määritellään strategian olevan laaja ja yleinen suunnitelma, joka on kehitetty pitkäaikaisten kohteiden saavuttamiseksi samalla keskittyen jokaisen eri toimialueen toimintaan.

Urheilussa urheilujohtajat luovat ja pitävät kiinni strategiasta sen perusteella, mikä on heidän oma tietonsa kyseisen organisaation kulttuurista, resursseista, kyvyistä sekä tarkoituksesta. Lisäksi urheilujohtajien on myös tärkeää haluta kehittää ja mukauttaa heidän strategiaansa vastaamaan odottamattomiin muutoksiin toimintaympäristössä. (Beech & Chadwick 2004, 215.)

Strategiaa pidetään yhtenä johtamisen työkaluna, jonka vuoksi on tärkeää, että yhdistyksen johdon on päätettävä siitä sekä sitouduttava siihen. Strategian työstöön on tärkeä ottaa mukaan kaikki hallituksen jäsenet, palkalliset toimijat sekä prosessin aikana on hyvä kuulla vapaaehtoisia ja muita sidosryhmiä. On muistettava, että vastuu yhteisen unelman saavuttamisesta on kaikilla, jotka strategian työstöön osallistuvat. (Heikkala, Krook & Pekkarinen 2014, 11.)

5 Urheiluseuran toimintakulttuurin kehittäminen

Suomessa on luotu erilaisia menetelmiä ja työkaluja seuratoiminnan kehittämiseen. Näitä ovat esimerkiksi Olympiakomitean Tähtiseura -ohjelma sekä Palloliiton laatujärjestelmä. Tähtiseura -ohjelma on Olympiakomitean, lajiliittojen ja aluejärjestöjen yhteinen laatuohjelma, jonka tarkoituksena on tukea seuratoimintaa. Ohjelman tarkoituksena on kehittää kotimaista seurakulttuuria kohti parempaa. (Olympiakomitea s.a.) Palloliiton laatujärjestelmä on rakennettu Olympiakomitean tähtiseura -ohjelman pohjalta. Meidän opinnäytetyömme pohjautuu Palloliiton laatujärjestelmään ja sen kehitysehdotuksien pohjalta luomme seuralle avuksi toimintakäsikirjan. Toimintakäsikirjan avulla pyrimme muuttamaan ja kehittämään seuran toimintakulttuuria yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Avaamme Palloliiton laatujärjestelmää sekä toimintakäsikirjaa kehittämisen työkaluina tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

Seuratoiminnan kehittämiseen on myös mahdollista hakea taloudellista tukea. Tuen mahdollistaa Opetus- ja kulttuuriministeriö, jonka tavoitteena on tukea lasten- ja nuorten harrastustoimintaa sekä edistää organisoidun liikunnan monipuolistumista Suomessa. Seuratoiminnan kehittämistuen avulla pyritään mahdollistamaan seuralle mahdollisuus pystyä suunnittelemaan ja kohdentamaan toimintaansa niin, että he tavoittavat kohderyhmänsä ja onnistuvat innostamaan uusia jäseniä mukaan. (Olympiakomitea 2020b.) Tämä tarjoaa Futsal Mad Maxille mahdollisuuden kehittää toimintaansa kohti ammattimaisempaa urheiluseuratoimintaa, mikäli he päättävät Seuratukea hakea tulevaisuudessa.

Olympiakomitea on luonut vastuullisuusohjelman, jonka tavoitteena on turvata kaikissa olosuhteissa vastuullinen liikunta ja urheilu. Vastuullisuusohjelmaan kuuluu urheiluyhteisön eettiset periaatteet eli Reilu peli -periaatteet. Näitä periaatteita ovat hyvä hallinto, turvallinen toimintaympäristö, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, ympäristö ja ilmasto, sekä antidoping. Opinnäytetyön tuloksena syntyvä toimintakäsikirja tulee Olympiakomitean vastuullisuusohjelman mukaisesti pitämään sisällään ohjeita ja sääntöjä, joiden avulla turvataan vastuullisuuden periaatteiden toteutuminen futsal Mad Maxissa. (Olympiakomitea 2021.)

5.1 Organisaation toimintakulttuuri

Voidaksemme kehittää organisaation toimintakulttuuria, pitää ymmärtää mitä sillä käsitteenä tarkoitetaan. Puhumme tässä työssä organisaation toimintakulttuurista, mutta kirjallisuudessa tämä käsite voidaan sanoittaa myös organisaatio- tai yrityskulttuuriksi. Käytämme organisaation toimintakulttuuria sekä organisaatio/yrityskulttuuria tässä työssä toistensa synonyymeina.

Yrityskulttuurille ei ole olemassa yhtä selkeää määritelmää. Vaikka selkeää määritelmää ei ole, on kuitenkin tutkimuksissa havaittu yhtenäisiä piirteitä, joita voidaan tarkastella neljän eri ominaisuuden näkökulmasta. Yhtenä ominaisuutena pidetään sitä, että yrityskulttuuri on jaettu ilmiö eli se ei ole olemassa vain yhdelle ihmiselle tai se ei muodostu yksilöiden yhdistettyjen ominaisuuksien keskiarvosta. Yrityskulttuuri ilmenee yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa, arvoissa, käyttäytymisessä sekä olettamuksissa. Yksilöt voivat omalla käytöksellään joko rikkoa kulttuuria tai sopia kulttuuriin. Toisena ominaisuutena pidetään sen läpileikkaavuutta, sillä yrityskulttuuri läpäisee organisaation eri tasoja. Kulttuuri näkyy erityisesti käyttäytymistapoina, rituaaleina, tarinoina sekä kuvina. Jaetussa ja läpileikkaavassa näkökulmassa on merkittävintä se, kuinka organisaation yhteisön normit vaikuttavat käyttäytymiseen ja miten organisaatiossa reagoidaan, jos käyttäytyminen on normien vastaista. Kolmantena yrityskulttuurin ominaisuutena pidetään vaistomaisuutta. Tällä tarkoitetaan yksilön luontaista kykyä tunnistaa ryhmän kulttuuri ja asettua siihen. Vaistomme auttaa meitä analysoimaan ympäröivää kulttuuria ja asettumaan siihen, vaikka siitä kuitenkin on vielä matkaa yhteisesti jaettuun suuntaan ja toimintatapoihin. Neljäs näkökulma yrityskulttuuriin on sen kestävyys. Kulttuuri vaikuttaa pitkällä aikavälillä ryhmän jäsenten ajatteluun ja käyttäytymiseen. Kestävän luonteen takia usein kulttuurissa vaikuttavat normit ja uskomukset vaikuttavat organisaatiossa vielä sen jälkeenkin, kun niiden alkuperäinen olemassaolon tarkoitus on joko poistunut tai menettänyt merkityksensä. (Kulmala & Rosvall 2022, 20-21.)

Korkiakoski (2019, 124) määrittelee organisaatiokulttuurin arvoiksi, asenteiksi, uskomuksiksi ja normeiksi, jotka heijastuvat toimintaamme sekä ajatteluamme. Kulttuuri ilmenee toiminnassa ja käyttäytymisessä tapoina ja tottumuksina, jotka muodostuvat myös rutiineiksi.

Toimintakulttuurin muuttaminen ja kehittäminen vaatii rohkeaa haastamista. Toimintakulttuuri vaatii muutosta, kun tieto muuttuu, toimintaympäristö muuttuu, asenteet muuttuvat, yksilön käyttäytyminen muuttuu ja muuttaa myös ryhmän käyttäytymistä. (Jakovuori 2018.) Niin kuin edellä teoriassa onkin todettu, urheiluseurojen toimintakenttä ja muu maailma muuttuu, jonka vuoksi seurat vaativat juuri tällaista toimintakulttuurin kehittämistä, jotta seuraorganisaatio pysyy muutoksessa mukana. Hyppy uusiin toimintatapoihin tuo valoa organisaatiolle, jos muutosta osataan suunnata ja johtaa tarkoituksen mukaisesti. Muutos vaatii aikaa, vahvaa osallistamista, vastuuttamista, aitoutta, nöyryyttä, valmentamista sekä selkeää tietoisuutta muutosmatkan päämäärästä. Pitää siis ymmärtää missä olemme nyt ja miten tähän on tultu. Aito toiminnan uudistaminen syntyy koko organisaation yhteistyöllä eikä vain johtoportaan sanelemana totuutena. (Jakovuori 2018.)

Tällä hetkellä futsalseura Mad Maxissa ei ole mitään tiettyä linjaa toimintakulttuurille ja toiminta ei ole kaikilla osa-alueilla yhtenäistä ja yhteisten arvojen mukaista. Tällä seuran kehitystyöllä ja toimintakäsikirjalla pyrimme luomaan yhdessä seuran kanssa pohjaa yhtenäiselle toimintakulttuurille. Meidän kehitysprojektissamme tämä tarkoittaa tietyistä vanhoista toimintatavoista luopumista seurassa ja valmiutta yhteistyöllä tarttua uusiin toimintatapoihin, jotka luovat seuran toiminnasta ammattimaisempaa ja yhtenäisempää. Toimintakulttuurin halutaan olevan samalla viivalla seuran arvojen kanssa, jotta ne heijastuisivat organisaatiossa kaikesta toiminnasta ja ajattelusta. Samalla muutoksella pystytään vaikuttamaan asiakkaiden (pelaajien) ja sidosryhmien tyytyväisyyteen, eli siihen mikä on koko organisaation toiminnan tarkoituksena. Toimintakulttuurin muutos vaatii aikaa ja tämä kehitystyö, jonka seuralle tuotamme, on yksi ensimmäisistä askelista kohti laadukasta seuratoimintaa ja toimintakulttuuria.

5.2 Palloliiton laatujärjestelmä

Palloliiton laatujärjestelmä on luotu kehittämään seurojen toimintaa kokonaisvaltaisesti sekä toimimaan niin seuran kuin lajinkin kehittämisen ja ohjaamisen työkaluna. Kehityksen tavoitteena on tukea seurojen toimintaa kohti tuloksellista, pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa. Kokonaisvaltaisen kehittämisen pohjana laatujärjestelmässä on vahva seuraidentiteetti ja seuran jäsenistön laajasti hyväksytty toimintamalli. Laatujärjestelmän tarkoituksena on tukea seuran kehittämistä sen kolmella eri osa-alueella: urheilutoiminta, johtaminen sekä viestintä/markkinointi. Mallissa on viisi eri tasoa, joiden kriteerien vaativuus kasvaa tasolta yksi tasolle viisi. (Palloliitto s.a.) Kun seura on Palloliiton laatujärjestelmän tasolla kaksi, saavat he Olympiakomitean myöntämän Tähtiseura -merkin.

Palloliiton laatujärjestelmän voidaan ajatella olevan ”seurajohtamisen tiekartta”, joka auttaa seuraa luomaan yhtenäisen ajattelu- ja toimintatavan sekä perusrakenteen seurajohtamiseen. Eri tasojen kriteerien avulla seuran on mahdollista arvioida lyhyen ja pitkän aikavälin kehitystarpeita, kehittymisen etenemistä sekä yhteisiä onnistumisia. Laatujärjestelmä on osana Olympiakomitean Tähtiseura -ohjelmaa, sillä siihen liittyvät kriteerit ja arviointi on sisällytettyä myös Palloliiton laatujärjestelmään. (Palloliitto s.a.)

Palloliiton laatujärjestelmän suunnittelu ja kehittäminen alkoi vuonna 2013, jolloin projektissa oli mukana 31 pilottiseuraa. Vuonna 2015 laatujärjestelmä otettiin käyttöön ja vuonna 2020 laatujärjestelmää uudistettiin vastaamaan 2020-luvun seuratoiminnan haasteita päivittämällä kriteeristöä, arviointimetodia sekä seurojen tukemista laatujärjestelmän kehityspolulla. (Palloliitto s.a.)

5.3 Toimintakäsikirja

Seuran toimintakäsikirja on julkinen dokumentti, joka pitää sisällään sen, miten seurassa toimitaan. Toimintakäsikirjan ei tarvitse koskaan olla täysin valmis, vaan on tarkoitus, että sitä kehitetään samalla kun seuran toiminta ja ympäristö kehittyvät. Toimintakäsikirjan yleinen tarkoitus on luoda yhtenäinen käsitys seurasta ja sen toiminnasta. Se helpottaa myös laajalti seuran perustoimintaa sekä auttaa hahmottamaan seuran kannalta tärkeät kokonaisuudet ja prosessit. Toimintakäsikirja turvaa seuran jatkuvan kehityksen ja auttaa etenkin uusien toimijoiden perehdytyksessä. Toimintakäsikirjan avulla on helppo vahvistaa jäsenten sekä ulkopuolisten henkilöiden käsitystä seuran toimintakulttuurista ja laadusta. Tämän käsikirjan on tarkoitus olla kunkin seuran näköinen ja sen sisällöt sekä kattavuus vaihtelee eri seurojen välillä. Tärkeintä on, että se sisältää seuran toiminnan kannalta oleelliset tiedot. (Olympiakomitea 2020a, 3.)

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyy futsalseura Mad Maxille toimintakäsikirja, joka sisältää organisaation esittelyn, säännöt, organisaation yleis- sekä urheilutoiminnan avaamisen ja turvallisuus/ongelmatilanteiden käsittelyn toimintamallit. Tarkoituksena on, että seura täydentää sitä opinnäytetyöprojektin jälkeen eikä tavoitteenamme ole saada valmista kokonaisuutta, vaan toiminnan kannalta peruspilarit samoihin kansiin eli voidaan puhua myös toimintakäsikirjan ensimmäisestä osasta.

6 Futsal

Futsal on Suomessa lajina vielä melko tuntematon, ja se yhdistetään usein jalkapallon talviharjoittelumuodoksi tai käytetään jopa termiä ”sisäjalkapallo”. On tärkeä oppia ymmärtämään futsalia lajina, sekä tuntea sen historiaa ja kehitystä, jotta se osataan erottaa jalkapallosta. Futsal Mad Max on yhden lajin erikoisseura ja haluaa omalla toiminnallaan pyrkiä parantamaan futsalin asemaa maanlaajuisesti, sekä lisätä lajin tunnettuutta. Opinnäytetyöprojektissämme teemme seuralle lapsuusvaiheen fyysisen harjoittelun painopistealueet. Painopistealueiden vuoksi on syytä tarkastella lajin luonnetta, sekä sen fyysisiä vaatimuksia. Meidän tekemät painopistealueet toimivat pohjana, kun seura lähtee tulevaisuudessa tekemään valmennuslinjaa.

6.1 Futsalin historiaa

On hyvin vaikea määrittää milloin ja miten futsal on saanut alkunsa, sillä tiukan rajan vetäminen jalkapallon pienpelien ja futsalin välille on hyvin haastavaa. Yleisimmän käsityksen mukaan laji syntyi Etelä-Amerikan Uruguayssa 1930-luvulla, ensimmäisten jalkapallon MM-kisojen jälkihuurussa. Argentiinalainen liikunnanopettaja Juan Carlos Ceriani muotoili futsalin ensimmäiset säännöt, joihin otettiin vaikutteita jalkapallosta, koripallosta, vesipallosta ja käsipallosta. Vaikka lajia verrataan usein jalkapalloon, voidaan huomata futsalin saaneen vaikutteita myös lukuisista muista lajeista. Futsal on ollut alusta asti hyvin suosittua Brasiliassa, ja joidenkin lähteiden mukaan he ovat kertoneet pelanneensa futsalia jo paljon ennen Cerianin kehittelemiä sääntöjä. Kansainvälisesti kuitenkin suosituimmaksi teoriaksi on muodostunut, että futsal on syntynyt 1930-luvulla Uruguayssa. On kuitenkin selvää, että brasilialaiset ovat olleet etujoukoissa kehittämässä ja pelaamassa futsalia, ja sen osoittaa se, että ensimmäiset viralliset futsalin omat lajiliitot perustettiin Brasiliassa 1950-luvulla. (Autio 2015, 18-23.)

Autio (2015, 26-28) kertoo futsalin rantautuneen Eurooppaan 1960-luvulla. Ensimmäinen futsalsarja Euroopassa pelattiin Hollannissa vuonna 1969. Futsal saapui Espanjaan vuonna 1972, ja siitä asti Espanja on ollut Euroopan merkittävin futsalmaa niin poliittisesti kuin pelillisestikin. Kuitenkin futsalin leviäminen Euroopassa oli hidasta 1990-luvulle asti. Silloin ja osittain myös edelleen futsal jää mediassa vähälle huomiolle, sekä paikallisten jalkapalloliittojen tuen ulkopuolelle. Tämän vuoksi futsal ei vielä ole onnistunut saavuttamaan merkittävää asemaa suosituimpien pallopelien joukossa. UEFA alkoi järjestämään kansainvälistä kilpailutoimintaa 1990-luvun puolivälissä, jolloin futsal alkoi leviämään useimpiin Euroopan maihin ja jalkapalloliittojen alaisuuteen.

Suomi on Pohjoismaista ensimmäinen, jossa futsal on saanut sijaa osana paikallisen jalkapalloliiton, Palloliiton, toimintaa (Autio 2015, 62). 1990-luvulla opiskelijat toivat futsalin

Suomeen. Opiskelijoiden Liikuntaliitto (OLL) lähetti joukkueen vuonna 1994 futsalin MM-kisoihin Kyprokselle, tarkoituksenaan tutustua lajiin ja turnausjärjestelyihin, voidakseen itse järjestää futsalin MM-kisat vuonna 1996. Samalla OLL päätti lähestyä Palloliittoa kertoen haluavansa järjestää futsalin arvokilpailut Suomessa, jolloin Palloliitto sai ensikosketuksensa futsaliin ja ryhtyi OLL:n kanssa yhteistyöhön. Futsalin opiskelijoiden MM-kilpailut järjestettiin Jyväskylässä 10.-17.8.1996 ja kilpailuihin osallistui 16 joukkuetta ympäri maailmaa. Suomen joukkue ei menestynyt kilpailuissa toivotulla tavalla, mutta kilpailun myötä futsal sai näkyvyyttä suomalaisella liikuntakentällä ja näin uusi laji oli rantautunut jäädäkseen suomalaiseen liikuntakulttuuriin. (Juvonen 2013, 48-50.)

Keskenään kilpailevat liitot, sekä useat eri variaatiot sääntöihin ovat jarruttaneet futsalin lopullista läpimurtoa suurimpien joukkuelajien seuraan. FIFA on hyvin ratkaisevassa asemassa futsalin aseman kanssa, ja merkittävä askel futsalille olisi pääsy Olympialajien joukkoon, mutta asiaa ei kuitenkaan FIFA:n puolesta viedä eteenpäin. (Autio 2015, 37.) Miehet ovat pelanneet futsalin MM-kilpailuja vuodesta 1989 alkaen, mutta tieto ensimmäisistä naisten MM-kisojen järjestämisestä tuli vasta vuonna 2022. Euroopan mestaruuksista naiset ovat kilpailleet 2019 vuodesta lähtien. (Hirvonen 17.12.2022.) Voidaan siis todeta lajin aseman kehittyvän edelleen ja matkaavan kohti suurimpien lajien joukkoa.

6.2 Futsal lajina

Futsalkenttä on tasainen pinnaltaan, pallo on painavampi ja maali on pienempi kuin jalkapallossa. Futsalissa peliaika on 2x20 min ja kello käy ainoastaan, kun pallo on pelissä. Vaihtojen määrää ei myöskään ole rajoitettu, toisin kun jalkapallossa. Sivurajat annetaan maasta potkaisemalla ja pallon mentyä pädystä yli, maalivahti antaa maaliheiton. (UEFA 2018.) Nämä ovat suurimmat eroavaisuudet futsalin ja jalkapallon välillä, ja nämä futsalin erikoispiirteet vaativat eri fyysisiä ominaisuuksia verrattuna jalkapalloon. UEFA (2017, 56,146) on määritellyt futsalin olevan erittäin taktinen laji, jossa pelaajien tarvitsee jatkuvasti mukautua muutoksiin ympäristössä, jossa aika ja tila ovat hyvin rajalliset. Pelaajat analysoivat jatkuvasti peliä voidakseen tarjota tehokkaita ratkaisuja pelin aikana. Futsal perustuu yhteistyöhön ja reagointiin vastustajan toimien mukaan, jolloin sosiaaliset ja motoriset taidot korostuvat.

Futsal on tilannekohtainen peli, joka kuormittaa raskaasti sekä aerobista, että anaerobista systeemiä korkean intensiteetin vuoksi. Aerobisessa lihastyössä energiaa tuotetaan hapen avulla ja anaerobisessa ilman happea. Hyvä aerobinen kunto mahdollistaa palautumisen pelin aikana tauoilla, sekä vaihtopenkillä. Futsalissa toistuu usein keski- ja korkeatehoisia juoksuja, sekä suunnanmuutoksia, jotka vaativat hyvää anaerobista kapasiteettia, sekä maitohapon sietokykyä. Jopa neljäsosa kaikesta liikkumisesta pelissä tapahtuu sivuttain tai takaperin ja sykkeet pelin

aikana ovat noin 80-90 % maksimisykkeestä. Lajinomaiset suoritukset kuten jarrutukset, suunnanmuutokset, kiihdytykset, potkaiseminen ja taklaaminen vaativat voiman, sekä tehon tuottoa. Hyvällä voimaharjoittelulla voidaan ehkäistä loukkaantumisia, sillä väsyneenä loukkaantumisriski kasvaa huomattavasti ja mitä paremmassa fyysisessä kunnossa on, sitä paremmin sietää väsymystä. (Vähäkoitti 2017, 9-13.) Futsal ja jalkapallon merkittävimmät eroavaisuudet ovat intensiteetin tasossa, joka on futsalissa merkittävästi korkeampi kuin jalkapallossa pienemmän kentän vuoksi.

Vähäkoitin (2017, 16) tekemän lajiansalyysin mukaan futsal on taktisesti vaativa laji, jolloin fyysisen kunnan lisäksi korostuu psyykkisen puolen merkitys. Tilanteet muuttuvat pelin aikana jatkuvasti, joka merkitsee sitä, että pelaajan on oltava jatkuvasti psyykkisesti läsnä ja hereillä. Taktiset virheet voivat usein maksaa paljon, kuten vastustajan maalin syntymisen, nopeassa ja pienistä asioista koostuvassa pelissä.

7 Futsal Mad Max

Futsal Mad Max toimii tämän opinnäytetyön toimeksiantajana. Yhdistyksen kotipaikkana toimii Valkeakosken kaupunki. Futsalseura Mad Maxin hallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi 5 jäsentä, jotka hoitavat yhdistyksen hallinnollisia asioita. (Futsal Mad Max säännöt, 2020.) Miesten edustusjoukkue pelaa kaudella 2022–2023 Futsal-liigaa. Naisten edustusjoukkue pelaa kaudella 2022–2023 Naisten Ykköstä. Seurassa on lisäksi 4 juniorijoukkuetta. (Futsal Mad Max s.a.)

7.1 Historia

Futsal Mad Max on perustettu vuonna 2001, jolloin seura rekisteröitiin yhdistysrekisteriin ja liitettiin Suomen Palloliiton jäsen seuraksi (Futsal Mad Max s.a.). Seura on saanut nimensä ensimmäisestä yhteistyökumppanistaan *Mad Max Tattoo & Piercing*, josta seura sai nimen Mad Max, mustan peliasun, sekä koira -logon. Ensimmäinen joukkue miesten III – divisioonaan perustettiin äänestämällä, ketä joukkueeseen otetaan. Ideana äänestyksessä oli hyvän joukkuehengen takaaminen ja porukan yhteensopivuus, ensimmäinen joukkue perustettiin siis käytännössä kaveriporukasta. Heti ensimmäisellä kaudellaan joukkue nousi pelaamaan II – divisioonaa ja 2002–2003 kausi päättyi odotetusti sarjavoittoon ja täten nousuun I – divisioonaan. (Heritty 2020, 1-7.)

Herityn (2020, 4) mukaan seura asetti perustamisvuonnaan kunnianhimoisen tavoitteen nousta Futsal-liigaan viidessä vuodessa ja tämä tavoite saavutettiin jo vuonna 2004. Toistaiseksi suurimman menestyksensä seura on saavuttanut, kun miesten joukkue voitti Suomen Mestaruuden vuonna 2006. Vuonna 2008 miesten edustusjoukkue voitti Futsal Cupin (Heritty 2020, 51).

Futsal Mad Max on aloittanut junioritoiminnan yhteistyössä Valkeakosken Nappulaliigan kanssa vuonna 2005 perustaen E11- poikien joukkueen. Tästä asti seurassa on ollut myös junioritoimintaa vaihtelevalla aktiivisuudella. Kaudelle 2008–2009 perustettiin ensimmäinen naisten joukkue. (Heritty 2020, 14, 22.) Naisten edustusjoukkue perustettiin uudelleen vuonna 2017 usean vuoden tauon jälkeen. Naisten edustusjoukkue nousi perustamisvuonnaan Naisten Kakkosesta, Naisten Ykköseen, ja on siitä asti ollut sarjan kärkijoukkueita.

7.2 Seuran toimintaympäristö

Liikunta ja -urheiluseurojen on tärkeä oppia tuntemaan oma lähiympäristönsä, jotta ne pystyvät toimimaan optimaalisella tavalla ja tarjoamaan parasta mahdollista antia jäsenilleen. Futsal Mad Maxin kotikaupunkina toimii Pirkanmaalla sijaitseva noin 21 000 asukkaan Valkeakoski. Valkeakoskea kuvaillaan vireäksi kulttuuri- ja urheilukaupungiksi. Huippu-urheilu, erityisesti hiihto ja jalkapallo, sekä monipuolinen liikuntatarjonta ovat Valkeakosken tavaramerkkejä.

Valkeakoskella toimii yhteensä noin 60 urheiluseuraa. (Valkeakoski s.a.). Jalkapallojoukkue FC Haka on tehnyt Valkeakosken tunnetuksi voittamalla 9 kertaa Suomen mestaruuden ja 12 kertaa Suomen cupin mestaruuden. (FC Haka s.a.) Jalkapallo on voimistelun ohella Valkeakosken suosituin harrastemuoto. Tämä tarjoaa sekä mahdollisuuksia, että haasteita futsalseura Mad Maxille. Talveksi futsalin pariin siirtyy FC Haka junioreista runsaasti pelaajia Mad Maxeihin, jopa kokonaisia joukkueita valmentajineen. Yhteistyö FC Haka juniorien kanssa tarjoaa hyvän mahdollisuuden saada pelaajia lajin pariin, mutta samalla luo haasteita futsalin ympärivuotiselle toiminnalle, jota seura tavoittelee. (Kastelvuoto 7.11.2022.)

Valkeakosken väestöstä noin 13 % on 7–17 lapsia/nuoria ja noin 29 % on 18–44-vuotiaita aikuisia. Tämä tarkoittaa, että Valkeakoskella on noin 2 700 potentiaalista lasta/nuorta harrastamaan futsalia. Lisäksi noin 6 100 aikuista, jotka voivat pelata tai toimia vapaaehtoisena seurassa. (Valkeakoski 2022.) Futsal Mad Max pyrkii löytämään lisää harrastajia paikallisista kouluista, ja seuran pitämät futsalkerhot ovatkin olleet menestys valkeakoskelaisissa alakouluissa. Seuralla on halua löytää lisää nuoria 13–17-vuotiaita pelaajia, joten yhteistyön aloittaminen myös yläkoulujen, sekä 2. asteen oppilaitosten (Valkeakosken lukion ja ammattikoulun) kanssa on suunnitteilla. Seuralla on tavoitteena pelata lähivuosina U17 poikien liigaa, jolloin junioripolun merkitys lapsesta nuoruuteen korostuu entisestään. Tulevaisuuden tähtäimessä on myös saada oman junioripolun kasvatteja pelaamaan naisten, sekä miesten edustusjoukkueisiin. (Kastelvuoto 7.11.2022.)

Valkeakoskella toimii myös toinen futsalseura WFT, jonka kanssa futsal Mad Max tekee yhteistyötä. WFT:n miesten edustusjoukkue pelaa kaudella 2022–2023 Länsi-Suomen Futsal Kakkosta. WFT:n ja Mad Maxin yhteistyö on toiminut molempiin suuntiin pitkään, ja molemmat joukkueet ovat löytäneet tärkeän paikkansa Valkeakosken futsalkentässä ilman sen suurempaa kilpailua pelaajista tai toimihenkilöistä. Akaa Futsal on lähin kilpaileva futsalin erikoisseura, jolla tosin löytyy vain miesten edustusjoukkue ja U17 poikien joukkue. Tampereella, Akaassa ja muissa lähikunnissa toimii myös muita futsalia tarjoavia seuroja, mutta futsal Mad Max on lähialueensa ainoa futsalin erikoisseura, joka tarjoaa toimintaa myös junioreille. Voidaan siis todeta seuran aseman olevan erittäin merkityksellinen alueellaan, ja pelaajia saapuukin runsaasti kaupungin ulkopuolelta seuraan, erityisesti miesten ja naisten joukkueisiin. Junioritoiminta on toistaiseksi suurilta osin paikallisista pelaajista koostuvaa.

Koski (1994, 55) kertoo seuratoiminnan lähtevän usein lajikohtaisista perusteista, jolloin lajin suorituspaikoilla on olennainen merkitys seuran toiminnan kannalta. Tämän vuoksi on tärkeää, että on liikuntapaikkoja, joissa harrastaa. Valkeakosken kaupunki tarjoaa kohtuullisen edulliset puitteet harrastaa futsalia Valkeakoskella. Valkeakosken Liikuntahalli on Futsal Mad Maxin kotikenttä, ja siellä tapahtuu suurin osa harjoituksista, sekä kaikki edustusjoukkueiden ottelut. Lisäksi seuran

joukkueilla on harjoituksia Roukon yhtenäiskoulun salissa. Futsal on sisäpallolajeista ainut, jota Valkeakoskella pelataan korkeimmalla sarjatasolla. Valkeakoskelle ollaan rakentamassa uutta hallia, jossa on kuultu seuran puheenjohtajaa, jotta olosuhteista saataisiin futsalille parhaat mahdolliset. Kun halli valmistuu todennäköisesti vuonna 2025, parantaa se entisestään futsalin harrastusmahdollisuuksia Valkeakoskella. Kaikki harjoituspaikat ovat helposti saavutettavissa autolla, julkisella liikenteellä tai paikallisille polkupyörällä. Kaupungin, koulujen, kunnan liikuntatoimen ja muiden paikallisten seurojen lisäksi futsal Mad Max tekee yhteistyötä useiden, erityisesti paikallisten, yritysten kanssa. (Kastelvuoto 7.11.2022.)

8 Työn tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää futsal Mad Maxin toimintakulttuuria, jossa Palloliiton laatujärjestelmän vaatimukset toimivat pohjana ja apuvälineenä. Palloliitolta vuoden 2022 alussa saadun laatujärjestelmäraportin pohjalta Mad Maxin tulisi kehittää toimintaansa sen eri osa-alueilla. Palloliiton laatujärjestelmän asteikolla 1-5 Mad Maxin toiminta jäi kriteerien pohjalta tasolle 0.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää laatujärjestelmäraportista nousseita kehitysideoita ja loimme tähän seuralle avuksi toimintakäsikirjan. Toimintakäsikirjan tavoitteena oli selkeyttää seuran toimintaa ja tuottaa kirjalliseen muotoon seuran yhteiset toimintatavat sekä vastata Palloliiton kehitysehdotuksiin liittyen toiminnan linjaamiseen, dokumentointiin ja käyttöönottamiseen. Voidaan siis myös puhua seuran toimintakulttuurin kehittämisestä.

Tavoitteenamme oli pukea sanoiksi toimintakäsikirjaan seuran olemassaolon tarkoitus, arvot ja visio, jotka selkeyttävät, laajentavat ja vahvistavat koko seuran toimintaa. Lisäksi tavoitteenamme oli täydentää seuran sääntöjä ja linjauksia, niin että seuran toiminnassa otetaan huomioon fyysinen ja henkinen turvallisuus sekä nollatoleranssi häirinnälle ja ahdistelulle. Tavoitteena oli luoda näiden toteutumiseksi toimintamalli, jonka seuran hallitus hyväksyy ja ottaa käyttöön. Urheilutoimintaan liittyen tavoitteenamme oli luoda fyysisen harjoittelun painopistealueet junioritoiminnalle, jossa on huomioitu Palloliiton valmennuslinjan sisällöt (lapsuusvaihe). Toimintakäsikirja pitää sisällään lisäksi seuran ja hallituksen vuosikellot, joiden tavoitteena on selkeyttää tärkeiden tapahtumien aikataulut esimerkiksi uusien valmentajien rekrytointi, vanhempainillat, valmentajakoulutukset, sarjoihin ilmoittautumiset ym.

Seuralla on ja oli voimakas tahto kehittää toimintakulttuuriaan ja rakentaa seuratoiminnan peruspilarit kestäviksi, ja tässä kehittämisessä toimi apuna Palloliiton laatujärjestelmä. Seuran taustahenkilöt näkivät projektin sopivaksi ammattikorkeakoulutason opinnäytetyöksi. Seuran hallituksella ja puheenjohtajalla oli paljon ajatuksia omasta toiminnastaan, mutta hyvin vähän kirjoitettuna asioita ylös. Lähdimme työstämään toimintakäsikirjaa, jotta seuralla olisi jatkossa myös kirjallisena tuotoksena toimintaa ohjaavia peruseriaatteita.

9 Työn vaiheet

Opinnäytetyöprojekti käynnistyi keväällä 2022. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on nähtävissä projektin merkittävimmät vaiheet ja niiden ajankohdat.

Taulukko 1. Projektin vaiheet ja ajankohdat

9.1 Vaihe 1 – Seuratoiminnan kehittämisen tarpeen toteaminen (Toimintakäsikirja)

Opinnäytetyön lähtökohtana oli projektin toimeksianto ja työn tarpeen toteaminen. Futsal Mad Maxin toimihenkilöt kokivat kehittämissuunnitelman, jossa seura kehittää toimintaansa vastaamaan Palloliiton laatujärjestelmästä tulleita kehitysehdotuksia, sopivan ammattikorkeakoulutason opinnäytetyöksi.

Seuran toimihenkilöt ottivat opinnäytetyön tekijöihin yhteyttä toimeksiannon merkeissä keväällä 2022, ja siitä lähti käyntiin Futsal Mad Maxin toiminnan kehittäminen laatujärjestelmän kriteerien pohjalta. Kävimme yhdessä seuran puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kanssa läpi laatujärjestelmästä ilmenneitä kehitysehdotuksia ja miten seura haluaa, että näihin kehitysehdotuksiin vastataan.

Seura ei ensimmäisenä pyytänyt toimeksiannossaan kirjallisenä tuotoksena toimintakäsikirjaa, vaan se oli vasta toiveena syntyä pidemmällä aikavälillä. Seura kuitenkin halusi laatujärjestelmän

kehitysehdotuksia (arvot, visio, missio, säännöt, valmennuksen painopistealueet, ohjeet ongelmatilanteisiin, vuosikellon) kirjalliseen muotoon. Totesimme kuitenkin toimeksiantoa pureskeltuamme jonkun aikaa, että loogisinta ja seuran yhtenäisen toiminnan kannalta helpointa on, että nämä kirjalliset tiedot menevät suoraan toimintakäsikirjaan. Näin ollen teimme ehdotuksen seuran hallitukselle kesällä 2022, että tekisimme seuralle jo ensimmäisen version toimintakäsikirjasta, jota seura voi tulevaisuudessa täydentää ja lisätä myös opinnäytetyöprojektimme ulkopuolisia asioita käsikirjaan kuten talouteen, viestintään ja strategiaan liittyvät asiat. Seuran hallitus hyväksyi ehdotuksen toimintakäsikirjasta ja näin ollen opinnäytetyön tavoitteeksi muodostui luoda seuralle toimintakäsikirja, joka pitää sisällään toimeksiannossa ilmenneet kehitysehdotukset.

Ensimmäisessä vaiheessa työstimme myös projektisuunnitelmaa tulevalle opinnäytetyöprojektille sekä keskustelimme opinnäytetyöohjaajamme kanssa toimeksiannosta ja millaisilla askeleilla lähdemme työssä liikkeelle. Lisäksi loimme aikataulua toimeksiantajan kanssa ja suunnitelmaa siitä, miten tapaamme ja olemme yhteydessä heidän kanssaan projektin edetessä. Tavoitteena oli, että olemme aktiivisesti yhteydessä seuratoimijoiden kanssa jokaisessa projektin eri vaiheessa, jotta luomme juuri heidän tarpeitaan vastaavan työn.

9.2 Vaihe 2 – Arvot, visio, missio

Futsal Mad Maxilla ei ollut mietittynä ennen opinnäytetyöprojektimme alkua seuran toimintaa ohjaavia arvoja, visiota tai missiota. Palloliiton laatujärjestelmän palauteraportin mukaan oli tärkeää selvittää nämä asiat toimintakäsikirjaan, sillä nämä ovat olennainen osa jokaisen seuran toimintaa. Myös Auvinen ja Kuuluvainen (2017, 433) toteavat, että seuratoiminnan lähtökohtana tulisi olla seuran arvomaailmasta lähtevä profilointi ja seurajohdon tulisivin selvittää miksi seura on olemassa (missio), mihin halutaan mennä (visio) ja miten sinne päästään (strategia). Strategisten painopistealueiden luominen ja prosessin aloitus jää tämän opinnäytetyön tuotoksen ulkopuolelle, mutta näiden kolmen (arvot, visio, missio) rakentumisen jälkeen seuralla on hyvä pohja strategiaprosessin aloitukselle.

Lähdimme työstämään arvoja, visiota ja missiota kirjalliseen muotoon seuran hallituksen ja taustahenkilöiden kanssa. Päädyimme yhdessä seuran puheenjohtajan kanssa siihen, että näin laajassa ja seuran toiminnan kannalta perustavanlaajuisessa asiassa on syytä kuulla mahdollisimman laajasti eri toimihenkilöitä. Lähetimme sähköpostikutsun tapaamiseen heinäkuulle 2022, jonka tarkoituksena oli jakaa ajatuksia seuran arvoista, missiosta ja tulevaisuuden kuvasta.

Tapaamiseen osallistui seuran puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, miesten edustusjoukkueen valmentaja, sekä juniorivalmentaja. Lisäksi sähköisesti saimme vastauksen kahdelta miesten

edustusjoukkueen pelaajalta (joista toinen on myös naisten joukkueen päävalmentaja) ja kolmelta naisten joukkueen pelaajalta. Kysymykset, jotka esitimme sekä tapaamisessa, että sähköisesti olivat seuraavat: 1. Mikä seurassa tällä hetkellä on hyvää tai sellaista mistä pitäisi pitää kiinni? 2. Missä asioissa seura voisi parantaa tulevaisuutta ajatellen? Onko jotain asioita/toimintatapoja, joista halutaan luopua? 3. Valitse 3-5 tärkeintä Mad Maxien toimintaa ohjaavaa arvoa aikaisempien pohdintojen pohjalta ja perustele, miksi valitsit kyseiset. Vastaukset olivat osittain toisiaan tukevia, mutta myös toisistaan poikkeavia.

Tapaamisen jälkeen lähdimme työstämään arvoja ja missioita vastauksien pohjalta. Pyörittelimme saamiamme vastauksia ja yhdistelimme samankaltaisia sanoja ja vastauksia. Kysymyksen 1. vastauksista nousi yhteenvedossa seuraavia nostoja: ylpeys, pitkäjänteisyys, laadukkuus, historia/perinteet, hyvät puitteet, yhdessä tekeminen, halu kehittyä ja ammattitaito. Puolestaan kysymyksen 2. vastaukset kertoivat meille mitä toiminnassa pitää muuttaa: lisää juniorijoukkueita ja polkua aikuisiin asti, palkattu työntekijä (ammattimaistumista ja pois täysin vapaaehtoisuudesta), tasa-arvo, resurssien puute, epäasialliseen käytökseen puuttuminen sekä ajatusmallien muuttaminen. Kolmannen kysymyksen vastaukset antoivat meille näkemystä Mad Maxien toimintaa ohjaavista arvoista: pitkäjänteisyys, halu kehittyä, yhteishenki, tavoitteellisuus, avoimuus, tasa-arvo sekä turvallisuus.

Vastauksissa oli paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös ristiriitaisia vastauksia. Halusimme löytää näistä vastauksista ne asiat, jotka halutaan pitää toiminnassa ja myös ne, jotka halutaan muuttaa. Tärkeintä oli, että seurassa toimivien ääni on kuuluviin ja toiminta on juuri sellaista, millaista sen halutaan ja nähdään olevan. Näiden yhteenvetojen ja pohdintojen pohjalta saimme kirjattua neljä arvoa ja mission, jotka esittelimme selityksineen seuran puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle. He kommentoivat tuotoksia ja tämän jälkeen vielä hioimme tuotoksia lopulliseen muotoon (kuva 3. ja kuva 4.)

 <p>MÄXILÄISYYS</p>	<p>Kaikki tässä seurayhteisössä ovat aina yhdenvertaisia sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta huolimatta. Olemme ylpeitä logosta ja kannamme sitä kunnialla ja esimerkillä. Mäxiperheessä kunnioitamme niin oman seuramme kuin vastustajankin pelaajia sekä toimihenkilöitä.</p>
<p>LAADUKKUUS</p>	<p>Seurassa haluamme taata laadukkaan kehitysympäristön pelaajalle vankalla valmennusosaamisella ja jatkuvasti kehittyvällä seuratoiminnalla.</p>
<p>TURVALLISUUS</p>	<p>Seurassa taataan jokaiselle jäsenelle henkisesti ja fyysisesti turvallinen toimintaympäristö. Seuralla on käytössä toimintamalli henkisen ja fyysisen turvallisuuden takaamiseksi.</p>
<p>ILOISUUS</p>	<p>Futsal on kivaa. Futsalin erikoisseurana yhdessä pelaajien ja toimihenkilöiden kanssa mahdollistamme jokaiselle jäsenelle iloisen ja positiivisen ympäristön futsaltoiminnalle.</p>

Kuva 3. Futsal Mad Maxin arvot.

MISSIO:

Mad Max on kehittyvä ja tavoitteellinen futsalin erikoisseura, jonka tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle jäsenelle laadukas ympäristö futsaltoiminnalle.

Futsal Mad Maxin toiminta on kokonaisvaltaisesti seuran arvojen mukaista. Mad Max mahdollistaa laadukasta futsaltoimintaa niin pelaajille, toimihenkilöille, katsojille kuin muillekin sidosryhmille.

Seuran urheilutoiminta on tavoitteellista, joka varmennetaan laadukkaalla valmennuksella ja seuratoiminnalla.

Pitkäjänteisellä ja tavoitteellisella työllä Mad Max kehittyi askel kerrallaan vastaamaan jatkuvasti muuttuvan urheiluseuratoiminnan vaatimuksia.

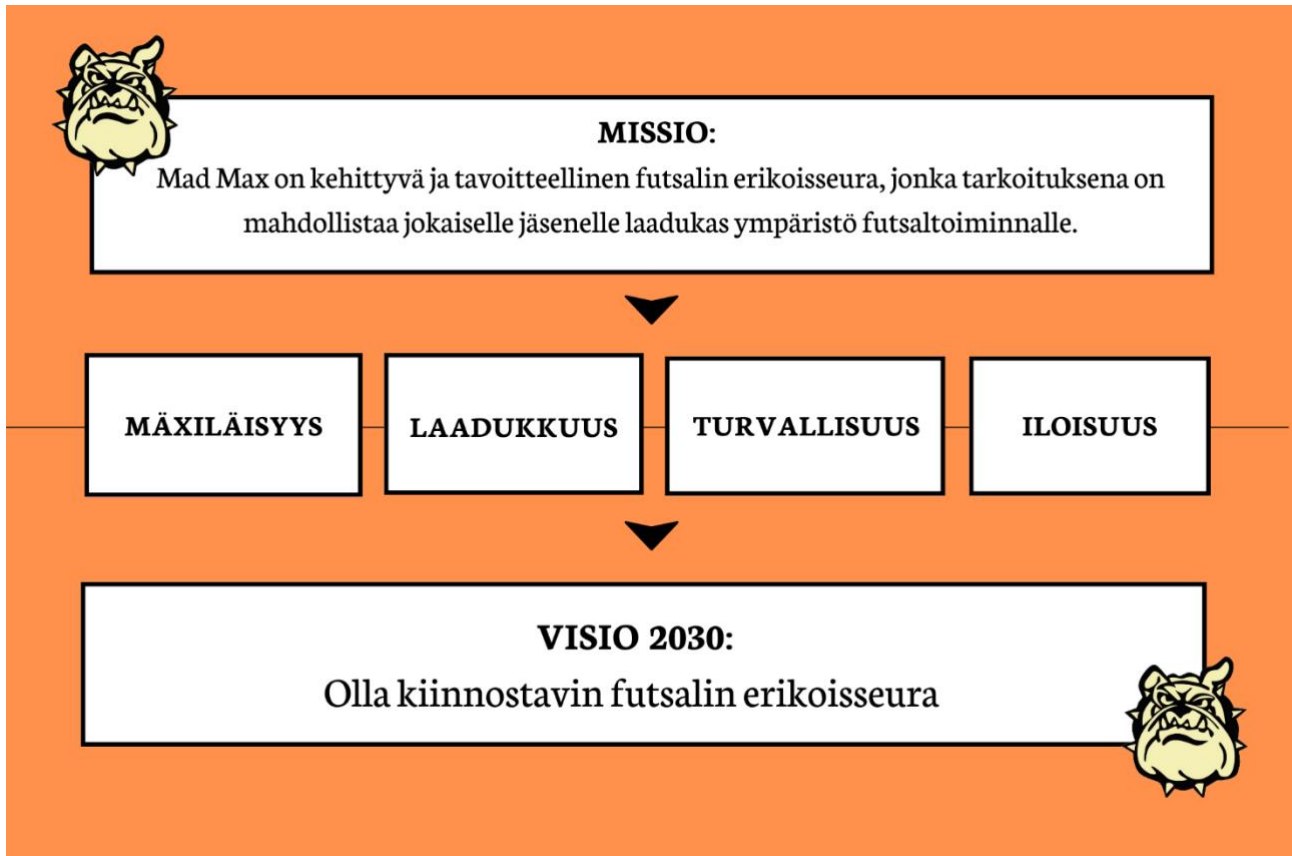
Kuva 4. Futsal Mad Maxin missio.

Vision luominen aloitettiin samojen vastausten pohjalta ja löysimme vastauksista tiettyjä piirteitä, joita pystyi yhdistämään seuran visioon. Seura antoi toimeksiannossaan ohjeistuksen vision olevan vuodelle 2030 eli seitsemän vuoden päähän sekä lisäksi sisältävän välitavoitteita kahden ja viiden vuoden päähän. Muotoiltuamme visiota ja pohdittuamme seuran tulevaisuutta, huomasimme, ettei tämän kyselyn vastaukset anna vielä täysin tarkkaa näkymää halutusta tulevaisuudesta seuran näkökulmasta. Saadaksemme lisää dataa tulevaisuuden kuvan muodostamiseen, lähetimme lisäkyselyn seuran hallitukselle, joka piti sisällään kaksi kysymystä seuran tulevaisuudesta. Kysymykset olivat 1. Unelmoikaa, millainen on Mad Max vuonna 2030. Unelmoikaa ilman rajoja, esteitä, resursseja sekä 2. Mitä konkreettisia asioita haluatte seurassa tapahtuvan a) 2 vuoden b) 5 vuoden ja c) 7 vuoden aikana? Toivoimme seuran hallituksen vastaavan kysymyksiin yhdessä, jotta saamme yhtenäisen ja myös realistisen vastauksen hallituksen näkökulmasta. Näiden kahden kyselyn vastauksien perusteella saimme luotua seuralle vision vuoteen 2030 konkreettisilla ja mitattavilla välitavoitteilla. (Kuva 5.)

	<p>VISIO 2030:</p> <p>Olla kiinnostavin futsalin erikoisseura</p>
<p>Vuosi 2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Futsal Mad Max on Palloliiton laatujärjestelmän tasolla 1 • Molemmat edustusjoukkueet pelaavat kansallisesti korkeimmalla sarjatasolla • Nuorilla on mahdollisuus futsalin akatemiatoimintaan • Seuralla on ainakin yksi tyttöjoukkue junioritoiminnassa • Seuralla on palkattu työntekijä
<p>Vuosi 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ainakin yksi nuorten liigajoukkue • Seuran toiminta on maanlaajuisesti kiinnostavaa, josta kertoo kasvaneet katsoja- ja pelaajamäärät • Seuralla on vakiintunutta ja johdonmukaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa • Futsal on yksi vetovoimaisimmista urheilulajeista Valkeakoskella

Kuva 5. Futsalseura Mad Maxin visio.

Tässä vaiheessa loimme seuralle myös visuaalisesti helppolukuisen, yhtenäisen ja seuran nettisivuille jaettavaan muotoon tässä vaiheessa muodostetut sisällöt (visio, missio ja arvot) (Kuva 6.)

Kuva 6. Futsalseura Mad Maxin arvot, missio ja visio.

Vielä aivan viimeiseksi hyväksyimme arvot, vision ja mission seuran hallituksella sekä pyysimme heiltä sitoumuksen niihin.

9.3 Vaihe 3 – Säännöt

Seuran arvojen, mission ja vision muodostamisen jälkeen lähdimme työstämään seuralle sääntöjä. Laatujärjestelmäraportin mukaan seuran säännöt vaativat päivitystä ja tämän myötä tutustuimme seuran kirjallisiin sääntöihin ja dokumentteihin. Näiden pohjalta teimme seuran puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle esityksen siitä, mitä ja miten täydentäisimme sääntöjä. Lopputuloksena päädyimme yhdessä ratkaisuun, että yhdistyksen säännöt vaativat päivitystä ja tekisimme ehdotuksen seuran hallitukselle muutoksista, jotka hallitus vuosikokouksessaan hyväksyy. Yhdistyksen sääntöjen lisäksi seuran toimintaan nähtiin tarpeelliseksi saada kaikkia toiminnassa mukana olevia koskevat pelisäännöt ja toimintaohjeet. Näiden pelisääntöjen lisäksi jokainen juniorijoukkue tekisi kauden 2023-24 alusta alkaen omalle joukkueellensa pelisäännöt yhdessä valmennuksen kanssa. Edustusjoukkueiden pelaajia koskevat säännöt koottiin myös yhdeksi dokumentiksi (sisältää seuran pelisäännöt ja eettisiä linjauksia sopimuspeleille), joka allekirjoitetaan sopimusten allekirjoituksen yhteydessä.

Nämä neljä eri dokumenttia muodostuivat seuran oman datan ja Olympiakomitean ohjeistusten pohjalta. Yhdistyksen säännöt päivittyivät Olympiakomitean mallisääntöjen kaltaisiksi (Olympiakomitea 2018) ja yhdistelimme mallisäännöt sekä yhdistyksen nykyiset säännöt yhdeksi dokumentiksi. Nämä säännöt kuitenkin vaativat vielä hyväksynnän ja niiden käyttöönoton yhdistyksen vuosikokouksessa kesällä 2023, jonka vuoksi nämä säännöt eivät vielä tule yhdistyksen käyttöön ja tästä syystä niitä ei myöskään julkaista vielä tämän opinnäytetyön yhteydessä. Yhdistys noudattaa seuraavaan vuosikokoukseen asti tämänhetkisiä yhdistyksen sääntöjä, jotka ovat nähtävillä toimintakäsikirjassa.

Seuran yhteiset pelisäännöt (kuva 7.) muodostuivat Olympiakomitean Vastuullisuusohjelman (Olympiakomitea 2020c) sekä seuran arvojen ja mission pohjalta. Näiden pelisääntöjen tulisi antaa laaja kuva seuran toiminnasta ja siitä mikä seurassa on tai ei ole hyväksyttävää. Nämä pelisäännöt kuuluvat niin seuran jäsenille kuin myös muille ulkoisille sidosryhmille kuten esimerkiksi vanhemmille, katsojille ja yhteistyökumppaneille.

Juniorijoukkueiden pelisääntöihin tässä opinnäytetyöprojektissa teimme pohjan ja ohjeistuksen (näkyvillä toimintakäsikirjassa), joiden avulla jokaisen juniorijoukkueen on kauden alussa helppo yhdessä valmennuksen ja pelaajien kanssa luoda omaa joukkuetta koskevat pelisäännöt. Nämä säännöt ovat seuran omien pelisääntöjen tueksi, ja nämä on käytävä läpi kausittaisessa vanhempainillassa, jotta vanhemmat osaavat noudattaa sääntöjä yhtä lailla. Edustusjoukkueiden allekirjoitettavat säännöt yhdistelimme seuran pelisäännöistä, Olympiakomitean mallisäännöistä (Olympiakomitea 2018) sekä Mad Maxin pelaajasopimuksista. Edustusjoukkueiden säännöt allekirjoitetaan aina pelaajasopimuksen yhteydessä (näkyvissä toimintakäsikirjassa).

FUTSAL MAD MAX PELISÄÄNNÖT

SEURASSAMME

<ul style="list-style-type: none"> • Sitoudutaan toimimaan seuran arvojen mukaisesti • On turvallinen ympäristö futsaltoiminnalle • Jokainen tukee omalla toiminnallaan seuran yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä • Saa olla oma itsensä ja ilmaista oman mielipiteensä 	<h3 style="text-align: center;"><u>Ei hyväksytä</u></h3> <ul style="list-style-type: none"> • Kiusaamista • Epäasiallista käyttäytymistä toisia kohtaan • Seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvää häirintää • Rasismia tai syrjintää
--	--

Kuva 7. Seuran pelisäännöt

9.4 Vaihe 4 – Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa

Yksi laatujärjestelmäraportin kehitystoimista oli toimintamallin luominen ongelmatilanteisiin seurassa. Pääpainona tässä vaiheessa oli luoda toimintamalli lasten ja nuorten seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen. Häirinnän lisäksi toimintamallilla pystytään ennaltaehkäisemään ja reagoimaan myös muuhun epäasialliseen käytökseen seurassa. Toimintamalli kattaa lasten ja nuorten turvallisuuden lisäksi aikuisten turvallisuuden takaamisen seurassa.

Toimintamallit häirinnän ja muun epäasiallisen käyttäytymisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen muodostui Olympiakomitean ja Et ole yksin -verkkosivun materiaaleista (Olympiakomitea 2019b; Et ole yksin s.a.).

Toimintamalli koostuu eri osista ja pyrimme luomaan ohjeet ja toimintamallit mahdollisimman yksinkertaisiksi ja helposti lähestyttäviksi. Olympiakomitea sekä Et ole yksin -hanke oli jo tehnyt laadukkaat materiaalit turvallisuuden takaamiseksi ja ongelmatilanteiden käsittelemiseksi, joten meidän työssämme korostui näiden mallien sovittaminen Mad Maxin toimintaan. Tavoitteenamme

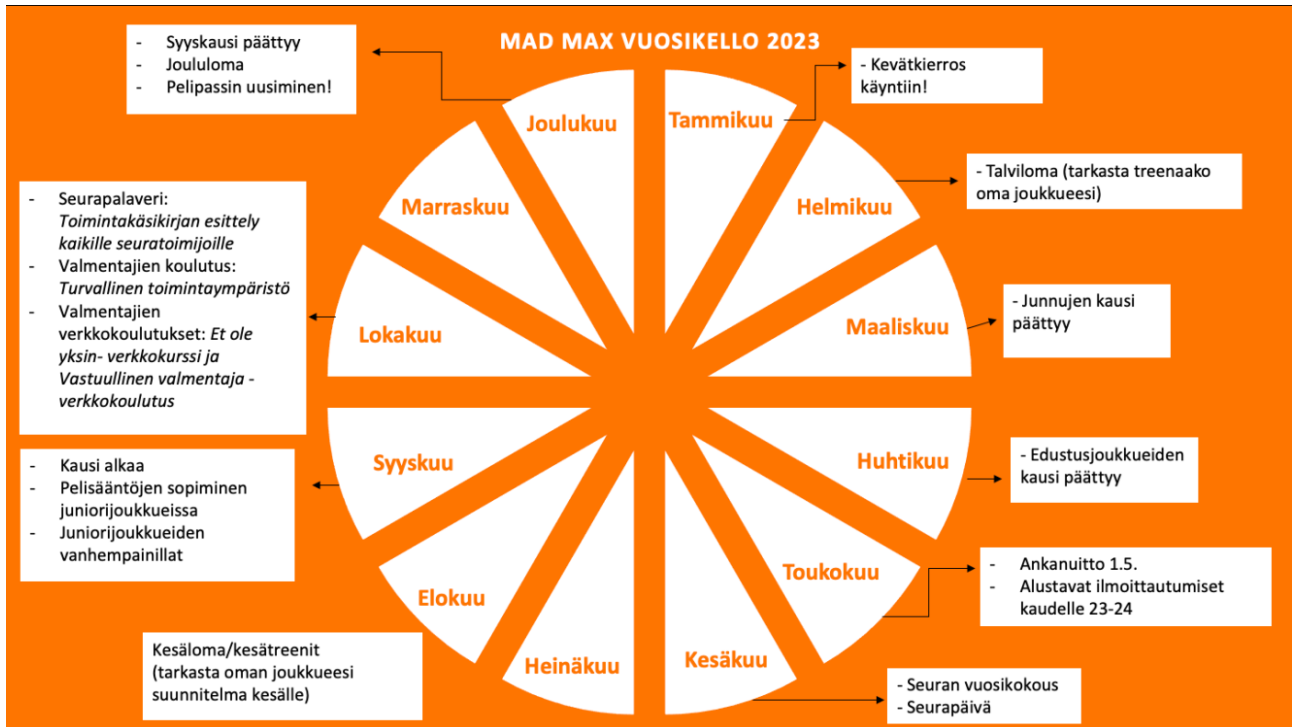
oli, että seuran on helppo ottaa toimintamallit käyttöön ja on selvää, kuka on vastuussa mistäkin osa-alueesta turvallisuusasioissa.

Konkreettinen tuotos ja toimintamallit seksuaalisen sekä sukupuoleen perustuvan häirinnän ja muun epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen löytyy opinnäytetyömme tuotoksista (toimintakäsikirja) kappaleesta 6.

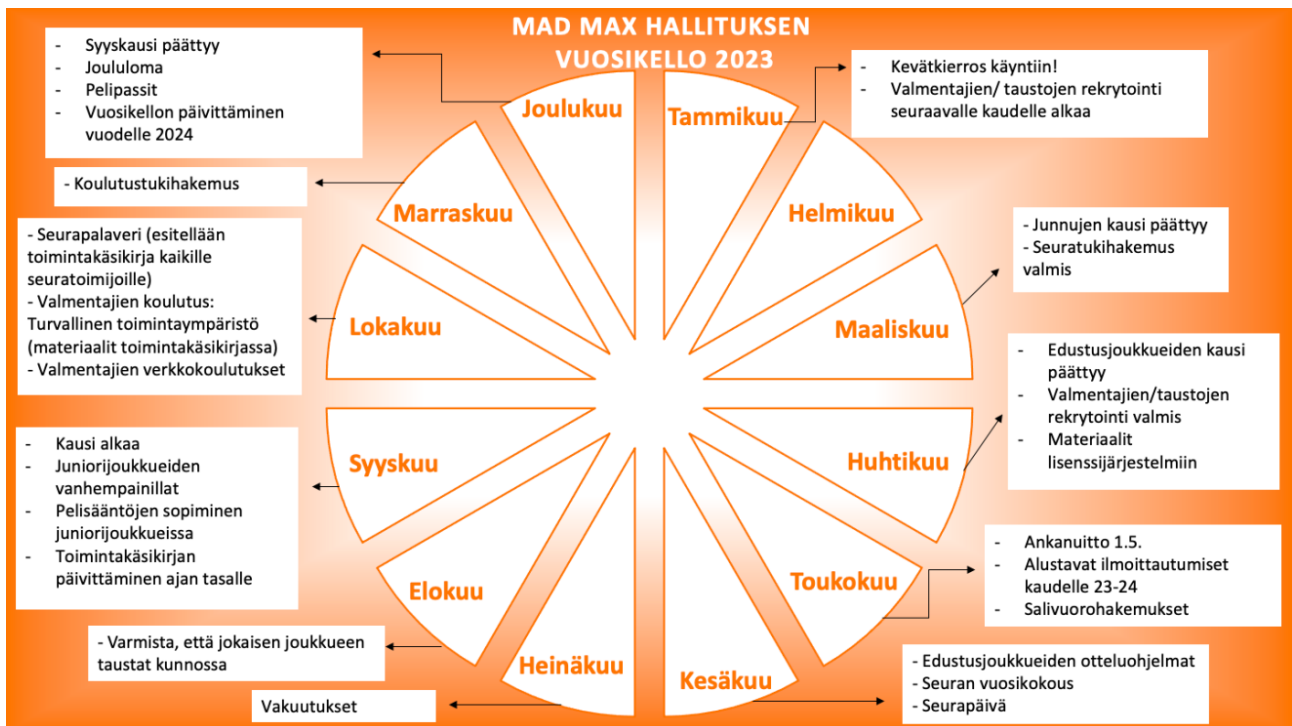
9.5 Vaihe 5 – Vuosikello

Vuosikello on johtamisen ja ajanhallinnan työkalu, jota useat urheiluseurat ja yritykset käyttävät hahmottamaan tärkeät toimenpiteet ja tapahtumat yhden vuoden ajalta. Vuosikellossa on määritelty kuukausitasolla, mitä milloinkin tapahtuu ja visuaalisesti muotoiltu kuva auttaa hahmottamaan sen parhaiten. Tarkoituksena on tehostaa toimintaa ja vähentää mahdollista stressiä, kun kaikki tärkeät tapahtumat ovat yhdessä tiedostossa. Vuosikellon avulla pystytään tarvittaessa tasaamaan työkuormaa, mikäli huomataan asioiden kasaantuvan tietyille kuukausille. (Omapaja 2022.)

Palloliiton Laatujärjestelmäraportissa toivottiin dokumentoitua vuosisuunnitelmaa erityisesti liittyen valmentajien rekrytointiin, sekä valmentajien kouluttamiseen. Seuralta tuli myös toive, että tekisimme koko Mad Maxin yhteisen vuosikellon, johon laittaisimme seuratoimijoille ja vanhemmille tärkeät asiat ja tapahtumat. Kysyimme sähköpostilla seuran puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta heidän mielestään tärkeitä asioita ja lisäsimme ne kelloon. Päädyimme lopulta tekemään kaksi erillistä vuosikelloa, jotta visuaalisuus olisi selkeämpi ja yhdessä kellossa ei olisi liikaa asioita. Teimme siis yhden kellon koko seuralle (kuva 8.), jossa kerroimme esimerkiksi lomista, kauden alkamisesta ja päättymisestä, seuran kokouksista, valmentajien koulutuksista ja vanhempainilloista. Hallituksen vuosikelloon (kuva 9.) laitoimme esimerkiksi valmentajien/taustojen rekrytoinnista, koulutuksista, hakemuksista ja toimintakäsikirjan päivittämisestä. Lopulta hyväksytimme ja lähetimme muokattavat versiot vuosikelloista seuran puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle. Vuosikelloja on tarkoitus päivittää seuran puolesta joka joulukuu. Tarvittaessa kelloja päivitetään myös kesken vuoden.

Kuva 8. Futsal Mad Maxin vuosikello vuodelle 2023

Kuva 9. Futsal Mad Maxin hallituksen vuosikello vuodelle 2023

9.6 Vaihe 6 – Painopistealueet junioritoiminnalle

Urheilijan polun lapsuusvaiheessa tavoitteena on, että lapsi oppii monipuoliset liikuntataidot ja hänelle kehittyy hyvä fyysinen harjoitettavuus. On tärkeää, että eri elinjärjestelmät saavat lapsuusvaiheessa monipuolista kuormitusta, sillä kun lapsena on opittu monipuoliset liikuntataidot, on helppo siirtyä lajitaitojen harjoitteluun. (Mero, Nummela, Kalaja & Häkkinen 2016, 30-31.)

Futsal Mad Max pyysi alkuperäisessä toimeksiannossaan lapsuus- (7–11 v) ja nuoruus- (12–15 v) vaiheen suurpiirteiset fyysiset painopistealueet. Päädyimme kuitenkin yhdessä toimeksiantajan kanssa jättämään työstämme pois nuoruusvaiheen painopistealueet, sillä seurassa ei tällä hetkellä yhtäkään nuorten joukkuetta ole. Lähdimme rakentamaan painopistealueita Palloliiton futsalvalmentajille suunnatun materiaalin avulla (Palloliitto s.a.). Toimeksiantajan ohjeiden mukaisesti perehdyimme painopistealueissa vain fyysiseen puoleen, emmekä lähteneet paneutumaan psyykkiseen ja sosiaaliseen puoleen. Palloliiton materiaalien pohjalta seuralle muotoillut painopistealueet tulevat toimimaan perustana tulevaisuudessa tehtävälle seuran valmennuslinjalle.

Lapsuusvaiheen fyysisiksi painopistealueiksi kirjasimme motorististen perustaitojen harjoittelun, lajitaitavuuden, voiman, nopeuden, kestävyuden ja vammojen ennaltaehkäisyn. Näiden kohtien alle kirjasimme vinkkejä ja harjoitteita, kuinka näitä kannattaa lähteä harjoittelemaan. Painopistealueissa korostetaan myös valmentajan roolia erilaisissa harjoittelutilanteissa. Painopistealueiden tarkoitus on toimia seuran valmentajien tukena ja apuvälineenä suunniteltaessa oman joukkueen harjoituksia.

9.7 Vaihe 7 – Muut sisällöt ja toimeenpanosuunnitelma

Edellä mainittujen kohtien lisäksi teimme muitakin kohtia toimintakäsikirjaan, jotta kokonaisuus olisi selkeä ja palvelisi parhaalla tavalla toimeksiantajaa.

Kirjasimme ylös seuraorganisaation rakenteen, ja kaikkien joukkueiden taustojen yhteyshenkilöt. Tällöin toimintakäsikirjan lukijan on helppo löytää mahdollisesti tarvitsemansa yhteystiedot samasta kappaleesta. Avasimme myös seuran hallituksen ja hallituksen jäsenten tehtävät, jotta toiminta olisi mahdollisimman läpinäkyvää.

Koulutukset kappaleeseen kirjasimme, kuinka seura kannustaa ja mahdollistaa seuratoimijoiden osaamisen kehittymisen ja kouluttautumisen. Listasimme eri tahojen mahdollisia koulutuksia, joita seuratoimijat voivat käydä ilmaiseksi ja mahdolliset maksulliset koulutukset, jotka pitää aina hyväksyttää seuran hallituksella, jos haluaa seuran maksavan sen.

Viimeisessä vaiheessa kävimme arviointikeskustelun Palloliiton seurakehittäjän kanssa, jossa arvioimme seuran nykytilannetta ja opinnäytetyön tuloksena syntyneitä muutoksia liittyen kehityskohteisiin. Keskustelimme tuotoksen toimeenpanosta ja teimme suunnitelmaa siitä, miten tämä kaikki informaatio jalkautetaan seuratoimijoiden käyttöön pala kerrallaan.

Loimme alustavan suunnitelman toimintakäsikirjan jalkautuksesta, niin että sen purkamista aloitetaan vaiheittain kaudesta 2023-24 alkaen yhteisten koulutustilaisuuksien merkeissä. Vuosikelloon on merkattu jo ensimmäinen koulutus, jossa tarkoituksena on purkaa teemaa ”turvallinen harrastusympäristö”. Lisäksi jalkautukseen kuuluu suuresti seuran hallituksen ja seuratoimijoiden kanssa yhteistyössä sovitut vastuut ja aikataulut, jotta kaikki toimenpiteet tulevat käytäntöön.

10 Työn tulokset

Työn tuloksena syntyi Futsal Mad Maxille toimintakäsikirja. Toimintakäsikirja palvelee seuran tarpeita toiminnan laadun varmistamiseksi. Tuotos auttaa seuraa luomaan toiminnastaan yhtenäistä ja johdonmukaista sekä helpottaa seuran johtamista. Toimintakäsikirja on tarkoitettu kaikille seuran toiminnassa mukana oleville tai mukaan tuleville.

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntynyt toimintakäsikirja pitää sisällään seuran arvot, vision ja mission. Lisäksi käsikirjassa on nähtävillä seuran yleiset pelisäännöt, ohjeet juniorijoukkueiden sääntöjen muodostamiseen sekä edustusjoukkueiden pelaajien ja toimihenkilöiden allekirjoitettavat säännöt sopimuksien yhteydessä. Näiden lisäksi toimintakäsikirjassa esitellään seuran toimintaa ja sen organisoitumista (hallitus ja joukkueiden toimihenkilöt). Seurajohtamisen ja toiminnan helpottamiseksi tuotoksessa on kaksi eri vuosikelloa (hallituksen ja koko seuran) selkeyttämään seuran tärkeitä tapahtumia kalenterivuoden aikana. Toimintakäsikirjassa on lisäksi kirjallinen ohjeistus ja toimintamallit häirintä- ja ongelmatilanteiden varalta, jotka muotoutuivat Olympiakomitean ja Et ole yksin -materiaalien pohjalta luomaan Mad Maxista entistä turvallisemman ja vastuullisemman seuran. Näiden sisältöjen lisäksi toimintakäsikirjassa on avattuna seuran junioritoimintaa ja luotuna Palloliiton materiaalien pohjalta painopistealueet lapsuus- ja nuoruusvaiheiden futsalin fyysiseen harjoitteluun. Näiden painopistealueiden on tarkoitus olla valmentajien apuna valmennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa, jotta oikeina ikävuosina voidaan keskittyä oikeisiin sisältöihin.

11 Pohdinta

Meidän opinnäytetyöprojektimme oli erittäin antoisa ja opettavainen kokonaisuus. Onnistuimme luomaan futsal Mad Maxille heidän toiveidensa mukaisen kehitystyön, jolla päästiin vahvistamaan ja selkeyttämään seuran toimintakulttuuria sekä korostamaan seuran brändiä.

Tämän tuotoksen tekeminen ja luominen ei kuitenkaan ollut pelkästään helppoa ja mutkatonta, sillä lähtökohtana oli, ettei seuralla ollut yhtään kirjallista dokumenttia yhteisistä toimintamalleista, yhdistyksen sääntöjä lukuun ottamatta. Myöskään työn toimeksianto ei ollut tarkkoihin raameihin rajattu, joka loi meille niin mahdollisuuden, kuin myös haasteen työn laajuuden rajaamisessa. Meille annettiin paljon vapautta päättää lopullisesta sisällöstä ja aikataulusta. Ratkaisimme kuitenkin jokaisen vaiheen yhteistyössä toimeksiantajan kanssa ja onnistuimme luomaan juuri seuran tarpeisiin sopivan tuotoksen, jota ei olisi ollut seuran pienillä resursseilla mahdollista tuottaa ilman apuamme.

Työtämme helpotti paljon se, että Suomessa on tehty paljon hyvää työtä seurakehittämisen eteen ja Olympiakomitealla sekä lajiliitoilla on laadukasta apumateriaalia seuran kehittämiseen, joita pääsimme hyödyntämään tämän projektin aikana. Ja myös monessa muussa seurassa on vastaavanlaista kehitystyötä jo tehty, joten benchmarkkaus oli erittäin tärkeä väline prosessin aikana. Vaikka tutkittua tietoa seurojen kehittymisestä ja ammattimaistumisesta ei Suomessa paljon ole, saimme kuitenkin luotua kattavan ja perustavan teoriapohjan työlle, jolla pystymme perustelemaan toimintakäsikirjaan syntyneitä tuloksia.

Opimme prosessin aikana valtavasti urheiluseuramaailmasta ja kuinka iso merkitys seurajohtamisella on niin isoissa kuin pienissä seuroissa. Meidän työmme kautta opimme erityisesti pienten seurojen toiminnasta ja millaisia haasteita henkilöstöressurssien puute aiheuttaa, kun puhutaan toiminnan ammattimaistamisesta.

Olemme tyytyväisiä työhömmä ja panokseen, jonka annoimme tälle projektille. Uskomme, että työmme on erittäin arvokas pienelle, mutta sitäkin enemmän kehittyvälle ja kasvavalle seuralle. Tämä työ lisäksi kehitti meidän molempien ammattitaitoa seurakehityksen parissa ja mahdollisuuksien mukaan voimme joskus jopa työllistyä kyseisessä seurassa erilaisten tehtävien parissa.

11.1 Tuotoksen arviointi

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi futsal Mad Maxille toimintakäsikirja, jolla pystyttiin vastaamaan Palloliiton esittämiin kehitysehdotuksiin liittyen toiminnan linjaamiseen ja dokumentoimiseen. Työn tavoitteet saavutettiin ja näihin kehitysehdotuksiin päästiin vastaamaan

toivotulla tavalla. Toimintakäsikirjasta tuli seuran toimintaa yleisesti läpileikkaava tuotos, josta on seuralle aidosti hyötyä. Vaikka seuran alkuperäisenä toiveena ei toimeksiannossa ollutkaan toimintakäsikirjan syntyminen vielä tässä vaiheessa, olivat seuratoimijat yhtä mieltä toimeksiannon muuttamisesta projektin alkuvaiheessa. Lopullinen päätös oli, että kaikki pyydetty dokumentit sisällytetään yhdeksi dokumentiksi; toimintakäsikirjaksi. Toimeksiantaja oli myös erittäin tyytyväinen lopputulokseen.

Seuran toimintakäsikirja pitää sisällään sen toimintaa ohjaavat arvot, vision ja mission, joita seuralla ei vielä ennen tätä projektia ollut. Lisäksi toimintakäsikirjaan luotiin seuralle ja joukkueille säännöt, ohjeet turvallisuus- sekä ongelmatilanteisiin, vuosikellot sekä fyysisen harjoittelun painopistealueet lapsuusvaiheeseen. Näiden kohtien lisäksi toimintakäsikirjaan on kirjattu ohjeistuksia koulutuksiin osallistumisesta sekä organisaation rakenteesta ja toiminnasta. Kaikki toimintakäsikirjaan kirjatut kohdat eivät suoranaisesti olleet meidän alkuperäisessä toimeksiannossamme, vaan osa sisällöistä täydentyi, kaventui ja muuttui prosessin aikana, jotta saimme luotua juuri seuran tämänhetkiseen tilanteeseen sopivan tuotoksen. Jokainen vaihe ja sen selitys on avattuna opinnäytetyömme vaiheet -kohdassa. Olisimme voineet rajata aihetta itsellemme tarkemmin, sillä kohtasimme usein ongelman, että tuotettava materiaali paisui ja emme osanneet vetää selkeää rajaa aiheiden ympärille. Koska seuralla ei ollut mitään kirjallista dokumenttia toiminnasta, olisimme halunneet vastata kerralla kaikkiin ongelmakohtiin ja kehityskohteisiin. Tähän olisi auttanut selkeämpi rajaus sisällöistä jo projektin suunnitteluvaiheessa.

Toimintakäsikirjaa tuottaessamme käytimme tiedonkeruumenetelmänä kyselyitä ja haastatteluita. Haastatteluita ja kyselyitä teimme valmentajille, edustusjoukkueiden pelaajille sekä seuran taustahenkilöille. Saimme seuran kokoon nähden kattavasti tietoa ja dataa, joiden pohjalta syntyi arvot, visio, missio ja säännöt. Olisimme kuitenkin voineet osallistaa vielä enemmän pelaajia lapsista aikuisiin ja saada dataa enemmän pelaajien näkökulmasta. Tosin seurassa haasteensa tuo junioritoiminnan monimutkaisuus, kun joukkueet ovat pääosin FC Hakan juniorijoukkueita, jotka pelaavat futsalia Mad Maxin alaisuudessa aina talvikauden ja lopettavat toimintansa kauden päätyttyä. Tämän takia junioritoiminta ei ole ympärivuotisesti jatkuvaa ja joukkueet vaihtuvat kausittain, jolloin heidän suhteensa seuraan ei ole täysin yksiselitteinen ja tavanomainen. Tämä ei tietenkään poista sitä, että heitä ei olisi tässä työssä voinut haastatella.

Tämän projektin johtopäätöksenä voimme todeta, että tällaisen toimintakulttuurin muutoksen tekeminen ja yhteisten linjausten sopiminen sekä kirjaaminen on pitkä prosessi, joka vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä jokaisen seuratoimijan kanssa. Tämä projektin luonne tuli meille opinnäytetyöprojektimme aikana hieman yllätyksenä ja jouduimmekin alkuperäisestä aikataulusta

joustamaan ja venyttämään projektia pidemmälle aikavälille, jotta saamme tuotettua mahdollisimman laadukasta materiaalia seuralle. Seuralla ei ollut projektiin tarkempaa takarajaa tuotoksen valmistumiselle ja se loi mahdollisuuden meille muuttaa aikataulua ja keskittyä pitkäjänteisempään työskentelyyn.

Toimintakäsikirjasta syntyi aiheiden rajauksesta ja tiivistämisestä huolimatta yllättävän laaja ja iso tuotos, jonka jalkauttaminen vaatii paljon työtä opinnäytetyön jälkeen. Toimintakäsikirjasta pyrittiin tekemään helposti luettava ja ymmärrettävä Mad Maxin näköisellä ilmeellä. Tuotoksen pituus voi myös aiheuttaa haasteen tuotoksen helppolukuisuudelle. Todennäköisesti käsikirjan helppolukuisuutta ja ymmärrettävyyttä tullaan jatkossa arvioimaan, että onko se jokaiselle seuran jäsenelle selkeä vai pitääkö muotoa mahdollisesti muuttaa tai luoda eri dokumentteja seuratoimijoille ja pelaajille. Tämän ymmärtämisen takia onkin tärkeää, että pidämme yhteisiä koulutustilaisuuksia käyttöönoton yhteydessä, jotta jokainen seuran jäsen ymmärtää ja tietää miten käsikirjaa voi hyödyntää ja noudattaa siellä olevia ohjeistuksia. Sekä on tärkeää kerätä käyttäjäryhmiltä palautetta toimintakäsikirjasta.

11.2 Työn ajankohtaisuus

Työ on erittäin ajankohtainen, sillä seura- ja järjestökenttä on kokenut isoja muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana ja näin ollen vaatii toimenpiteitä seuratoimijoilta etenkin seurajohtamisen näkökulmasta (Aarresola 2020, 4). Tämän työn on tarkoitus selkeyttää seuran yhteistä toimintakulttuuria ja johtamista, kun toimintamallit ovat käsikirjassa kaikkien tiedossa sekä yhteisesti linjattuina.

On tärkeä tiedostaa, että nykypäivänä liikunta- ja urheiluseurat kilpailevat kansalaisten vapaa-ajasta muiden palveluiden kanssa. Mad Maxin on kehitettävä toimintaansa, mikäli haluaa erottua edukseen Valkeakoskella, kasvattaa pelaajamääriään, sekä olla vetovoimainen toimija. Kansalaiset valitsevat palvelunsa toiminnan laadun mukaan ja tämä työ onkin yksi Mad Maxin työkaluista seuran kehitykseen ja laatuvaatimukseen vastaamiseen. (Härkönen, Nieminen & Aarresola 2016,4.)

Tällä seurakentän ammattimaistumisella ja kansalaisten vaatimustason nousemisella pystytään perustelemaan työmme ajankohtaisuutta ja merkittävyyttä. Tietenkään tällä työllä ei yksinään pystytä vastaamaan tai perustelemaan ammattimaista toimintaa, mutta tämä on yksi työkalu laadukkaampaan toimintaan seurassa ja lisäksi sillä pystytään viestimään ulospäin toiminnan johdonmukaisuudesta.

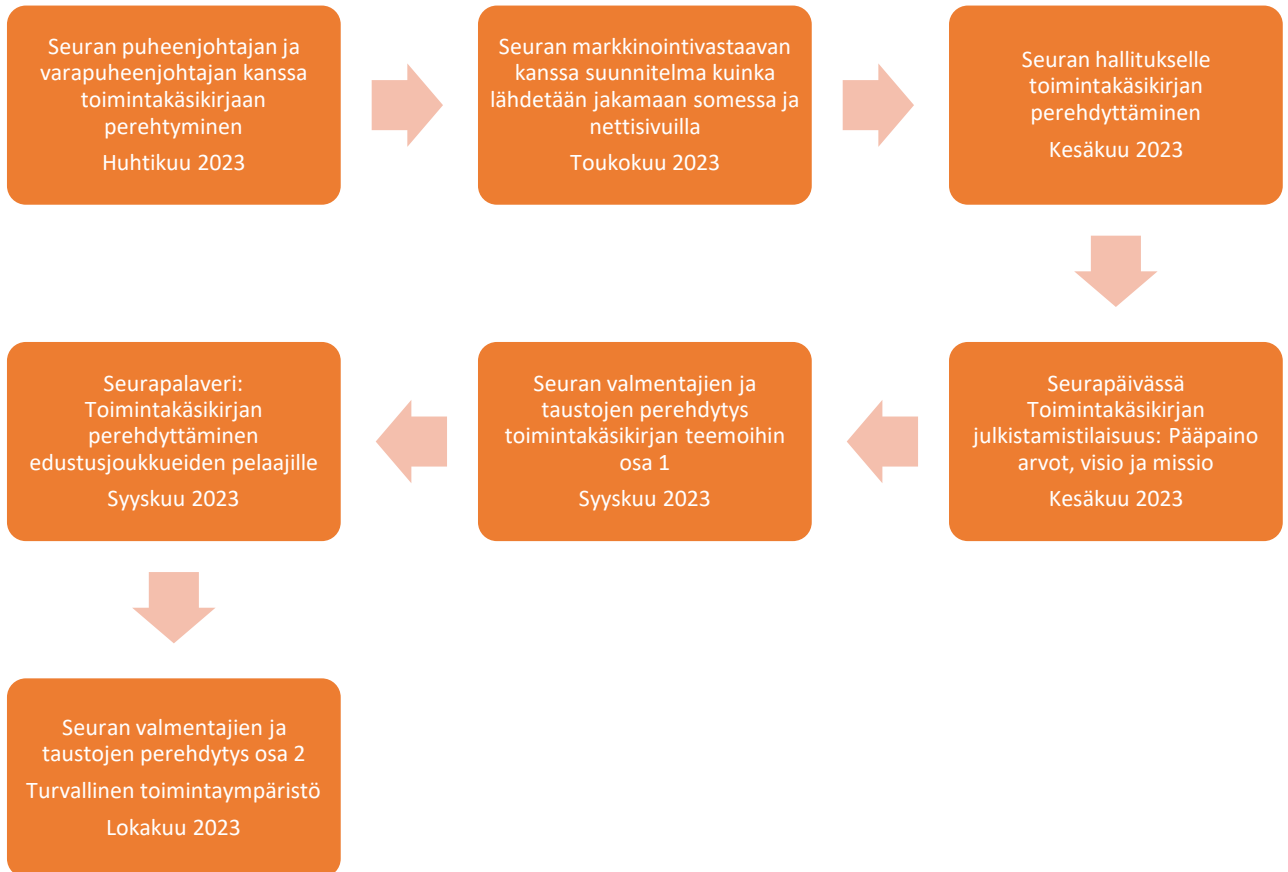
11.3 Soveltaminen käytäntöön ja tulevaisuus

Työn soveltaminen käytäntöön ja jalkautus jokaiselle seuratoimijalle tulee olemaan seuraava askel tässä projektissa, joka jää aikataulullisista syistä tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Kävimme projektin aikana keskusteluita seuratoimijoiden ja Palloliiton seurakehittäjän kanssa liittyen tuotoksen jalkauttamiseen ja toimintamalleihin, joita voimme jatkossa hyödyntää, jotta työstä saadaan paras mahdollinen anti irti. Emme pysty opinnäytetyöprojektin aikana arvioimaan toimintakäsikirjan vaikuttavuutta, sillä siitä saatavat palautteet ja toimivuus pystytään analysoimaan ja todistamaan vasta tulevan vuoden aikana. Jatkamme kuitenkin seurassa työn jalkautusprosessia vielä opinnäytetyön jälkeen.

Olemme kuvanneet taulukkoon 2. toimintakäsikirjan jalkautussuunnitelman. Tavoitteena on, että toimintakäsikirjaa lähdetään purkamaan pienissä osissa eri kohderyhmien kanssa. Ensimmäisenä toimintakäsikirjaa ja sen toimintaa käytännön tasolla käydään läpi seuran hallituksen ja markkinointivastaavan kanssa, sillä käsikirja pitää sisällään paljon kohtia, jotka vaativat seuran johdon kannalta oleellisia toimenpiteitä esimerkiksi nettisivujen päivittämistä, vastuiden jakamista sekä yksinkertaisuudessaan käsikirjan ymmärrystä.

Toimintakäsikirjan on tarkoitus tulla koko seuran nähtäväksi ja käyttöön kaudesta 2023-24 alkaen. Ensimmäisen kerran käsikirja tullaan julkaisemaan kesällä 2023 seuran yhteisessä seurapäivässä ja tästä eteenpäin perehdytys toimintamalleihin suoritetaan pienissä osissa kukin kohderyhmä kerrallaan. Me opinnäytetyön tekijät olemme aktiivisesti seuran hallituksen kanssa mukana näissä koulutus- ja perehdytystilaisuuksissa.

Tämänhetkisen käsikirjan on tarkoitus olla helposti muokattava ja päivitettävä työkalu, jota päivitetään ja kehitetään vähintään kerran vuodessa hallituksen ja seuratoimijoiden toimesta. Tämän ensimmäisen osan jalkauttamisen jälkeen on tarkoitus tuottaa toimintakäsikirjaan tarkempi valmennuslinjaus, jossa avataan tarkemmin seuran urheilutoimintaa ja siihen liittyviä yhteisiä toimintamalleja. Lisäksi tavoitteena on luoda markkinointisuunnitelma sekä kirjata talouteen liittyvät tärkeimmät kohdat käsikirjaan. Oman haasteensa toimintakäsikirjan päivitykselle ja uusien materiaalien tuottamiselle luo resurssien puute ja seuran täytyykin pohtia, että miten tätä tullaan toteuttamaan ja missä vaiheessa olisi mahdollista hankkia palkattu työntekijä hoitamaan näitä seuran päivittäisiä asioita.

Taulukko 2. Suunnitelma toimintakäsikirjan jalkauttamisesta

Lähteet

- Aarresola, O., Lämsä, J & Itkonen, H. 2022. Urheiluseurat ammattimaistumisen ristiaallokossa. Liikuntatieteellinen seura. Liikuntatieteellisen Seuran Tutkimuksia ja selvityksiä nro 22. Luettavissa: https://www.lts.fi/media/lts_julkaisut/lts_selvityksia/urheiluseurat-ammattimaistumisen-ristiaallokossa.pdf Luettu: 6.9.2022.
- Aarresola, O. 2020. Tutkimuksia urheiluseuran johtamisen kysymyksistä. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. Jyväskylä. Luettavissa: https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/01/1fda4212-tutkimuksia-urheiluseuran-johtamisen-kysymyksista_1_2020_kihu_olympiakomitea.pdf Luettu: 30.8.2022.
- Auvinen, T. & Kuuluvainen, A. 2017. Urheiluseurojen sisäpiirissä – Tarina tunteen takana. Alma Talent. Helsinki.
- Beech, J. & Chadwick, S. 2004. The business of sport management. Englanti.
- Bowen, Shannon A. 2018. Mission and Vision. University of South Carolina. Yhdysvallat. Luettavissa: https://www.researchgate.net/profile/Shannon-Bowen/publication/327879895_Mission_and_Vision/links/5bdf41c5299bf1124fbb7716/Mission-and-Vision.pdf Luettu: 20.11.2022
- Et ole yksin. s.a. Materiaalipankki. Luettavissa: <https://www.etoleyksin.fi/materiaalipankki/> Luettu: 13.1.2023.
- FC Haka. s.a. Historia. Luettavissa: <https://fchaka.fi/seura/historia/> Luettu: 29.11.2022
- Gorton, D. 2022. Mission Statement Explained: How It works And Examples. Investopedia. Luettavissa: <https://www.investopedia.com/terms/m/missionstatement.asp> Luettu: 23.11.2022.
- Harju, A. 2020. Suomalainen kansalaisyhteiskunta. Kansalaisyhteiskunta. Luettavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/> Luettu: 30.8.2022
- Heikkala, J., Krook, P. & Pekkarinen, H. 2014. Näe, Koe, Tee. Yhdistyksen strategiaopas. Luettavissa: <https://www.heikkalaconsulting.fi/uploads/1/0/7/4/107444887/strategiaopas.pdf> Luettu: 1.11.2022.
- Heritty, E. 2020. Futsal Mad Max – Ensimmäiset 20 vuotta. Sun NÄKYMÄ. Valkeakoski
- Hirvonen, H. 17.12.2022. Fifa taipui vihdoon – myös naiset saavat futsalin MM-kisat pitkän odottelun jälkeen. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20009230> Luettu: 3.1.2023

- Hokkanen, S., Mäkelä, T. & Taatila, V. 2008. Alan johtajaksi. WSOY oppimateriaalit Oy.
- Härkönen, L., Nieminen, M. & Aarresola, O. 2016. Seura-ammattilaisen palkkaaminen – Askeleet onnistumiseen. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. Jyväskylä. Luettu: 6.9.2022.
- Itkonen, H. & Laine, A. 2015. Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän yliopisto - Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylä.
- Itkonen, H. 2015. Kansalaistoimintojen kaudet ja muuttuvat käytännöt. Teoksessa: Itkonen, H & Laine, A. Liikuntayhteiskunnallisena ilmiönä, s.39-56. Jyväskylän yliopisto – Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylä.
- Ilmanen, K. 2015. Liikuntapalveluiden muutos 1800-luvun lopulta 2000-luvulle. Teoksessa: Itkonen, H & Laine, A. Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä, s.19-37. Jyväskylän yliopisto – Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylä.
- Jakovuori, R. 2018. Rohkeus ja uudistuva toimintakulttuuri ratkaisee organisaation menestyksen. Alma Talent Blogi. Luettavissa: <https://tapahtumat.almatalent.fi/blog/rohkeus-ja-uudistuva-toimintakulttuuri-ratkaisee-organisaation-menestyksen> Luettu: 19.12.2022.
- Juvonen, M. 2013. Yliopistokampukselta futsalin huipulle – Tapaustutkimus urheiluseura Kampuksen Dynamosta. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/40844/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201301311142.pdf> Luettu: 21.11.2022
- Kamensky, M. 2020. Kamensky. Strategia pähkinänkuoressa. Luettavissa: <http://kamensky.fi/strategia-pahkinankuoressa/> Luettu: 16.11.2022.
- Kastelvuori, J. 7.11.2022. Seuran puheenjohtaja. Futsal Mad Max. Henkilökohtainen tiedonanto. Valkeakoski.
- Konttinen, E. s.a. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Kolmas sektori. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori> Luettu: 20.10.2022
- Korkiakoski, K. 2019. Asiakaskokemus ja henkilöstökokemus. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu: 19.12.2022
- Koski, P & Heikkala, J. 1998. Suomalaisten urheiluorganisaatioiden muutos – Lajiliitot professionaalistumisen prosessissa. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 63/1998.

Koski, P & Mäenpää, P. 2019. Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat -tilanne, muutokset ja tulevaisuus. Luettavissa:

https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/01/seuratutkimus_tiivistelma_a4l_liikunta-ja_urheilus_muutos-210918.pdf Luettu 30.8.2022

Kotter, John. P. 2012. Leading Change. Harvard Business Review Press. Yhdysvallat.

Kulmala, S & Rosvall, P. 2022. Yrityskulttuuri käytännössä. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu: 19.12.2022

Lehtonen, K & Hakonen, H. 2013. Liikunnan kansalaistoiminnan tietopohja – Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoistyö urheiluseuroissa. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö LIKES. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 274. Luettavissa: https://www.likes.fi/wp-content/uploads/2020/03/735-Kansalaistoiminnan_tietopohja_netiti.pdf Luettu: 20.10.2022

Mero, A., Nummela, A., Kalaja, S. & Häkkinen, K. 2016. Huippu-urheiluvalmennus – Teoria ja käytäntö päivittäisvalmennuksessa. VK-Kustannus Oy. Lahti.

Miller, B. 2014. Strategy, Mission, Vision: How do they all fit together. HR Daily Advisor. Luettavissa: <https://hrdailyadvisor.blr.com/2014/09/09/strategy-mission-and-vision-how-do-they-all-fit-together/> Luettu: 20.11.2022

Myllymäki, R. & Hinkka, T. 2016. Yhdistysjohtamisen opas – Yhdistys ei ole yritys. Cx0 Academy 9. JCI. Ketterät Kirjat Oy. Karkkila.

Mäenpää, P. 2021. Yleisseurojen tilanne ja tulevaisuus Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:32. Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163264/OKM_2021_32.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu: 19.10.2022

Olympiakomitea. s.a. Tähtiseurat. Luettavissa: <https://www.olympiakomitea.fi/seuratoiminta/tahtiseurat/> Luettu: 19.12.2022.

Olympiakomitea. 2017. Seuratoiminta. Seuratoiminnan tulevaisuus -työkirja. Luettavissa: https://storage.googleapis.com/valo-production/2017/12/seuratoiminnan_tulevaisuus-tyokirja_lopullinen2017.pdf Luettu: 15.11.2022

Olympiakomitea 2018. Seuratoiminta. Uudet seurojen mallisäännöt hyväksytyt. Luettavissa: <https://www.olympiakomitea.fi/2018/10/19/uudet-seurojen-mallisaannot-hyvaksytyt/> Luettu: 13.1.2023.

Olympiakomitea. 2019a. Seuratoiminta. Luettavissa: <https://www.olympiakomitea.fi/seuratoiminta/>.
Luettu: 30.8.2022

Olympiakomitea. 2019b. Lupa välittää, lupa puuttua. Luettavissa:
<https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/10/64dcb932-lupa-valittaa-lupa-puuttua.pdf> Luettu:
13.1.2023.

Olympiakomitea. 2020a. Seuran toimintakäsikirja – Opas toimintakäsikirjan tekemiseen.
Olympiakomitea. Luettavissa: https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/12/684dbd58-toimintakäsikirja_a4_2020.pdf Luettu: 30.8.2022.

Olympiakomitea. 2020b. Seuratoiminnan kehittämistuki 2021 – haku auennut. Seuratoiminta.
Olympiakomitea. Luettavissa: <https://www.olympiakomitea.fi/2020/11/13/seuratoiminnan-kehittämistuki-2021-haku-auennut/> Luettu: 6.9.2022.

Olympiakomitea. 2020c. Urheillaan ihmisiksi. Urheiluyhteisön vastuullisuusohjelma 2020-2024.
Luettavissa: <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/02/ee3bcc3b-urheiluyhteisön-vastuullisuusohjelma-2020-2024.pdf> Luettu: 13.1.2023.

Olympiakomitea. 2021. Reilu peli – urheiluyhteisön eettiset periaatteet. Luettavissa:
<https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2021/11/a49b971c-reilu-peli-2021.pdf> Luettu: 25.1.2023

Omapaja. 2022. Vuosikello on ajanhallinnan tehokas työkalu. Luettavissa:
<https://www.omapaja.fi/blogi/vuosikello> Luettu: 15.2.2023

Palloliitto. s.a.a. Laatujärjestelmä ja kehitysohjelmat. Seurakehitys. Luettavissa:
<https://www.palloliitto.fi/seurakehitys/seurojen-laaturjestelma-ja-kehitysohjelmat> Luettu:
28.10.2022.

Palloliitto. s.a.b. Fyysiset ominaisuudet ja taitoharjoittelu lasten ja nuorten valmennuksessa.
Valmentajien materiaalit - futsal. Luettavissa: https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1653401663-taitoharjoittelu-ja-fysiikka-lukumateriaali_2.pdf Luettu: 1.3.2023

Robinson, L. 2011. The Voluntary sport sector. Teoksessa: Robinson, L & Palmer, N. 2011.
Managing voluntary sport organizations. Routledge.

Saarni, P. 2019. Arvot apuna johtamisessa. Kollega.fi. Luettavissa: <https://kollega.fi/2019/02/arvot-apuna-johtamisessa/> Luettu: 23.11.2022.

Savaspuro, M. 2017. Heitä missio roskikseen – vain olemassaolon tarkoituksella on väliä. Ellun Kanat. Luettavissa: <https://ellunkanat.fi/nakemys/artikkelit/heita-missio-roskikseen-olemassaolon-tarkoituksella-valia/> Luettu: 22.11.2022.

UEFA. 2017. UEFA Futsal coaching manual. Luettavissa: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/CoachingCoachedu/02/50/17/35/2501735_DOWNLOAD.pdf Luettu: 22.11.2022

UEFA. 2018. What is futsal? A beginner´s guide. Luettavissa: <https://www.uefa.com/futsalfinalissima/news/0262-1083b0377aa6-a225624d90ad-1000--what-is-futsal-a-beginner-s-guide/> Luettu: 23.11.2022

Vaikute.net. s.a. Kansalaisyhteiskunta. Erilaisia järjestöjä. Luettavissa: <http://vaikute.net/kansalaisyhteiskunta/erilaisia-jarjestoja/> Luettu: 19.10.2022

Valkeakoski. 2022. Valkeakoski-tietoa. Tilastot. Luettavissa: <https://www.valkeakoski.fi/kuntainfo-ja-hallinto/valkeakoski-tietoa/tilastot/> Luettu: 3.1.2023

Valkeakoski. s.a. Valkeakoski-tietoa. Luettavissa: <https://www.valkeakoski.fi/kuntainfo-ja-hallinto/valkeakoski-tietoa/> Luettu: 29.11.2022

Vähäkoitti, V. 2017. Futsalın lajıanalyyssi ja valmennuksen ohjelmointi. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: [https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54465/Vähäkoitti%20Ville.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54465/V%20Vahakoitti%20Ville.pdf?sequence=1&isAllowed=y) Luettu: 23.11.2022

Westerback, K. 2011. Suomen vanhin urheiluseura täyttää 155 vuotta. Venelehti. Luettavissa: <https://venelehti.fi/suomen-vanhin-urheiluseura-tayttaa-155-vuotta/> Luettu 8.9.2022.

Liitteet

Liite 1. Seuran toimintakäsikirja

**Futsal Mad Max
Toimintakäsikirja**

Esipuhe

Tämä toimintakäsikirja on koko seuran yhteinen kirjallinen dokumentti, jonka tarkoituksena on yhtenäistää ja selkeyttää seuran toimintaa sen jokaisella eri osa-alueella. Toimintakäsikirja on tarkoitettu kaikille seuratoiminnassa mukana oleville ja uusille seuratoimintaan mukaan tuleville.

Tämä toimintakäsikirja antaa lukijalle kuvan seuran toimintaa ohjaavista perusarvoista, organisaationrakenteesta, toiminnan linjauksista ja säännöistä sekä vastuista.

Tarve toimintakäsikirjalle syntyi Palloliiton laatujärjestelmä -prosessin aikana, jonka tavoitteena on kehittää seuran toimintaa kokonaisvaltaisesti. Palloliiton laatujärjestelmän pohjalta alkaneeseen seurakehitystyöhön on osallistunut seuran hallitus, seuratoimijoita sekä kaksi liikunnanohjaaja AMK opiskelijaa. Kehitystyö nähtiin sopivana ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä ja tämä käsikirja on osaltaan syntynyt osana liikunnanohjaaja AMK opinnäytetyötä, jonka tekemisestä ovat vastanneet Sanna-Kaisa Rousku ja Oona Konttinen.

Toimintakäsikirjan ensimmäinen osa on valmistunut keväällä 2023 ja sen sisällön on tarkoitus täydentyä ja kehittyä säännöllisesti toiminnan ja toimintaympäristön muuttuessa.

Toimintakäsikirjaa päivitetään vähintään kerran vuodessa yhteistyössä hallituksen ja seuratoimijoiden kanssa.

Toimintakäsikirjan muodostuksessa on käytetty itse tuotetun materiaalin lisäksi jo olemassa olevia materiaaleja eri tahoilta ja linkit/lähteet materiaaleihin löytyvät aina kyseisen kappaleen lopusta.

Mikäli et löytänyt toimintakäsikirjasta etsimääsi tietoa, olethan yhteydessä sähköpostitse:

futsalmadmax@hotmail.com.

päivitetty: 16.3.2023

Sisälllys

1 Futsal Mad Max	1
2 Missio	1
3 Arvot	2
4 Visio.....	3
5 Säännöt.....	4
5.1 Yhdistyksen säännöt.....	4
5.2 Seuran pelisäännöt.....	4
5.3 Edustusjoukkueiden pelisäännöt.....	5
5.4 Juniorijoukkueiden pelisäännöt	5
6 Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa.....	7
6.1 Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy seurassa	9
6.2 Ohjeet urheilijalle	15
6.3 Ohjeet seurassa toimivalle aikuiselle	16
8 Seuran talous	20
9 Organisaation rakenne ja tehtävät.....	21
9.1 Seuran hallitus	21
9.2 Edustusjoukkueet.....	21
9.3 Juniorijoukkueet.....	22
10 Seuraorganisaation toiminta	23
10.1 Vuosikello.....	23
10.1.1 Seuran vuosikello.....	23
10.1.2 Hallituksen vuosikello.....	24
10.2 Koulutukset	25
10.3 Vanhempainillat	27
11 Junioritoiminta	28
11.1 Harjoittelun fyysiset painopistealueet.....	28
11.1.1 Lapsuusvaihe 7-11 v.....	29
11.2 Kausisuunnitelmapohja.....	35

1 Futsal Mad Max

Futsalseura Mad Maxin miesten edustusjoukkue pelaa kaudella 2022–2023 Futsal-liigaa. Naisten edustusjoukkue pelaa kaudella 2022–2023 Naisten Ykköstä. Seurassa on lisäksi tällä hetkellä 4 juniorijoukkuetta. Juniorijoukkueita on seuraavissa ikäluokissa: P10, P12, P13 ja P14.

Futsal Mad Max on perustettu vuonna 2001, jolloin seura rekisteröitiin yhdistysrekisteriin ja liitettiin Suomen Palloliiton jäsenseuraksi. Seura on saanut nimensä ensimmäisestä yhteistyökumppanistaan *Mad Max Tattoo & Piercing*, josta seura sai nimen Mad Max, mustan peliasun, sekä koira -logon. Ensimmäinen joukkue miesten III – divisioonaan perustettiin äänestämällä, ketä joukkueeseen otetaan. Ideana äänestyksessä hyvän joukkuehengen takaaminen ja porukan yhteensopivuus, ensimmäinen joukkue perustettiin siis käytännössä kaveriporukasta. Heti ensimmäisellä kaudellaan joukkue nousi pelaamaan II – divisioonaa ja 2002–2003 kausi päättyi odotetusti sarjavoittoon ja täten nousuun I – divisioonaan.

Seura asetti perustamisvuonnaan kunnianhimoisen tavoitteen nousta Futsal-liigaan viidessä vuodessa ja tämä tavoite saavutettiin jo vuonna 2004. Toistaiseksi suurimman menestyksensä seura on saavuttanut, kun miesten joukkue voitti Suomen Mestaruuden vuonna 2006. Vuonna 2008 miesten edustusjoukkue voitti Futsal Cupin.

Futsal Mad Max on aloittanut junioritoiminnan yhteistyössä Valkeakosken Nappulaliigan kanssa vuonna 2005 perustaen E11- poikien joukkueen. Tästä asti seurassa on ollut myös junioritoimintaa vaihtelevalla aktiivisuudella. Kaudelle 2008–2009 perustettiin ensimmäinen naisten joukkue. Naisten edustusjoukkue perustettiin uudelleen vuonna 2017 usean vuoden tauon jälkeen. Naisten edustusjoukkue nousi perustamisvuonnaan Naisten Kakkosesta, Naisten Ykköseen, ja on siitä asti ollut sarjan kärkijoukkueita.

2 Missio

Missio kuvaa Futsal Mad Maxin olemassaolon tarkoituksen sekä sen tavoitteet.

MISSIO:

Mad Max on kehittyvä ja tavoitteellinen futsalin erikoisseura, jonka tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle jäsenelle laadukas ympäristö futsaltoiminnalle.

Futsal Mad Maxin toiminta on kokonaisvaltaisesti seuran arvojen mukaista. Mad Max mahdollistaa laadukasta futsaltoimintaa niin pelaajille, toimihenkilöille, katsojille kuin muillekin sidosryhmille.

Seuran urheilutoiminta on tavoitteellista, joka varmennetaan laadukkaalla valmennuksella ja seuratoiminnalla.

Pitkäjänteisellä ja tavoitteellisella työllä Mad Max kehittyy askel kerrallaan vastaamaan jatkuvasti muuttuvan urheiluseuratoiminnan vaatimuksia.

3 Arvot

Arvot kuvaavat mikä seurassamme on ainutlaatuista sekä mihin periaatteisiin toiminta, päätökset ja kehitys perustuvat. Arvot ohjaavat kaikkea päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Jokaisen seuratoimijan tulee tiedostaa nämä arvot ja toimia niiden mukaisesti.

MÄXILÄISYYS

Kaikki tässä seurayhteisössä ovat aina yhdenvertaisia sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta huolimatta. Olemme ylpeitä logosta ja kannamme sitä kunnialla ja esimerkillä. Mäxi-perheessä kunnioitamme niin oman seuramme kuin vastustajankin pelaajia sekä toimihenkilöitä.

LAADUKKUUS

Seurassa haluamme taata laadukkaan kehitysympäristön pelaajalle vankalla valmennusosaamisella ja jatkuvasti kehittyvällä seuratoiminnalla.

TURVALLISUUS

Seurassa taataan jokaiselle jäsenelle henkisesti ja fyysisesti turvallinen toimintaympäristö. Seuralla on käytössä toimintamalli henkisen ja fyysisen turvallisuuden takaamiseksi.

ILOISUUS

Futsal on kivaa. Futsalin erikoisseurana yhdessä pelaajien ja toimihenkilöiden kanssa mahdollistamme jokaiselle jäsenelle iloisen ja positiivisen ympäristön futsaltoiminnalle.

4 Visio

Visio on seuran määrittelemä tavoitetilä, jossa se haluaa olla pidemmän ajan kuluessa. Visio vastaa kysymykseen ”Mihin organisaatio on menossa?”

VISIO 2030:

Olla kiinnostavin futsalin erikoisseura

Vuosi 2024

- Futsal Mad Max on Palloliiton laatujärjestelmän tasolla 1
- Molemmat edustusjoukkueet pelaavat kansallisesti korkeimmalla sarjatasolla
- Nuorilla on mahdollisuus futsalin akatemiatoimintaan
- Seuralla on ainakin yksi tyttöjoukkue junioritoiminnassa
- Seuralla on palkattu työntekijä

Vuosi 2030

- Ainakin yksi nuorten liigajoukkue
- Seuran toiminta on maanlaajuisesti kiinnostavaa, josta kertoo kasvaneet katsoja- ja pelaajamäärät
- Seuralla on vakiintunutta ja johdonmukaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa
- Futsal on yksi vetovoimaisimmista urheilulajeista Valkeakoskella

5 Säännöt

Säännöt ohjaavat seuran toimintaa. Jokainen seuran toimihenkilö on veloitettu noudattamaan alla olevia sääntöjä ja toimintamalleja ja puuttumaan tilanteeseen, mikäli joku seuran jäsen ei noudata niitä. Ohjeet puuttumiseen löytyy kohdasta 6. *Turvallisuus*. Alta löytyvät yhdistyksen säännöt, seuran pelisäännöt, edustusjoukkueiden pelisäännöt sekä ohjeet juniorijoukkueiden pelisääntöjen tekemiseen. Säännöt seuraamme ovat laadittu Olympiakomitean mallisääntöjen pohjalta.

5.1 Yhdistyksen säännöt

[Yhdistyksen säännöt](#)

5.2 Seuran pelisäännöt

FUTSAL MAD MAX PELISÄÄNNÖT

SEURASSAMME

<ul style="list-style-type: none"> • Sitoudutaan toimimaan seuran arvojen mukaisesti • On turvallinen ympäristö futsaltoiminnalle • Jokainen tukee omalla toiminnallaan seuran yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä • Saa olla oma itsensä ja ilmaista oman mielipiteensä 	<p style="text-align: center; margin-bottom: 10px;"><u>Ei hyväksytä</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiusaamista • Epäasiallista käyttäytymistä toisia kohtaan • Seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvää häirintää • Rasismia tai syrjintää
--	--

5.3 Edustusjoukkueiden pelisäännöt

Jokaisen edustusjoukkueen pelaajan ja taustahenkilön on allekirjoitettava edustusjoukkueiden pelisäännöt. Pelisäännöissä on seuran pelisäännöt, sekä urheilun eettiset periaatteet.

[Mad Max edustusjoukkueiden pelisäännöt](#)

5.4 Juniorijoukkueiden pelisäännöt

Jokainen seuran jäsen sitoutuu noudattamaan seuran yhteisiä pelisääntöjä. Ja lisäksi seurassamme jokainen juniorijoukkue luo kauden alussa pelaajien, valmentajien ja muiden joukkueen toimihenkilöiden kanssa yhdessä oman joukkueen säännöt ja sitoutuvat noudattamaan niitä. Nämä säännöt laitetaan aina joukkueen kohdalle seuran nettisivuille ja käydään läpi kausittaisessa vanhempainpalaverissa vanhempien kanssa.

Pohja juniorijoukkueiden pelisääntöihin on tämän kappaleen lopussa ja jokainen joukkueen vastuhenkilö saa sen käyttöönsä joukkueensa sääntöjen muodostamista varten.

Tee tästä tiedostosta kopio oman joukkueesi pelisääntöjen tekoa varten ja lähetä valmiit pelisäännöt seuran sähköpostiin: futsalmax@hotmail.com.

[Kopio tästä omalle joukkueellesi pelisääntöpohja!](#)

Joukkueen nimi

PELISÄÄNNÖT

Olemme sopineet, että noudatamme seuraavia pelisääntöjä joukkueemme toiminnassa:

1.

2.

3.

4.

5.

päivämäärä _____

6 Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa

Kaikki otsikon 6 ”Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa” alla olevat materiaalit ja toimintaohjeet ovat tehty käyttäen ”Et ole yksin” ja Olympiakomitean materiaaleja ja muokaten vastaamaan seuramme toimintamalleja. Alkuperäisten materiaalien linkit ovat tämän kappaleen lopussa.

Seurassamme halutaan vaalia ja luoda turvallinen ympäristö harrastaa ja olla mukana seuratoiminnassa. Tämän turvallisen toimintaympäristön takaamiseksi, seuran toiminnan avuksi, on luotu konkreettisia ohjeita seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän sekä epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyyn, sekä toimintaohjeet näihin puuttumisessa.

Seuraavaksi avaamme käsitteinä seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän, sekä muun epäasiallisen käytöksen. On tärkeää ymmärtää mitä nämä asiat tarkoittavat ja pitävät sisällään, jotta seurassamme vältytään tällaiselta käytökseltä sekä tarvittaessa pystytään puuttumaan häirintätapauksiin ja epäasialliseen käyttäytymiseen.

Mitä on seksuaalinen häirintä?

- Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, joka loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta tai koskemattomuutta.
- Seksuaalisen häirinnän kohteeksi voi joutua kuka tahansa sukupuolesta riippumatta.
- Seksuaalisella häirinnällä luodaan usein uhkaava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.
- Seksuaalista häirintää esiintyy kaikissa urheilulajeissa ja kaikilla tasoilla.

Seksuaalista häirintää on esimerkiksi:

- Epäasialliset seksuaaliset puheet, kuten homottelu, huorittelu, vitsi, vartalon tai yksityiselämän kommentointi
- Seksuaalisesti vihjailevat eleet ja ilmeet, kuten itsetyydytystä tai yhdyntää kuvaavat eleet.
- Seksuaaliset viestit sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp- ja Snapchat-viestit, tekstiviestit, sähköpostit tai puhelinsoitot.
- Ehdotukset tai vaatimukset, jotka liittyvät yhdyntään tai muihin seksuaalisiin tekoihin.

Yllä mainitut esimerkit ovat rikoksia, jos ne kohdistuvat alle 16– vuotiaaseen.

Mitä on sukupuoleen perustuva häirintä?

- Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin
- tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista, jolla

- tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja
- jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvaa häirintää on esimerkiksi:

- Halventava puhe toisen sukupuolesta
- Kiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen

Mitä on muu epäasiallinen käyttäytyminen?

Kaikki tässä seurayhteisössä ovat aina yhdenvertaisia sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta huolimatta. Kaikki tämän arvon vastainen toiminta on epäasiallista käyttäytymistä.

Muu epäasiallinen käyttäytyminen on esimerkiksi:

- Kiusaamista
- Rasismia
- Syrjintää
- Käyttäytymistä, jonka sinä koet henkilökohtaisesti epäasialliseksi

Kehen voin ottaa yhteyttä kohdatessani epäasiallista käytöstä?

- Kehen tahansa seurassa toimivaan aikuiseen

tai

- Seuran ongelmatilanteiden vastuuhenkilöihin: Jussi Tuominen (hallituksen varapuheenjohtaja) ja/tai Jukka Kastelvuori (hallituksen puheenjohtaja)

tai

- Anonyymisti seuran nettisivuilla (yhteydenottolomake)

tai

- Et ole yksin -verkkosivuilla: <https://www.etoleyksin.fi/haluatko-jutella/>

tai

- SUEK:n ILMO -työkaluun: <https://ilmo.suek.fi/>

tai

- Rikosta epäiltäessä suoraan Poliisiin

6.1 Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy seurassa

Näitä yksinkertaisia ohjeita seuraamalla ja valmiita mallipohjia hyödyntämällä pystymme Futsal Mad Maxissa ennaltaehkäisemään epäasiallista käyttäytymistä, väkivaltaa ja häirintää omassa seurassamme. Lisäksi seurassa veloitetaan jokaista valmentajaa käymään Et ole yksin -, sekä Vastuullinen valmentaja- verkkokoulutukset.

Seurassa voidaan käydä askeleet läpi myös käyttäen apuna tätä [tarkistuslistaa](#).

1. Urheilijaa suojelevat rekrytointikäytännöt

Futsal Mad Max tarkistaa [rikostaustaote](#)en kaikilta lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä työntekijöiltä. Tarkistamme rikostaustan kaikilta lasten- ja nuorten parissa toimivilta vapaaehtoisilta.

Rikostaustan selvittämisen avuksi Olympiakomitean

materiaaleja: https://storage.googleapis.com/valo-production/2016/12/vapaaehtoisen_rikostaustan_selvittaminen.pdf

Kaikki lasten ja nuorten parissa toimivat haastatellaan ja tarkastetaan heidän suosittelijansa. Haastatteluissa hakijoille kerrotaan seuran säännöistä ja urheilijaa suojaavista toimenpiteistä.

Jokainen uusi valmentaja perehdytetään seuran toimintatapoihin ja pyydetään kuittaus perehdytyksen jälkeen seuran sääntöihin. Seura pystyy näin todentamaan, että valmentaja on tietoinen seuran toimintatavoista ja kiistatilanteiden selvittäminen on helpompaa. Näin myös valmentaja saa kaiken tarvittavan tiedon roolissaan toimimiseen. Lasten ja nuorten kanssa toimimiseen liittyviin käytössääntöihin perehdyttäessä apuna voidaan käyttää esimerkiksi valmentajan mallisääntöjä. (mallisäännöt löytyvät seuraavasta osiosta)

2. Yhteisiin sääntöihin sitoutuminen

Seura

Futsal Mad Max ry on tarkastanut, että seuran omat säännöt ovat ajan tasalla ja niissä huomioidaan häirintä ja väkivalta, sekä niistä seuraavat kurinpidolliset toimenpiteet. Seura on tehnyt omat sääntönsä mukailleen Olympiakomitean mallisääntöjä.

Henkilökunta ja vapaaehtoiset

On tärkeää, että yhteiset säännöt lasten ja nuorten kanssa toimimiseen ovat mahdollisimman yksityiskohtaiset, selkeät ja kaikki ovat sitoutuneet niihin.

Yksityiskohtaiset säännöt vähentävät mahdollisuuksia väärinkäyttää valmentaja-valmennettava suhdetta. Säännöt suojaavat myös valmentajaa mahdollisilta epäilyiltä ja antavat hänelle turvallisen mielen toimia sääntöjen sallimissa rajoissa. Epäasiallisen käytöksen tilanteiden selvittäminen on helpompaa, kun seurassa voidaan vedota allekirjoitettuihin sääntöihin.

Seura pyytää lasten ja nuorten kanssa toimivia lukemaan ja allekirjoittamaan seuran säännöt. Seurassa on toimintamalli, mitä sääntöjen rikkomisesta seuraa. Seurassa annetaan lasten ja nuorten kanssa toimiville aikuisille mahdollisuus esittää kysymyksiä sääntöihin liittyen.

Jokainen Futsal Mad Maxissa lasten ja nuorten kanssa työskentelevä ja vapaaehtoinen lukee ja sitoutuu noudattamaan alla olevia ohjeita ja sääntöjä:

Kunnioittava puhetyyli

Lapsille ja nuorille tulee puhua rohkaisten ja itsetuntoa vahvistaen.

Lapsia ja nuoria ei saa vähätellä, haukkua, uhkailla tai nöyryyttää missään tilanteessa.

Rasistista tai syrjivää kielenkäyttöä ei sallita missään tilanteessa.

Ketään ei jätetä vaille huomiota.

Kunnioittava kurinpito

Jos lapsi tai nuori toimii väärin, on tilanteeseen puututtava reilusti, kunnioittavasti ja lapsen kehitystason huomioiden. Lapsille ja nuorille tulee antaa selkeät ohjeet, ja huonoa käyttäytymistä ilmetessä antaa mahdollisuus pyytää anteeksi ja korjata toimintaansa. Lapsen ja nuoren kanssa tulee keskustella rauhallisesti ja asiallisesti tapahtuneesta.

Kaikenlaiset fyysiset, nöyryyttävät tai pelottavat rangaistukset ovat kielletty.

Seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä on kielletty

Seksuaalista häirintää on esimerkiksi seksuaalissävytteiset vitsit ja huomautukset, kehon ja ulkonäön kommentointi, epäasiallisten viestien lähettämien, seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit, homottelu tai huorittelu, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, epäasialliset seksuaaliset viestit, kuvat ja videot ja seksiä koskevat ehdotukset tai vaatimuksista.

Sukupuoleen perustuvaa häirintää on esimerkiksi halventava puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus koskemattomuuteen

Fyysisen kontaktin tulee aina perustua lapsen tai nuoren tarpeeseen, esimerkiksi ohjaamiseen ja avustamiseen, kannustamiseen sopivalla tavalla tai lohduttamiseen. Lapsella tai nuorella on oikeus kieltäytyä fyysisestä kontaktista, milloin vain, ellei siitä kieltäytyminen uhkaa hänen turvallisuuttaan.

Jos nuoresta tai lapsesta kiinnipitäminen on välttämätöntä hänen toiveidensa vastaisesti, esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsi tai nuori voi vahingoittaa itseä tai muita on siitä kerrottava heti tilanteen päätyttyä seuran johdolle.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus päihteettömään harrastusympäristöön

Valmentajat ja muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät käytä alkoholia tai muita päihteitä, eivätkä ole päihteiden vaikutuksen alaisena lasten tai nuorten läsnä ollessa. Valmentajat tai muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät tarjoa alkoholia tai päihteitä urheilijoille tai kannusta heitä käyttämään päihteitä.

Valmentaja tai muu urheilijan tukijoukkoon kuuluva aikuinen ei...

...flirttaile alaikäisen urheilijan kanssa, vaikka urheilija pyrkisi flirttailemaan aikuisen kanssa. Jos alaikäinen urheilija ihastuu valmentajaan, on valmentajan pidettävä ammatillinen rooli, ja torjuttava nuoren lähestymisyritkset kunnioittavasti.

...utele urheilijan yksityiselämästä, ellei ole huolissaan tämän turvallisuudesta. Tässä tapauksessa asiasta on ilmoitettava myös seuran johdolle.

...tarjoa kyytiä yksittäisille harrastajille ilman vanhempien lupaa.

...pyri jatkuvaan kanssakäymiseen urheilijan kanssa harrastuksen ulkopuolella tai siihen liittymättömissä asioissa esimerkiksi soittelemalla tai viestittelemällä.

...peseudy tai pukeudu urheilijoiden kanssa samassa tilassa samaan aikaan, ellei se ole seurassa määritelty soveliaaksi. Julkisissa pukuhuoneissa lasten ja nuorten turvallisuus on kuitenkin taattava ja tiloja valvottava, jos tarpeen.

...nuku samassa tilassa lasten ja nuorten kanssa yksin. Nukkumistilojen valvojana tulee aina olla vähintään kaksi aikuista.

...kutsu urheilijaa kotiinsa, ellei muitakin urheilijoita tai valmentajia ole läsnä.

...järjestä kahdenkeskisiä harjoituksia. Harjoituksissa tulee olla vähintään kaksi urheilijaa läsnä tai muita paikalla olijoita.

...pidä matkoilla ollessaan kahdenkeskisiä tapaamisia kummankaan huoneessa, vaan aina julkisissa tiloissa.

...anna urheilijalle lahjoja tai rahaa.

Valvon näiden sääntöjen toteutumista ja sitoudun noudattamaan niitä

Jos näen kenenkään rikkovan näitä sääntöjä, ilmoitan asiasta välittömästi seuran johdolle.

Kuuntelen ja suhtaudun vakavasti, jos lapsi tai nuori kertoo itseensä kohdistuvasta epäasiallisesta käytöksestä. Jos huoleni herää lapsen tai nuoren hyvinvoinnista, kerron asiasta välittömästi seuran johdolle.

On tärkeää, että tieto säännöistä kulkeutuu myös urheilijoille, sekä vanhemmille/huoltajille. Näin he voivat nopeammin tunnistaa, kun rajoja on ylitetty ja puuttua mahdolliseen epäasialliseen toimintaan. Joukkueiden vanhempainillassa käydään läpi seuran toimintakäsikirja.

Urheilijat

Kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä tapahtuvat useimmiten toisen urheilijan taholta. Jokaisessa juniorijoukkueessa luodaan aina kauden alussa yhteiset pelisäännöt, joilla pyritään lisäämään urheilijoiden turvallisuuden- ja yhteenkuuluvuudentunnetta. Edustusjoukkueissa pelaajat allekirjoittavat pelaajasopimuksen ja seuran pelisäännöt aina kauden alussa.

Lapsille luodaan mahdollisuus osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon. Tämä luo ympäristöä, missä he uskaltavat puolustaa oikeuksiaan ja nostaa esiin huoliaan. Pelisääntöjen luominen yhdessä on helppo tapa osallistaa nuoria urheilijoita, sekä saada heidät sitoutumaan yhteisiin sääntöihin.

Pelisääntöjen luomisen yhteydessä lapsille ja nuorille kerrotaan heidän oikeuksistaan, sekä ohjeistetaan miten toimia, jos he kokevat epäasiallista käytöstä. Alla oleva ohje on valmentajille avuksi pelisääntöjen luomiseen ja lasten ja nuorten oikeuksista kertomiseen. Seura on luonut mallipohjan pelisääntöjen luomiseen, joka löytyy tämän toimintakäsikirjan kohdasta 5.3. *Juniorijoukkueiden pelisäännöt.*

[Lataa tästä: Ohje pelisääntöjen luomiseen ja lasten ja nuorten oikeuksista kertomiseen](#)

3. Raportointitavat ja vastuuhenkilöt

Vastuuhenkilöt:

Jussi Tuominen: jussi.tuominen@futsalmadmax.com, 050 439 4369

Jukka Kastelvuori: jukka.kastelvuori@futsalmadmax.com, 041 311 9719

Seurassa on nimetyt henkilöt, joille voi ilmoittaa epäasiallisesta käyttäytymisestä. Kuitenkin jokainen seurassa toimiva aikuinen on veloitettu ottamaan vastaan ilmoituksen epäasiallisesta käyttäytymisestä.

Seuran hallitus tekee kurinpidolliset päätökset. Seuran hallitusta tulee aina informoida seurassa esiin tulevista väkivalta- tai häirintätapauksista.

Henkilö/ henkilöt, jotka vastaanottavat kanteita ja huolia on nimetty seuran nettisivuilla. Yksi henkilöistä on mahdollisimman helposti lähestyttävä lapsille ja nuorille.

Valitusten tai huolten esiintuomiseen tarjotaan myös nimetön mahdollisuus. Huolen ilmaisemiseen voi olla korkea kynnyksen esimerkiksi siitä pelosta, että se vaikuttaa omaan asemaan harrastuksessa. Seuran nettisivuilta löytyy Ota yhteyttä -kohta, jolla pystyy laittamaan anonyymina viestiä seuralle.

4. Toimintamallit puuttumiseen

Futsal Mad Maxilla on etukäteen mietityt toimintamallit epäasiallisen käyttäytymisen varalle. Seura velvoittaa kaikkia valmentajia ja seuran henkilöstöä tutustumaan seuran toimintamalleihin (tässä toimintakäsikirjassa). Alla löytyy myös lisämateriaaleja seuratoimijoiden tueksi.

- [Lataa tästä: Toimintamalli epäasiallisen käytöksen tapausten käsittelyyn seuroissa](#)
- [Lataa tästä: Miten tunnistan alaikäiseen kohdistuneen seksuaalirikosepäilyn?](#)
- [Lataa tästä: Ohje seksuaalirikosepäilyn käsittelyyn seuroissa](#)
- [Lataa tästä: Ohje valmentajalle kiusaamiseen puuttumiseen](#)
- [Lataa tästä: Ohje valmentajalle kiusaamisen ennaltaehkäisyyn](#)
- [Lataa tästä: Ohje valmentajalle seksuaaliseen häirintään puuttumiseen](#)

- [Lataa tästä: Ohje valmentajalle seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn](#)

SUEKin sivuilla pääset ilmoittamaan urheilurikkomuksista [ILMO -työkalun](#) avulla joko nimettömänä tai nimellisenä. Ilmoituksen voi tehdä urheilijan tai muun toimijan epäilyttävästä käytöksestä.

5. Henkilöstön kouluttaminen

Häirinnän, väkivallan ja kaikenlaisen epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää, että valmentajat ja muut urheilijoiden kanssa työskentelevät saavat koulutusta aiheesta. Kaikkia seurassa toimivia pyydetään suorittamaan [Et ole yksin-palvelun verkkokurssin](#) häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisystä ja siihen puuttumisesta. Verkkokurssista saa todistuksen, joka lähetetään seuran vastuuhenkilölle: futsalmadmax@hotmail.com

6. Tiedon levittäminen

Seurassamme viestitään selkeästi toiminnan arvoista ja siitä mikä seurassa on ja ei ole sallittua. Seuran arvot löytyvät toimintakäsikirjan kohdasta 3. *Arvot*. Pitämällä näitä asioita esillä myös kannustetaan puhumaan, jos jokin koetaan seuran arvojen vastaiseksi.

Täältä löytyy: Et ole yksin-palvelun [valmiita viestintämateriaaleja](#)

Mitä enemmän urheilijat, vanhemmat, huoltajat ja valmentajat ilmiöstä tietävät, sitä hankalampaa myös väkivallan tekijöiden on toimia.

- Vanhemmat ja huoltajat ovat avainasemassa ehkäisemään lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa ja häirintää. Aihe on hyvä pitää esillä vanhempainilloissa. Valmentajat ja huoltajat voivat käyttää apunaan Et ole yksin -palvelun vanhempainiltoihin tekemiä [valmiita dioja](#).
- Nuorten itsensä tulee tunnistaa häirintä ja väkivalta, sekä olla tietoisia turvataidoista ja omasta itsemääräämisoikeudestaan. Valmentajat käyvät näitä aiheita läpi lasten ja nuorten kanssa ja varmistavat, että kaikki urheilijat tietävät, mikä seurassa on sallittua ja kenelle he voivat kokemastaan epäasiallisesta käytöksestä kertoa. Valmentajat voivat käyttää apunaan Et ole yksin-nettisivuilla löytyviä nuorille suunnattuja materiaaleja. etoleyksin.fi/nuorille.
- Kohtaamastaan väkivallasta tai häirinnästä puhuminen ei ole helppoa. Joskus puhuminen ulkopuoliselle ammattilaiselle nimettömänä on se paras vaihtoehto. Et ole yksin -palveluun voivat olla yhteydessä urheilijat, valmentajat ja seuratoimihenkilöt. Seurassa pidetään esillä

Et ole yksin -palvelua laittamalla Et ole yksin-palvelun nettibannerit nettisivuille, pitämällä palvelua esillä sosiaalisessa mediassa ja tiedottamalla siitä säännöllisesti.

7. Seuraaminen ja arviointi

Seurassamme toteutetaan tasaisin väliajoin kysely harrastajien tyytyväisyydestä. Tällä tavalla seura voi näyttää välittämistään lasten ja nuorten hyvinvoinnista, sekä puuttua epäkohtiin, joita ei muuten välttämättä tulisi esiin. Seura käyttää pohjana Olympiakomitean seuratoiminnan palautekyselyitä.

https://www.olympiakomitea.fi/seuratoiminta/seuran-johtaminen/seuran-hyva-hallinto/seuratoiminnan_palautekyselyt/

6.2 Ohjeet urheilijalle

Seuraavaksi kerromme, millä tavoin urheilijat voivat puuttua näkemäänsä ja kokemaansa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään tai muuhun epäasialliseen käytökseen seurassamme. Seuraavat kohdat ovat konkreettisia toimintatapoja, joita urheilijat voivat käyttää. Meidän seurassamme saa ja pitää kertoa, mikäli kohtaa tai näkee seksuaalista/sukupuoleen perustuvaa häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä. Voit kertoa kenelle tahansa aikuiselle tai seuran vastuuhenkilöille (Jussi Tuominen ja Jukka Kastelvuori) tai hyödyntää SUEK:n [ILMO-työkalua](#).

Tapa 1: Jos näet seksuaalista häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä, puhu häiritsijälle ja kerro aikuiselle. Puhu häiritsijälle tai epäasiallisesti käyttäytyvälle. Voit sanoa esimerkiksi

- Tuo ei ole ok.
- Ymmärrätkö, että se, mitä teet tai sanot, on tosi loukkaavaa?
- Kenellekään ei saa puhua noin.

Tapa 2: Keskeytä tilanne, auta häirinnän kohdetta poistumaan paikalta ja kerro aikuiselle.

- Sano häiritsijälle ja muille sivusta seuraajille, että et hyväksy seksuaalista häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä. Kannusta muita lähtemään pois ja kertomaan valmentajalle tapahtuneesta.

- Älä seuraa sivusta seksuaalista häirintää/muuta epäasiallista käytöstä tai naura sille. Jos häiritsijän kohtaaminen ei tunnu sinusta turvalliselta, poistu paikalta ja kerro aikuiselle, mitä olet nähnyt.
- Kannusta seksuaalisen häirinnän tai muun epäasiallisen käytöksen kohdetta poistumaan paikalta. Kysy häneltä, haluaako hän tulla mukaasi. Voit myös pyytää muita olemaan tukenasi. ”Hei, XX minulla on sinulle asiaa. Voitko tulla minun mukaani?” o ”Tuo ei ole mielestäni kivaa. Mennään pois ja pyydetään XX meidän mukaamme.”

Tapa 3: Puhu häirinnän kohteelle kahden kesken ja kerro aikuiselle

- Kerro häiritylle, että voitte kertoa yhdessä tapahtuneesta valmentajalle tai muulle aikuiselle.
- Sano häiritylle, että seksuaalinen häirintä tai muun epäasiallisen käytöksen kohtaaminen ei ole hänen vikansa.

Tapa 4: Kerro valmentajalle tai muulle luotettavalle aikuiselle

- Muista, että aikuisella on aina vastuu puuttua seksuaaliseen häirintään tai muuhun epäasialliseen käytökseen.

Mitä voit tehdä, jos kohtaat itse seksuaalista/sukupuoleen perustuvaa häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä:

- Sinulla on aina oikeus poistua tilanteesta.
- Sano häiritsijälle, että hänen käyttäytymisensä on epämiellyttävää, ja että hänen pitää lopettaa.
- Älä syytä häirinnästä itseäsi, vaikka et pystyisi puolustautumaan. Kerro häirinnästä luotettavalle aikuiselle ja vaadi, että asialle tehdään jotain.

<https://www.etoleyksin.fi/wp-content/uploads/2019/05/toimintaohjeet-seuroille-epaasiallisen-kaytoksen-tapausten-kasittelyyn.pdf>

6.3 Ohjeet seurassa toimivalle aikuiselle

Seuraavaksi ohjeet seurassa toimivalle aikuiselle kohdatessaan seksuaalista tai sukupuoleen kohdistuvaa häirintää tai muuta epäasiallista käyttäytymistä.

1. Valitus vastaanotetaan ja otetaan vakavasti

Futsalseura Mad Maxissa jokainen seurassa toimiva aikuinen on velvollinen ottamaan valituksen/yhteydenoton vastaan. Yhteydenottajaa kiitetään yhteydenotosta ja häntä kuunnellaan

kiireettömästi. Pahoitellaan henkilön kokemaa epäasiallista kohtelua ja otetaan hänen ilmaisemansa huoli vakavasti. Otetaan vastuu tapahtuneesta ja asian eteenpäinviemisestä. Ennen asian selvittämistä ei luvata yhtä tai toista lopputulemaa asialle. Luvataan seuraava yhteydenottoaika ja pidetään siitä kiinni, vaikka asia ei olisikaan vielä edennyt.

Valituksen vastaanottaja kirjaa ylös:

- Valituksen sisällön
- Päivämäärän
- Kuka on ottanut valituksen vastaan
- Ilmoittajan nimen, jos se on tiedossa

Jos valituksen vastaanottaja on muu kuin seurassa etukäteen nimetty henkilö, hän toimittaa valituksen seurassa asiasta vastaavalle henkilölle ja vastaava henkilö ottaa vastuun seuraavista kohdista asian käsittelyssä. Vastuuhenkilö on Jussi Tuominen (tai Jukka Kastelvuori).

2. Asian käsittely

Seurassa on jo etukäteen nimetty henkilöt, jotka ensi sijassa käsittelevät valituksia. Jokaisessa tapauksessa on kuitenkin huomioitava käsittelijöiden puolueettomuus erikseen.

Valituksen tai huolen aiheet voivat nostaa voimakkaita tunteita, joten on tärkeää, että reilun prosessin takaamiseksi asiaa käsittelevät henkilöt eivät suoraan liity tapaukseen. Jos seurasta ei löydy tarpeeksi puolueettomia henkilöitä käsittelemään tapausta voi ulkopuolista henkilöä pyytää mukaan, esimerkiksi lajiliitosta tai toisesta seurasta mahdollisuuksien mukaan.

Joissain tapauksissa voi oma valmentaja olla sopiva henkilö käsittelemään tapausta, esimerkiksi ryhmän tai joukkueen sisäisissä kiusaamistapauksissa. Varmistetaan, että tapausta käsittelevä henkilö saa tarvittaessa tukea.

3. Arvioidaan rikos- ja lastensuojeluilmoituksen tarve

Arvioidaan yhdessä asiaankuuluvien tahojen kanssa, onko kyseessä laitton toiminta vai seurassa itse selvitettävä tapaus. Jos olet epävarma siitä, onko kyseessä rikos voit kysyä neuvoa suoraan poliisilta, Rikosuhripäivystyksestä (www.riku.fi) tai Et ole yksin -palvelusta (www.etoleyksin.fi) kertomatta uhrin nimeä. Jos valituksen vastaanottanut henkilö tekee rikosilmoituksen, mahdollisen rikoksen jatkokäsittely jätetään viranomaisille. Seuran sääntöjen vastaiseen muuhun toimintaan voidaan noudattaa tavallista kurinpidollista prosessia.

Jos huoli herää alaikäisen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta, on perusteltua tehdä lastensuojeluilmoitus. Neuvoa voi pyytää ottamalla yhteyttä oman alueen päivystävään lastensuojelun sosiaalityöntekijään.

4. Osapuolten kuuleminen, kun ei ole syytä epäillä rikosta

Kaikilla osapuolilla on oikeus tulla kuulluksi. Nämä kuulemiset kirjataan ylös ja kuullut henkilöt saavat mahdollisuuden lukea heistä kirjatut tiedot kuulemisen jälkeen. Kirjauksiin merkitään seuraavat asiat:

- Ketä on kuultu
- Milloin
- Ketkä ovat olleet paikalla
- Kuulemisten sisältö
- Mitä on sovittu jatkosta

Osapuolia kuullaan luottamuksellisesti. Kun kuullaan alaikäisiä, täytyy vanhempia informoida ja saada heiltä lupa, sekä antaa heille mahdollisuus olla mukana kuulemisessa. Vanhempia tulee informoida jälkikäteen, mistä on puhuttu, ja millaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

On tärkeää, että kuulemisessa kerrotaan miksi henkilöä kuullaan, ei kyseenalaisteta hänen kertomaansa ja kerrotaan, miten prosessi tulee etenemään. Nuorille ja vanhemmille voi kertoa Et ole yksin -palvelusta tai muista tukipalveluista.

Joissain tapauksissa seura ei tiedä ilmoittajaa, koska hän haluaa syystä tai toisesta pysyä tuntemattomana tai valitus tulee kolmannelta osapuolelta. Tällaisissa tilanteissa pyritään kuulemaan osapuolia yleisesti.

Esimerkiksi jos valituksen tekijä on vanhempi, mutta ei tiedetä kuka, voidaan kokemuksia ja palautetta kerätä vanhemmilta yleisesti ja luottamuksellisesti.

5. Päätökset

Tehdään päätös jatkotoimenpiteistä. Kaikessa toiminnassa on ensisijaisena oltava lapsen tai nuoren etu. Toimenpiteet päätetään seuran sääntöjen mukaisesti. On suositeltavaa, että kurinpidollisista toimenpiteistä erityisesti koskien valmentajia tai muita aikuisia, päättää seuran hallitus. Seuran hallitusta tulee informoida kaikista häirintä- ja väkivaltatapauksista.

6. Kirjallinen yhteenveto

Tehdään käsittelystä kirjallinen yhteenveto ja päätetään, missä se säilytetään. Yhteenvetoon kirjataan toimenpiteet, kuulemiset ja tehdyt päätökset. Yhteenvetoja säilytetään sovitussa paikassa. Tässä on huomioitava ajankohtainen tietoturvalainsäädäntö. Yhteenvedon tekeminen on tärkeää, koska sitä saatetaan tarvita esimerkiksi tulevien ristiriitatilanteiden varalta.

7. Tiedottaminen

Päätöksestä informoidaan asiaankuuluvia henkilöitä. Jos valitus tai huoli on tullut suoraan yksityishenkilöltä, esimerkiksi vanhemmalta tai urheilevalta nuorelta, kerrotaan hänelle valitusprosessin etenemisestä ja ratkaisuista perusteluineen. Jos valitus on tullut lajiliitosta, toimitetaan raportti selvityksestä lajiliitolle.

On pohdittava, milloin asiasta viestitään koko seuralle. Häirintä- ja väkivaltatapauksissa aihetta on suositeltavaa käsitellä vielä joukkueessa tai ryhmässä ja antaa urheilijoille mahdollisuus tulla puhumaan asiasta myös myöhemmin.

Koko prosessissa on huomioitava läpinäkyvyys, reiluus ja avoimuus. Kaikkia urheilijoita, vanhempia, valmentajia ja seuran toimihenkilöitä on kohdeltava tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti.

HUOM!

Kaikki otsikon 6 ”**Turvallisuus ja ongelmatilanteet seurassa**” alla olevat materiaalit ja toimintaohjeet ovat tehty mukaillen ”Et ole yksin” ja Olympiakomitean materiaaleja ja muokaten vastaamaan seuramme toimintamalleja. Materiaalit näkyvissä heidän omilla nettisivuillaan:

[Turvallinen toimintaympäristö - Suomen Olympiakomitea](#)

[Materiaalipankki - Et ole yksin](#)

7 Seuran talous

Seuran talousvastaava täydentää.

8 Organisaation rakenne ja tehtävät

Seuraorganisaatio koostuu yhdistyksen hallituksesta sekä edustus- ja juniorijoukkueista. Seuran hallitus sekä joukkueiden vastuuhenkilöt ovat esiteltynä seuraavissa kappaleissa.

8.1 Seuran hallitus

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu vuosikokouksessa valittu puheenjohtaja, sekä kolme-kuusi muuta varsinaista jäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan sekä keskuudestaan tai ulkopuoleltaan sihteerin, rahastonhoitajan ja muut tarvittavat toimihenkilöt. Hallituksen toimikausi on sama kuin tilikausi (1.6.-31.5.).

Hallituksen jäsenet 2022-2023:

Nimi	Rooli	Puh. nro	Sähköposti
Jukka Kastelvu	Puheenjohtaja	041 311 9719	jukka.kastelvu@futsalmadmax.com
Jussi Tuominen	Varapuheenjohtaja	050 439 4369	jussi.tuominen@futsalmadmax.com
Joni Kopra	Rahastonhoitaja	040 757 6540	joni.kopra@futsalmadmax.com
Joni Niskavaara	Sihteeri	040 544 6684	joni.niskavaara@gmail.com
Jari Jalava	Myynti ja markkinointi	040 073 7363	jalava.madmax@gmail.com
Mikko Levo	Myynti ja Markkinointi	0409655550	mikko.levo@icloud.com

8.2 Edustusjoukkueet

Miehet:

<u>Jukka Kastelvu</u>	<u>Joukkueenjohtaja</u>	<u>041 311 9719</u>	jukka.kastelvu@futsalmadmax.com
<u>Henkka Toivonen</u>	<u>Joukkueenjohtaja</u>	<u>0407644069</u>	henri.toivonen@futsalmadmax.com

<u>Tomi Tuominen</u>	<u>Päävalmentaja</u>	<u>045 635 3075</u>	<u>tomiktu@gmail.com</u>
<u>Jari Jalava</u>	<u>Myynti ja markkinointi</u>	<u>040 073 7363</u>	<u>jalava.madmax@gmail.com</u>
<u>Harri Matinaro</u>	<u>Otteluiden videointi</u>	<u>044 254 5656</u>	<u>harri.matinaro@hotmail.com</u>
<u>Atte Lindbäck</u>	<u>Media</u>	<u>040 525 1137</u>	<u>atte.lindback@gmail.com</u>

Naiset:

<u>Johanna Tuominen</u>	<u>Rahastonhoitaja</u>	<u>040 545 5505</u>	<u>jo.tuominen@elisanet.fi</u>
<u>Jussi Tuominen</u>	<u>Joukkueenjohtaja</u>	<u>050 439 4369</u>	<u>jussi.tuominen@eerikkila.fi</u>
<u>Jan Holm</u>	<u>Päävalmentaja</u>	<u>045 800 3366</u>	<u>janholm2008@hotmail.com</u>

8.3 Juniorijoukkueet

<u>P10</u>	<u>Marko Loijas</u>	<u>040 088 4114</u>	<u>marko.loijas@valmet.com</u>
<u>P12</u>	<u>Jussi Multanen</u>	<u>040 660 5397</u>	<u>jussi.multanen@gmail.com</u>
<u>P13</u>	<u>Juha Koskinen</u>	<u>050-3373723</u>	<u>juhavkoskinen@gmail.com</u>
<u>P14</u>	<u>Eero Kuusikko</u>	<u>040 535 4427</u>	

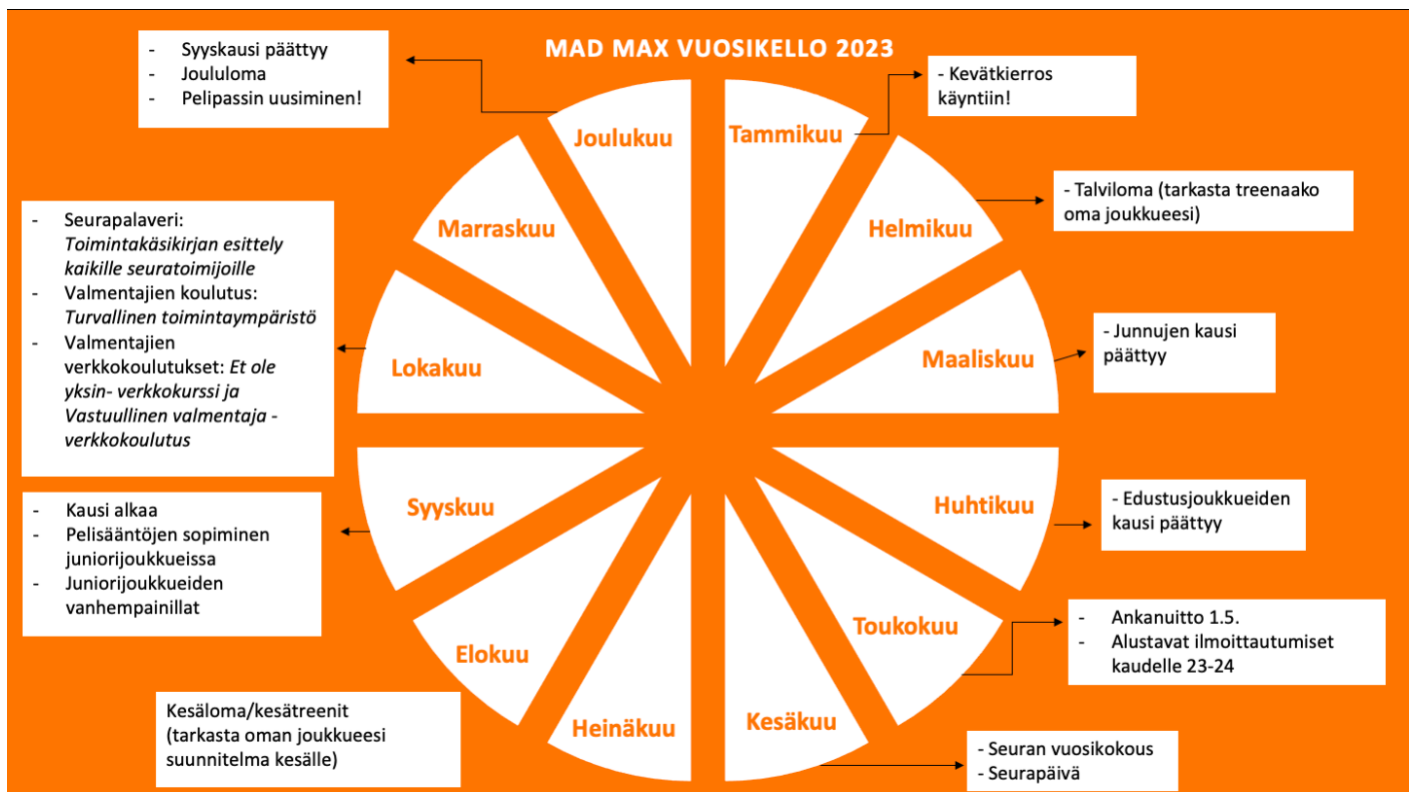
9 Seuraorganisaation toiminta

9.1 Vuosikello

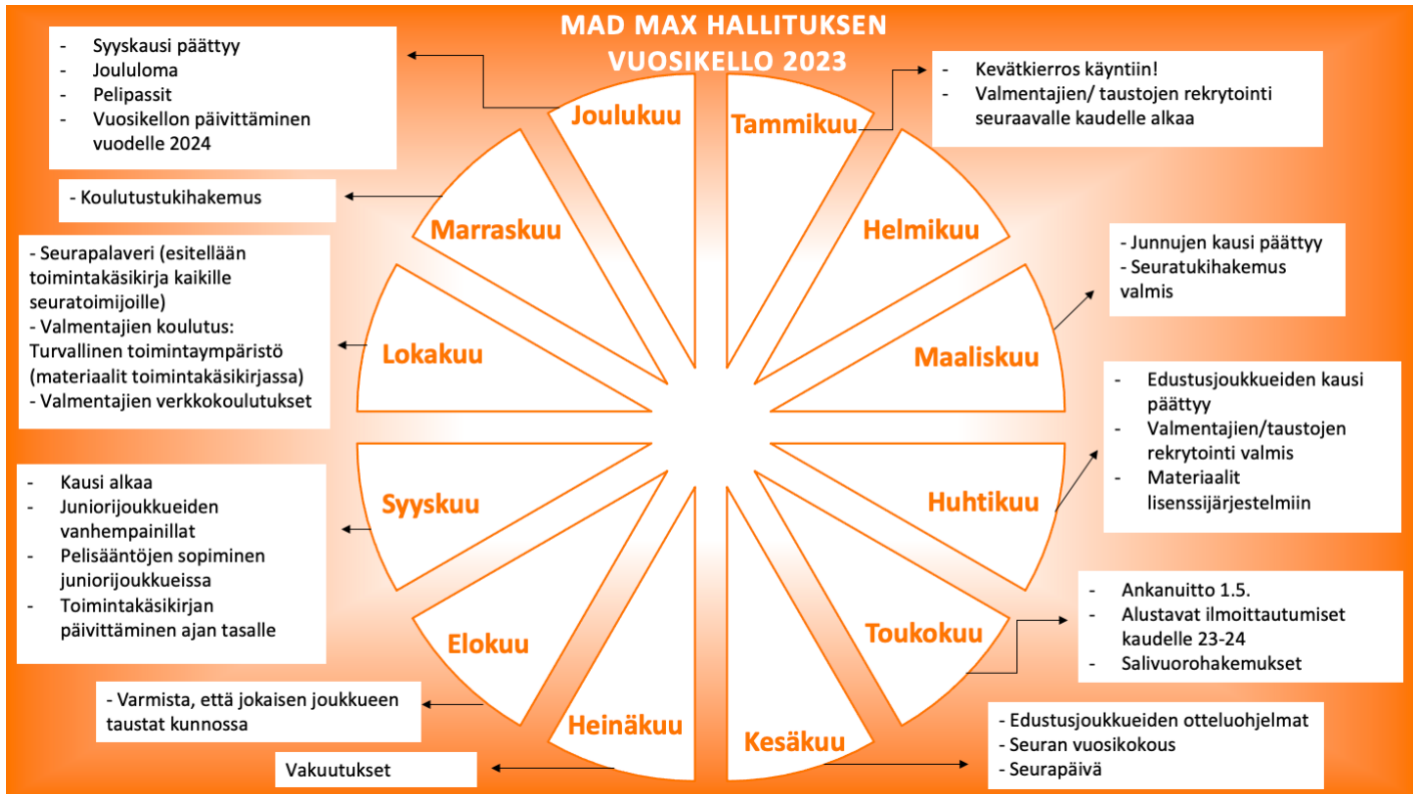
Alla on seuran yhteinen vuosikello vuodelle 2023, joka auttaa hahmottamaan ja muistamaan tärkeitä asioita ja tapahtumia vuoden aikana. Sen perässä löytyy hallituksen vuosikello, jossa on hallituksen jäsenille tärkeitä muistettavia vuonna 2023.

Vuosikellojen muokkaus (pyydä salasana Jukalta): [Mad Max vuosikellot -muokkaus](#)

9.1.1 Seuran vuosikello

9.1.2 Hallituksen vuosikello

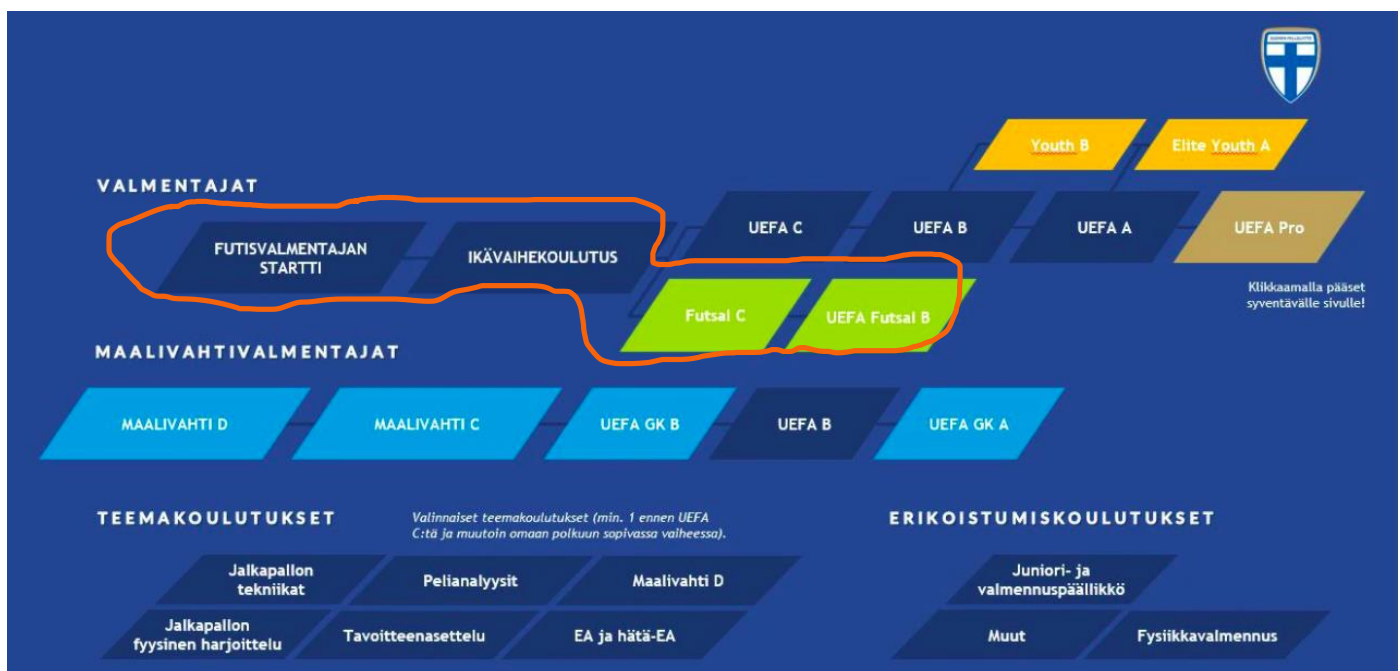

9.2 Koulutukset

Palloliiton valmentajakoulutukset

Futsal Mad Max kannustaa valmentajiaan kouluttautumaan Palloliiton koulutuksilla laadukkaammaksi valmentajaksi. Palloliiton valmentajapolku alkaa futsivalmentajan starttikoulutuksesta, jonka jälkeen on ikävaihekoulutus. Tämän jälkeen futsalin valmentajapolulla on vuorossa Futsal C- ja UEFA Futsal B -koulutukset. Mikäli haluat kouluttaa itseäsi lisää, otathan yhteyttä: futsalmadmax@hotmail.com. Jos seuran hallitus on hyväksynyt koulutuksesi, seura maksaa sen sinulle valmistumisen jälkeen, kun olet toimittanut seuralle kuitin maksusta ja todistuksesta.

Lisää tietoa Palloliiton valmentajakoulutuksista löydät täältä (kuva alla): <https://www.palloliitto.fi/opi-ja-kehity/valmentajalle/?tab=koulutukset&tab2=koulutukset>

Seuran omat koulutukset

Seura pyrkii järjestämään omia seuran sisäisiä koulutuksia vähintään 2 kertaa vuodessa valmentajille ja mahdollisesti myös muille taustahenkilöille. Jos sinulla tulee mieleen aiheita mistä haluaisit oppia lisää tai mahdollisesti kouluttaa muita, otathan yhteyttä:

futsalmadmax@hotmail.com!

2023 syyskuussa seura järjestää kaikille valmentajille koulutuksen aiheesta Turvallinen toimintaympäristö

Et ole yksin -verkkokoulutus

Futsal Mad Max velvoittaa jokaisen uuden valmentajan käymään tämän koulutuksen uuden kauden alkaessa syys-lokakuussa. Käydystä koulutuksesta tulee lähettää todistus seuran sähköpostiin: futsalmadmax@hotmail.com . Suosittelemme koulutusta myös muille seuran aikuisille jäsenille, kuten edustusjoukkueiden pelaajille ja muille taustoille, kuten huoltajille ja joukkueenjohtajille.

”Et ole yksin -verkkokoulutus tarjoaa valmentajille ja muille urheiluseuroissa toimiville välineitä puuttua epäasialliseen käytökseen, häirintään ja väkivaltaan. Koulutuksessa käydään läpi aiheita kuten henkinen ja fyysinen väkivalta ja kiusaaminen, seksuaalinen häirintä, lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset, lastensuojelu ja itsemääräämisoikeutta vahvistava valmennus. Kurssi sisältää erilaisia harjoituksia ja tehtäviä. Koulutus on maksuton.”

Linkki koulutukseen: [Et ole yksin -verkkokoulutus](#)

Vastuullinen valmentaja -verkkokurssi

Futsal Mad Max velvoittaa, että jokaisen valmentajan tulee käydä *Vastuullinen valmentaja* -verkkokurssi. Käydystä koulutuksesta velvoitamme laittamaan todistuksen seuran sähköpostiin: futsalmadmax@hotmail.com .

”Vastuullisen valmentajan verkkokurssi on tarkoitettu kaikille ohjaajille ja valmentajille sekä liikunnan ja urheilun parissa toimiville toimijoille. Vastuullisen valmentajan verkkokurssilla tutustutaan vastuulliseen ja hyvään valmentamiseen sekä opitaan fyysisesti, henkisesti ja sosiaalisesti turvallisen toimintaympäristön edistämisestä. Kurssisuoritus on osoitus sitoutumisesta vastuulliseen valmentamiseen. Kurssi on maksuton. Verkkokurssin kesto on noin 1–1,5 h. Kurssin suorittaminen edellyttää rekisteröitymistä Suomisportiin.”

Linkki kurssille: [Vastuullinen valmentaja -verkkokurssi](#)

Tervetuloa ohjaajaksi -verkkokoulutus

Kaikille uusille ohjaajille ja valmentajille suosittelemme Tervetuloa ohjaajaksi -verkkokurssin käymistä!

”Tervetuloa ohjaajaksi -koulutus on tarkoitettu uusille, aloitteleville ohjaajille tai seurojen valmentajakerhojen käyttöön uusien ohjaajien perehdyttämiseksi tehtävään. Verkkokoulutus kestää 35 min ja sitä voi katsoa pienissä paloissa. Koulutus sisältää seuraavat osiot: Perustietoa ohjauksesta, Ohjaamisen suunnittelu, Ohjaaminen, Oma kehittyminen sekä Tukimateriaalia ohjaajalle. Koulutus on maksuton.”

Linkki koulutukseen: [Tervetuloa ohjaajaksi -verkkokoulutus](#)

9.3 Vanhempainillat

Jokainen seuran juniorijoukkue pitää vähintään kerran vuodessa kauden alussa vanhempainillan. Jokaisen joukkueen taustoilla on vastuu järjestää ja suunnitella oman joukkueensa vanhempainilta, tarvittaessa seuran hallituksen tuella.

Vanhempainillassa pitää käydä läpi vähintään seuraavat asiat:

- Joukkueen taustojen esittely
- Pelaajien tekemät pelisäännöt (Pelisääntöpohja löytyy kohdassa 5.3)
- Treenivuorojen ja pelien kertominen
- Kausibudjetti
- Seuran toimintakäsikirjan ydinkohdat
- Joukkueen omat viestintätavat
- Lyhyesti urheilijan terveellisistä elämäntavoista (koosta omalle joukkueellesi tärkeimmät aiheet alla olevasta tiedostosta)

Alla olevasta linkistä saa hyviä neuvoja ja runkoa vanhempainillan urheilulliset elämäntavat - osioon.

https://storage.googleapis.com/valo-production/2016/12/urheilulliset_elamantavat_opas.pdf

10 Junioritoiminta

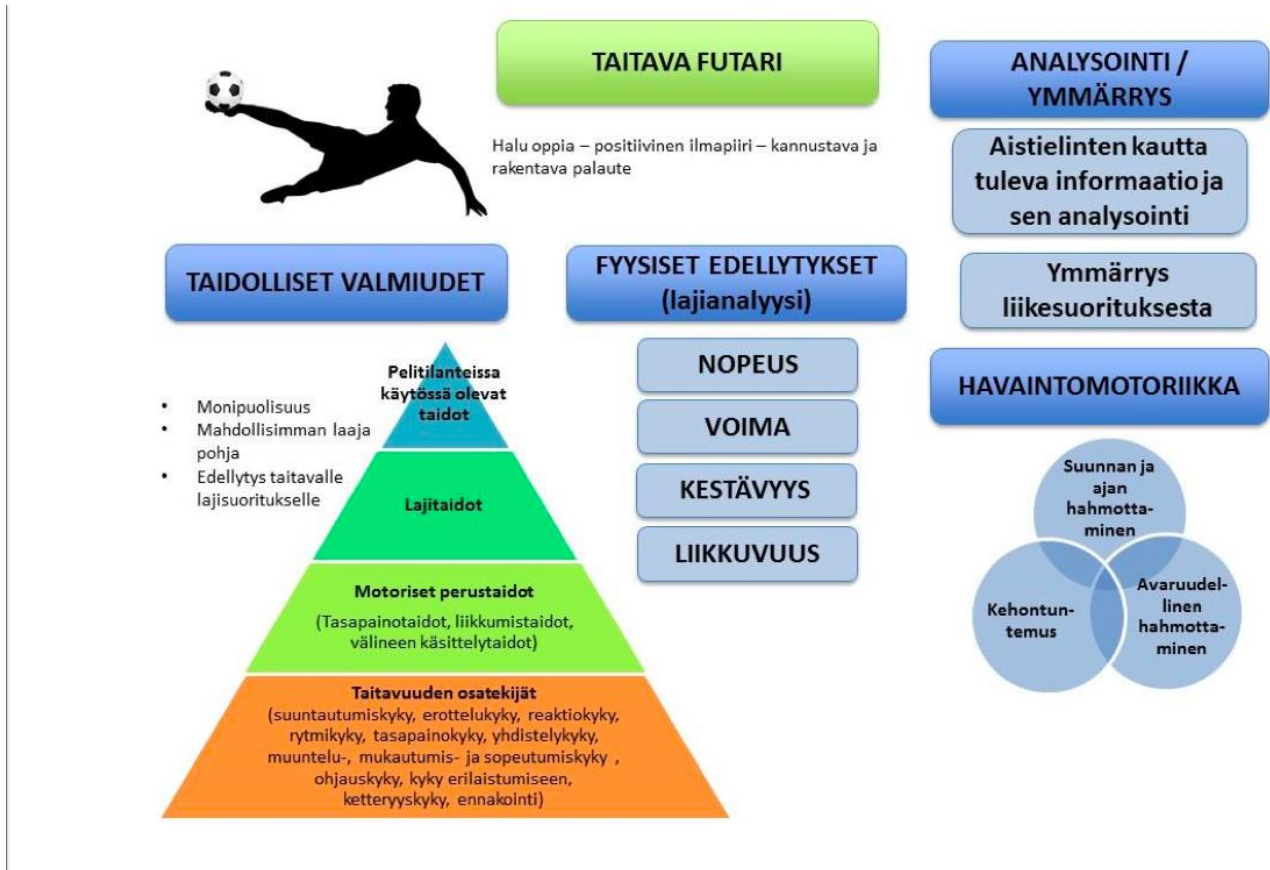
Seuralla löytyy tällä hetkellä junioritoimintaa 4 eri ikäluokassa (P10, P12, P13 ja P14). Mad Max tekee yhteistyötä FC Haka juniorien kanssa, ja useat pelaajat ja taustat pelaavatkin kesäisin jalkapalloa Hakassa. Seuralla on tavoitteena perustaa vuoteen 2024 mennessä ainakin yksi tyttöjen edustusjoukkue. Mikäli haluat mukaan valmentamaan tai taustaksi Mad Maxeihin, otathan rohkeasti yhteyttä: futsalmadmax@hotmail.com. Myös uusia pelaajia otetaan ilolla vastaan joukkueisiin! Taustahenkilöiden yhteistiedot löytyvät *kappaleesta 9.3*.

10.1 Harjoittelun fyysiset painopistealueet

Alla on listattuna lapsuusvaiheen fyysisiä painopistealueita, joita futsal Mad Maxin juniorijoukkueiden harjoittelussa tulisi huomioida. Nämä painopistealueet tulevat toimimaan perustana tulevaisuudessa tehtävälle seuran valmennuslinjalle. **Painopistealueet on tehty Palloliiton materiaalien pohjalta, jotka on tehty futsalin ja jalkapallon harjoitteluun.**

Jotta futsalissa voidaan kehittyä huippupelaajiksi, tarvitaan monipuolista harjoittelua, joka huomioin taidon oppimiseen liittyvät valmiudet, lajissa vaadittavat fyysiset edellytykset, sekä pelaajalta havaintomotoriikkaa ja kykyä ymmärtää esimerkiksi erilaisia liikemalleja sekä eri aistien hyvää toimintakykyä (Palloliitto, 1).

HUOM! Tämän linkin takana Palloliiton materiaalit, joiden pohjalta lapsuusvaiheen kohdat on tehty: <https://www.palloliitto.fi/opi-ja-kehity/valmentajalle/valmentajien-materiaalit-futsal/?tab=lapsuusvaihe&tab2=fyysinen>

Kuva havainnollistaa, mitä harjoittelun tulisi kokonaisuudessaan sisältää (Palloliitto, 1)

10.1.1 Lapsuusvaihe 7-11 v

Taitoharjoittelu

Palloliiton materiaaleja:

[Palloliiton liikevideoita liikunnallisen taitavuuden harjoitteluun 5-7 -vuotiaille](#)

[Palloliiton liikevideoita liikunnallisen taitavuuden harjoitteluun 8-11 -vuotiaille](#)

Taidolla tarkoitetaan liikkeiden tekemistä rytmisesti oikein. Taitava suoritus ajatellaan olevan jatkuvaa toimintaa, jossa toistuu vaiheita peräkkäin oikea-aikaisesti. Taitava suoritus on aina oppimisen tulosta ja vaatiikin paljon toistomääriä oppimisen taustalle. Ennakointi ja suorituksen korkean tason säilyminen vaikeissa olosuhteissa liitetään yhdeksi osaksi taitoa. Sitä vähemmän tietoista toimintaa vaaditaan mitä taitavammasta suorituksesta on kyse. (Palloliitto, 2.)

Taitavuuden osatekijöillä luodaan pohja taidolle, joka puolestaan määrittelee sen mille tasolle motoriset perustaidot sekä lajin perus- ja kilpailutekniikka voivat kehittyä. Valmentaja pystyy monipuolisella harjoittelulla mahdollistamana taitavuuden osatekijöiden keittymisen. Taitojen

opettamisessa on tärkeää maksimoida toiminnan määrä, jotta liikuntataitoja voidaan oppia. Jos taidon oppimisesta halutaan tehokasta, on todettu suoritusympäristön ja opeteltavien tehtävien vaihtuvuudesta olevan enemmän hyötyä, kuin vakio-olosuhteissa harjoittelusta tai samojen tehtävien toistamisesta. (Palloliitto, 2-4.)

Alla olevista taulukoista näkee taitavuuden osatekijät sekä motoriset perustaidot (taulukko 1. ja 2.).

Taulukko 1 Taitavuuden osatekijät (Palloliitto, 2)

TAITAVUUDEN OSATEKIJÄ		Esimerkkejä
Orientoitumis- eli suuntautumiskyky	Kyky tajuta raajojen ja kehon asennot sekä niiden muutokset	Vastustajan taklatessa, pystyt hahmottamaan kehosi asennon ja tekemään maalin.
Erottelukyky	Kyky säädellä lihasjännitystä ja rentoutta sekä liikesujuvuutta ja taloudellisuutta	Potkussa tukijalassa tarkoituksenmukainen jännitys, kun potkaiseva jalka heilahtaa eteen toimien rennosti.
Reaktiokyky	Kyky reagoida tarkoituksenmukaisesti ja nopeasti eri aisteilla vastaanotettuihin ärsykkeisiin	Kyky reagoida pallon ja vastustajan liikkeisiin nopeasti.
Rytmikyky	Kyky liikkeiden/suorituksen tarkoituksenmukaisen rytmin löytämiseen ja toteuttamiseen	Pallollisena vastustajan harhautus, suunnanmuutos ja kiihdytys palloa samalla halliten.
Tasapainokyky	Tasapainon ylläpitäminen (säilyttäminen) ja sen uudelleen saavuttaminen	Tasapainoa tarvitaan esim. syöttäessä, harhautuksissa, käänöksissä ja laukaisuissa.
Yhdistelykyky	Osaliikkeiden yhdistäminen Yhtäaikaisten liikkeiden tekeminen	Kuljetuksen liittäminen esim. harhautukseen, syöttöön tai laukaukseen.
Muuntelu-, mukautumis- ja sopeutumiskyky	Kyky sopeuttaa liikeradat ja voimankäyttö muuttuviin tilanteisiin ja olosuhteisiin	Pallonkäsittelytaidot pelitilanteissa. Esim. syötön voimakkuuden säätely etäisyyden mukaisesti.
Ohjauskyky	Liikkeen tarkkuus ja vakiointi	Teknisten suoritusten toistaminen onnistuneesti useita kertoja vakio-olosuhteessa.
Kyky erilaistumiseen	Kykyä tehdä erot läheisesti samankaltaisten liikkeiden välillä	Erilaiset potkutekniikat
Ketteryyssyky	Kyky nopeaan kehon liikesuunnanmuutokseen	Nopeat suunnanmuutokset esim. harhautuksissa tai itselle tilan tekeminen.
Ennakointi	Liikevaraston suuruus ja hyväksikäyttö	Teknisten taitojen laajuus. Näkyy erilaisina ratkaisumalleina pelitilanteissa.

Taulukko 2 Motoriset perustaidot (Palloliitto, 3)

Motoriset perustaidot		
Liikkumistaidot <ul style="list-style-type: none"> •käveleminen •juokseminen •loikkiminen •hyppiminen •kiipeileminen •laukkaaminen •liukuminen •kinkkaaminen 	Tasapainotaidot <ul style="list-style-type: none"> •pystyasennot •pää alaspäin asennot •pyöriminen •heiluminen •pysähtyminen •väistäminen •koukistaminen •ojentaminen •kieriminen 	Välineen käsittelytaidot <ul style="list-style-type: none"> •vierittäminen •heittäminen •potkiminen •työntäminen •lyöminen •pomputteleminen •kiinniottaminen

Ikävuodet 7-12 ovat parhaita yleistaitavuuden vakiinnuttamiseen ja lajikohtaisten taitojen oppimisen kannalta. Lajitaito- ja tekniikka tulisi perustaa hyvän yleistaitavuuden pohjalle, joten jos yleistaitavuus on lapsena jäänyt tekemättä, on tärkeää jatkaa sen tekemistä myös vanhempana. Taito on yksi ominaisuuksista, jonka vakiinnuttaminen on hitaampaa ja sen kehittyminen vaatii useampien vuosien pitkäjänteistä työtä. Sen takia onkin tärkeää panostaa siihen jo hyvin nuorena ja lisätä lajitaitoja mukaan vähitellen. (Palloliitto, 4.)

Voima

Palloliiton materiaaleja:

[Palloliiton liikevideoita lihasvoimaharjoitteluun](#)

[Palloliiton liikevideoita kamppailuharjoitteluun](#)

Voima voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen; kestovoima, maksimivoima ja nopeusvoima. Kestovoima on yleistä kykyä pitää voimaa yllä mahdollisimman kauan. Kestovoima sisältää lihas- ja voimakestävyden. Maksimivoima on puolestaan suurin mahdollinen voima, jonka lihas pystyy saavuttamaan maksimaalisessa tahdonalaisessa kertasuorituksessa. Maksimivoimassa on kaksi eri kokonaisuutta; perusvoima ja maksimivoima. Nopeusvoima tarkoittaa urheilijan kykyä tuottaa suurin mahdollinen voima mahdollisimman lyhyessä ajassa tai suurimmalla mahdollisella nopeudella. Nopeusvoiman voi taas puolestaan jakaa pikavoimaan ja räjähtävään voimaan. (Palloliitto,4.)

Futsalin pelaajalle on tärkeää erityisesti alaraajojen voimantuotto-ominaisuudet. Hypyissä, potkuissa, taklauksissa, käännöksissä ja juoksun aikana tarvitaan eritoten etu- ja takareisien sekä pohkeiden voimantuottoa. Puolestaan keskivartalon voimantuottoa tarvitaan asennon ylläpitämisessä sekä tukilihastoimijana alaraajojen dynaamisessa liikkeessä. (Palloliitto, 5.)

Alla olevassa taulukossa on kuvattuna voimaharjoittelun painotus eri ikävaiheissa (Palloliitto, 5).

Ennen murrosiän alkua	Pituuskasvun alkaessa
Tytöt 5 – 8 v Pojat 7-10 v	Tytöt 9 – 11 v Pojat 11 – 13 v
<ul style="list-style-type: none"> • Keskivartalon lihaskestävyysharjoittelu • Lihaskestävyysharjoittelu omalla kehonpainolla • Motoristen taitojen ja lihaskoordinaation kehittäminen • Nopeusvoimaharjoittelu <ul style="list-style-type: none"> ○ kimmoisuus (helpot loikat ja hyyt pehmeällä alustalla) 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskivartalon lihaskestävyys • Voimakestävyysharjoittelu kevyillä lisäpainoilla ja vastuksilla • Voimatekniikoiden opettelu <ul style="list-style-type: none"> ○ kevyet tangot 25-50% kehon painosta • Nopeusvoimaharjoittelu <ul style="list-style-type: none"> ○ kimmoisuus (matalat tehot ja maltilla)

Nopeus < 5 s

Palloliiton materiaaleja:

[Palloliiton liikevideoita askeltikasharjoituksista](#)

[Palloliiton liikevideoita hyppyharjoittelusta](#)

[Palloliiton liikevideoita nopeus- ja nopeustaitoharjoitteista](#)

Nopeudella voidaan yleisesti tarkoittaa kykyä suorittaa jokin liike tai liikesarja mahdollisimman nopeasti. Nopeuteen kuuluu kaksi eri osa-aluetta, jotka ovat: perus- ja lajinopeus. Lajinopeus kattaa alleen reaktionopeuden, räjähtävän nopeuden, liikenopeuden sekä nopeustaitavuuden. (Palloliitto, 5.)

Oikeanlaisella harjoittelulla voidaan vaikuttaa nopeuteen. Harjoittelu on aloitettava tarpeeksi nuorena ja siinä on huomioitava herkkyykskaudet. Nopeuteen vaikuttavia tekijöitä ovat hermotus, taito ja voimataso. Liiketiheyttä, reaktiokykyä, rytmitajua sekä taitoa tulisi harjoittaa painotetusti enne murrosikää. Näiden ominaisuuksien harjoittaminen murrosiän jälkeen on huomattavasti vaikeampaa, jos ei miltei mahdotonta. (Palloliitto, 6.)

Nopeusharjoittelu 5-7 vuotiaille on helppoa, kun sitä sisällytetään normaaliin futsalharjoitteluun pelien ja leikkien muodossa. Se voi olla esimerkiksi jarruttamista, kiihdyttämistä, suunnanmuutosta,

rytminmuutosta, rytmikkaa ja nopeutta pallon kanssa. Ja seuraavassa ikävaiheessa 8-11 vuotiaiden kohdalla voidaan ottaa mukaan jo juoksun tekniikkaharjoituksia. Tärkeää on, että tehdään paljon yhdistelmäharjoitteita pallon kanssa ja ilman. Pallolisessa harjoittelussa on tärkeää saada mahdollisimman paljon kosketuksia palloon ja vielä eri mittaisia kosketuksia. (Palloliitto, 6-7.)

Liikkuvuus

Palloliiton materiaaleja

[Palloliiton liikevideoita toiminnallisen liikkuvuuden harjoitteluun](#)

[Palloliiton liikevideoita lonkan ja lantion alueen vahvistavista harjoitteista](#)

[Palloliiton liikevideo eläinliikkeistä](#)

Hyvä liikkuvuus...

- Mahdollistaa laajat liikeradat ilman kovaa lihastyötä
- On edellytys sille, että liikkeen laatu ja määrä ovat hyvät-> Hyvä suoritustekniikka

Huono liikkuvuus...

- Lajitekniset suoritukset hankaloituvat, pelaajan tekniikka jää vajaaksi suorituksissa
- Näkyy usein kömpelyytenä ja rajoittunut liikkuvuus kompensoidaan usein lisäämällä lihastoimintaa -> vammautumisriski kasvaa, kun käytetään enemmän voimaa, nopeutta ja useampia toistoja, sekä väsy nopeammin

Potkutekniikan edellyttämä nivelten liikkuvuus:

- lonkan ojennus, polven koukistaminen, nilkan ojennus ja ylävartalon kierto

Liikkuvuusharjoittelusta

- Tulisi sisältyä alku- ja loppuverryttelyyn jokaisessa tapahtumassa
- Liikkuvuusharjoituksina voi toimia myös hyvin suoritettut lajitekniset harjoitukset, jos niissä vaaditaan tekniikkaa oikein suoritettavaksi
- Alkulämmittelyssä kehon lämpötilan noston jälkeen **dynaamisia, pumppaavia, liikkuvuus ja -aktivointi liikkeitä**
- Loppuverryttelyssä liikkuvuusharjoittelun tavoitteena on lihaksen lepopituuden palauttaminen

- Liikkuvuusharjoittelua olisi hyvä tehdä 2-3 kertaa viikossa omatoimisena harjoituksena

Venyttelystä

- Venyttely on lihasten palauttamista lepopituuteen passiivisin keinoin
- 1,5-2 tuntia harjoitus/pelitapahtuman jälkeen
- Kesto 10-15 minuuttia

Liikkuvuuden harjoittaminen 8-11 -vuotiaana

- Liikkuvuuden on todettu kehittyvän helpoimmin noin 11-13-vuotiaaksi (murrosiän alku) asti.
- Herkkyysvaiheesta johtuen liikkuvuutta kannattaa harjoittaa jokaisessa harjoitustapahtumassa (alku- ja loppuverryttely)
- Käytä monipuolisesti eri kehon liikesuuntia ja kerro pelaajille, miltä liikkeen kuuluisi tuntua ja missä kehon osassa
- Kannusta kotona tapahtuvaan omatoimiseen harjoitteluun (2-3 kertaa viikossa)
- Tässä ikävaiheessa hankittu hyvä liikkuvuus helpottaa murrosiässä nopeasta pituuskasvusta aiheutuvan jäykkyyden vaikutuksia

(Palloliitto, 9-11.)

Kestävyys

Kestävyysharjoittelun näkökulmasta on tärkeää säilyttää iloisuus ja aktiivisuus koko harjoitusten ajan

- Minimoimalla jonot saadaan aktiivisuus maksimoitua – Paljon erilaisia pelejä, kisoja ja leikkejä
- Pienet pienpelit aktioivat kaikkia pelaajia osallistumaan esim. 1v1, 2v2, 3v1 jne.

Kestävyuden näkökulmasta on tärkeä lähteä pelitapahtumiin riittävän pienellä pelaajamäärällä

- Lapset saavat paljon peliaikaa ja saavat olla pidemmän ajan kentällä kerralla
- Rasittaa sitä enemmän hengityselimistöä, mitä pidempään saa pelata

Muuta huomioitavaa kestävyuden näkökulmasta

- Alku- ja loppuverryttelyiden merkitys on peruskestävyuden harjoittamisen kannalta tärkeä
- Kerran viikossa olisi hyvä olla pelitapahtuman lisäksi vähintään yksi kestävyuden näkökulmasta rankempi harjoitus esim. ”Pelipäivä”, jolloin treeneissä pelataan intensiivisiä ja innostavia pelejä

- Harjoitusviikon suunnittelussa on syytä ottaa huomioon turnaustapahtumat ja henkinen kuormitus

Kestävyys ja kokonaisliikuntamäärät 5–11-vuotiailla

- Riittävän ja monipuolisen kokonaisliikunnan määrän merkitys on iso peruskestävyyden ja rasva-aineenvaihdunnan käynnistymisen kannalta
- Tavoitteena, että futsalia harrastava lapsi liikkuu ja urheilee vähintään 20 tuntia viikossa
- Kannusta valmentajana liikkumaan myös harjoitusten ulkopuolella ja mahdollisuuksien mukaan kannusta kävelemään tai pyöräilemään kouluun ja harjoituksiin

Valmentajien vastuulla on...

- Innostaa ja motivoida lapsia liikkumaan myös harjoitusten ulkopuolella
- Säädellä harjoittelun intensiteettiä ja rytmiä
- Tuottaa lapselle futsalsuorituksia, jotka rasittavat hengityselimistöä

(Palloliitto, 7-9.)

Vammojen ennaltaehkäisy

Palloliiton materiaaleja

[Palloliiton materiaaleja vammojen ennaltaehkäisyyn](#)

https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1653402491-terve_urheilija_lammittely_2017.pdf

Painopistealue -materiaalien lähteet:

Palloliitto. Fyysiset ominaisuudet ja taitoharjoittelu. Luettavissa: https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1653401663-taitoharjoittelu-ja-fysiikka-lukumateriaali_2.pdf

10.2 Kausisuunnitelmapohja

Kausisuunnitelma toimii valmennuksen työkaluna. Tästä voit kopioida omalle joukkueellesi valmiin kausisuunnitelmapohjan. Kausisuunnitelma olisi hyvä jakaa kaikille pelaajille ja laittaa myös nettisivuille näkyville.

Kopioi tästä linkistä omalle joukkueellesi kausisuunnitelmapohja **Huom! Jos muokkaat suoraan linkin tiedostoa, muutokset tulevat kaikille:** [Futsal Mad Max kausisuunnitelmapohja](#)